

O GERIONIDI

Tradicija

Najranije izlaganje legende o Gerionu nalazi se u Hesiodovoj *Teogoniji* (287–94):

Χρυσάωρ δ' ἔτεκεν τρικέφαλον Γηρυονῆα
 μιχθεὶς Καλλιρόη κούρη κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
 Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάρηξε βίη Ἡρακληεῖη
 βουσί παρ' εἰλιπόδεσσι περιρρύτῳ εἰν' Ἐρυθειῇ
 ἤματι τῷ ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους
 Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν διαβάς πόρον Ὠκεανοῖο
 Ὅρθον τε κτείνας καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα
 σταθμῶ ἐν ἠερόεντι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.

Geriona, sina Hrisaorovog i Okeanide Kaliroje, ubio je Herakle otimajući mu stado goveda, na ostrvu Eriteji preko Okeana. Ort i pastir Eurition takođe su ubijeni; Herakle je potom stado odveo u Tirint. Ovaj prikaz čini „pregnantni sažetak priče koja je sigurno bila razrađivanja u usmenoj tradiciji“; osnova narativa verovatno je indoevropska.¹ U svojim najranijim oblicima povezana je s odlaskom junaka u donji svet kako bi savladao demona smrti i oteo mu njegov plen.² Bliskoistočne paralele takođe su uzimane u obzir u traganju za pričom.³ Uopšte uzev, sama otmica stada bila je drevni topos pesme.⁴

¹ Brize (1990) 82. Upor. različite pripovesti u indijskoj književnosti: bog Indra pobeđuje zmaja Vrtru i oslobađa uzapćene vode koje se porede sa govedima zatvorenim u štali; Trita Aptja, lik povezan sa Indrom, ubija troglavog zmaja Vivisarupu i pušta njegova goveda, dok Indra odseca njegove tri glave i odvodi goveda svojoj kući; Indrina goveda otimaju demoni i sakrivaju u vodeni tok koji okružuje svet sve dok ih Indra ne povrati. Dalje videti Watkins (1995) 466–8, Davies (2006) 118–19, West (2007a) 260–2 (poslednji sa primarnim referencama i bibliografijom).

² Videti Herter (1954), Burkert (1977), (1979) 83–, Nisbet i Hubbard o Horacijevim *Carmina* 2.14.8, Davies (1988b), s ranijom literaturom.

³ Videti Gangutia Elicegui (1998), koja poredi Ninurtin susret sa čudovištem Asakuom.

⁴ Upor. irsku epsku pesmu *The Cattle-raid of Cuailgne*, i (o tamilskoj poeziji) Kailaš-apati (1968) 277, s.v. „krađa stoke“. Za otimanje goveda (ili drugih životinja) kao uzroka sukoba u grčkoj književnosti upor. Hom. Il. 11.671–2 νεῖκος ἐτύχθη ἀμφὶ βοηλασίη, 18.520–40, 20.89–92, Od. 11.398–403, 15.383–8, Hes. Dela 163 μαρναμένους μήλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο, (Hes.) fr. 204.44–51, M–W, *Kiprija*, arg. 3 GEF, [Hes.] Scut. 12 χωσάμενος περὶ βουσί, Eleg. Adesp. fr. 62.9 IEG (od Arhiloha: Henry (1998) ἀντιπάλων βουσὶν ἔσ, Pind. Ode 10.60 ἀμφὶ βουσὶν πῶς χολωθεῖς, l. 6.31–5, fr. 169a.1–8 (kod Lloyd-Jones (1972) 55–6 = (1990a) 164). Dalje videti Davies (1988b) 289 u n.70 (2005) 154–5, (2006) 119 n.79, 125–6, West (2007a) 451–2, McLnerney (2010) 97–102.

Kraće izlaganje pri kraju Hesiodove poeme, dodato verovatno u šestom veku, ne obiluje detaljima.⁵ Druga književna verzija pripada Pisandru sa Rodosa, koji mit uključuje u svoj ep *Herakleja*. Jedan jedini fragment sadrži njegovo prvo povezivanje sa Helijevim peharom.⁶

Mit je prikazan u arhajskoj umetnosti širom grčkog sveta.⁷ Najstariji primer, verovatno iz sredine sedmog veka, prikazuje Herakla kako nateže svoj luk na Geriona koji ima tri tela, četiri noge i nosi četiri štita; iza Geriona nalaze se životinje, verovatno goveda.⁸ Nešto kasnije nalazimo detaljniji prikaz.⁹ Herakle, noseći svoju lavlju kožu, dohvata jednu od Gerionovih glava sa kacigom i odseca je mačem; druga glava zabačena je unatrag, očigledno pogođena strelom; strele su zabodene u Euritiona i dvoglavog psa (Orta, po svoj prilici), koji leže pokraj gomile. Ostali prikazi iz sedmog veka predstavljaju samog Geriona, predočavajući njegovo čudovišno obličje na različite načine.¹⁰

Dve slike sačuvane su iz prve četvrtine šestog veka. Jedna ponavlja portret koji se nalazi na obodu štita pomenutog gore; druga prikazuje Geriona kao pastira koji vodi svoje stado zahvaćujući bičem.¹¹ Nekoliko skulptura sačuvano je iz ovog razdoblja.¹² Od otprilike 550. godine broj vaza koje prikazuju ovaj mit značajno se povećava; njihova glavna tema, kao na brojnim ranijim predstavama, jeste boj između Herakla i Geriona.¹³ Osnovna postavka ove scene podseća na rad prethodnih umetnika. Umesto kataloškog opisa svake vaze, podvlačimo značajne dodatne detalje. Najpre, dve amfore iz Halkide prikazuju Geriona sa krilima i jednim parom nogu; jedna imenuje Geriona na dorskom dijalektu kao ΓΑΡΥΟΝΕΣ (druga

⁵ Hes. Teog. (979–83).

⁶ Fr. 5 GEF. *Suda* Pisandra smešta ili „pre Hesioda“ ili u sredinu sedmog veka (GEF str. 180). West tvrdi da se Pisandrovo portretisanje Herakla sa lavljom kožom, lukom i tojagom ne zatiče u umetnosti pre otprilike 600. (ibid. ctr. 23), i okvirno usvaja taj datum kao *terminus post quem*. Ali mi ćemo se uskoro sresti sa umetničkim predstavama Herakla sa lavljom kožom koji odapinje strele, koje datiraju iz otprilike 625–600; čak iako to zanemarimo, zašto bismo pretpostavljali da su umetnički sadržaji vezani za ovu pojavu prethodili književnim?

⁷ Videti Barrett (1968) 6–10, M. Robertson (1969), Brize (1980), Muth (2008), 65–92. U sledećim napomenama, &X znači „primer &X kod Brize (1980).“

⁸ Protokorinška piksida iz Falerona (&11); videti Brize (1980) 118 n. 281.

⁹ Reljef na konjskoj grudnoj ploči, iz samoskog Hereijona, oko 625–600 (&8); videti Brize (1985).

¹⁰ Reljef od slonovače iz samoskog Hereijona, oko 625–600 (&1): dve noge, tri glave sa kacigama, tri koplja i štita. Bronzana etrurska skulptura, oko 625–600 (&5): dve noge, jedno telo, tri glave, dve ruke. Skulpture od terakote iz Pirge, kraj sedmog veka (&2): tri glave sa kacigama, tri ruke podignute da bace koplja, tela spojena u pojasu. Fragment od terakote iz ovog razdoblja iz Čatalar Tepea, koji je objavio Lohmann (2007) 581, sa sl. 10, prikazuje dve glave sa kacigama u neposrednoj blizini; ovo bi mogao biti Gerion (tako Lohmann), ili par hoplita (tako Greaves (2010) 153).

¹¹ Srednjekorinški kiliks iz Perahore (&12); piksida od slonovače iz Kjuzija (&7). Gerionov pastir je obično Eurition, ali tradicija o Gerionu kao stočaru odražava se u dva poznija izvora: (Skilaks) Peripl. 26 ἐνταῦθα (scil. ἐν Ἐρυθείαι) ὁ Γηρούνης λέγεται ἦκειν, καὶ τοὺς βοῦς βουκόλειν i EM 231.8–14 Gaisford Γηρώων... παρὰ τὸ γηρώω, ὃ ἐστὶ φθέγγομαι... πρέπον ὄνομα βουκόλωι κραττικῶι γάρ.

¹² Skulptura Geriona od krečnjaka iz Goldžija, oko 600–550 (&2a); postoje još dve skulpture sa Kipra iz nešto kasnijeg šestog veka (&&3–4)

¹³ Videti Brize (1990) 74–8, 81–4 za glavnu zbirku. Sukob se takođe javlja na Kipselovom kovčegu, iz otprilike 550 (&10).

ΓΕΡΥΟΝΕΣ, što je očekivani oblik za jonskog umetnika).¹⁴ Drugo, Atena stoji pored Herakla na velikom broju vaza, obično na levoj strani slike. Treće, nekoliko prikaza predstavljaju Geriona u društvu ženske osobe. Nju verovatno treba identifikovati kao Gerionovu majku Kaliroju, pošto je „tužna majka“ tipična figura arhajske umetnosti.¹⁵ Četvrto, na jednoj vazii pojavljuje se Jolaj, stojeći pored Atene, a ona sama je iza Herakla; na drugoj strani stoje nekoliko naoružanih ljudi koji očigledno čuvaju stado dok se Herakle bori.¹⁶

Docnije u šestom veku Ibik pominje ovu priču.¹⁷ U petom veku obrađena je u Panijasi-dovom epu, njegovoj monumentalnoj *Herakleji*, u Pindarovim lirskim pesmama, te u prozi Hekatejevoj, Ferekidovoj i Helanikovoj.¹⁸ U svojim *Genealogijama*, Hekatej odbacuje priču koja smešta Geriona na Eritiju na dalekom zapadu, i umesto toga čini ga kraljem oblasti oko Ambrakije i Amfilohije u severnoj Grčkoj, možda pod uticajem tradicije da su goveda u ovoj oblasti potomstvo Gerionovih životinja.¹⁹ U Hekatejevom *Opisu zemlje*, međutim, Herakle se kreće tradicionalnijom maršrutom: zaustavlja se u zapadnoj Siciliji²⁰, ubija Soloja (eponimnog vladara feničkog grada Soli), i otima mu stoku pre nego što ga devojka po imenu Motja (drugi eponim) uputi u to kako da je odvede.²¹ Ferekid pominje to kako je Herakle dobio Helijev zlatni pehar i njegovo putovanje preko Okeana do Eritije. Helanik opisuje Heraklovu potragu, po svom povratku u Grčku, za junicom koja se odvojila od stada i otplivala do Sicilije dok je on boravio u Italiji. Herodot takođe pominje priču i opisuje Heraklov povratak u Grčku preko Skitije, u kojoj nakon susreta sa bičem koje je pola žena pola zmija, postaje praotac skitskog naroda.²²

Nekoliko usputnih pomena Geriona sačuvano je u antičkoj drami.²³ Čini se da nijedna klasična tragedija sa ovom temom nije napisana; ovo nije iznenađujuće, pošto bi bilo teško uklopiti je u taj žanr. Međutim, drame o Gerionu pripisuju se komičnom pesniku Efiptu iz četvrtog veka i tragičaru iz trećeg veka Nikomahu iz Aleksandrije; a, prema Diodoru, „Gerion sa tri tela“ bio je tipični predstavnik (zajedno sa kentaurima) čudovišta koja su se pojavljiva-

¹⁴ Obe su od istog slikara, oko 540–530; jedna je iz Červeterija (&15), druga iz Vulči (&16). Dorsko ime Gerionovo na &16 nalazi se u društvu uobičajenih jonskih imena drugih likova. Dalje videti Barrett (1968) 6–8.

¹⁵ Brize (1990) 83. Druga mogućnost, nimfa Eriteja, nije verovatna, kao što pokazuje Brize: lokalne nimfe ne pojavljuju se u umetnosti pre petog veka.

¹⁶ Atička kupa sa potpisom Eufronijevim, iz Vulči, oko 510 (Brize (1990) &2501); upor. Barrett (1968) 8–9. U onome što sledi, &X znači „primer X kod Brize (1990)“.

¹⁷ Ibik, fr. S176.17–18 PMGF.

¹⁸ Pan. fr. 12 GEF; Pind. fr. 169a6–8 S–M; Hekat. fr. 26 EGM i FGrHist IF 76–7; Ferek. fr. 18ab EGM; Helan. fr. 110–11.

¹⁹ Tako McInerney (2010) 104 sa 266 n. 19

²⁰ O Heraklovom povratku sa stadom preko Sicilije videti Veronese (2010).

²¹ Nije jasno koji od Hekatejevih narativa dolazi najpre; videti Bertelli (2001) 86 n. 58.

²² Herod. 4.8–10. Hinge (2004) 307–10 ukazuje na to da fraza Γηρυόνας βούς ima varijantu Γηρυόνας βόας u jednom rukopisu, te bi njena morfologija možda mogla ukazati na to da je Herodot poznao priču posredstvom Stesihora. Čitanje je neobično, ali samo neće podržati argument koji Hinge pokušava da izgradi na njemu, a Γη- se ne uklapa u hipotezu (očekivali bismo Γα-).

²³ Esh. Agam. 870, fr. 74 TrGF (lirski narativ iz *Heraklida*), Arist. Aharn. 1082, Eur. Her. 419–24. Pearson smatra da je Gerion bio junak Sofoklovih *Iberijaca* (njegovu izdanje fragmenata, I 197).

la u pozorištu.²⁴ Umetničke predstave priče nastavljaju se u hramovnoj skulpturi petog veka²⁵, ali čini se da je izgubila privlačnost za vazne slikare ovog perioda.

Detaljnu verziju mita donosi Apolodor:²⁶

Kao deseti poduhvat (Heraklu) je bilo zapovedeno da dovede stado Gerionovo sa Eriteje. Eriteja je ostrvo blizu Okeana, koje se danas naziva Gadira. Tamo je živeo Gerion, sin Hrisaora i Kaliroje, ćerke Okeanove. Njegovo telo sastojalo se od tri ljudska srasla zajedno i povezana u jedno u pojasu, ali razdeljeno na troje od bedara i slabina. Imao je stado mrke boje koje su čuvali Eurition pastir i Ort, dvoglavi pas, potomak Ehidne i Tifona. Prolazeći Evropom, da dovede Gerionovo stado, Herakle je ubio mnogo divljih životinja i stigao u Libiju te nastavljajući prema Tartesu podigao, kao znakove svog prolaska, dva stuba jedan naspram drugog na granici Evrope i Libije. Pošto ga je Helije žestoko pekao na putu, odapeo je strelu na boga, koji mu je, diveći se njegovoj hrabrosti, poklonio zlatni pehar, u kojem je prešao preko Okeana. Stigavši na Eriteju smestio se na planini Abas. Pas ga je ugledao i jurnuo na njega; udario ga je svojom tojagom, a kada je pastir Eurition došao u pomoć psu, ubio je i njega. Menet, koji je tu napasao Hadovo stado, javio je Gerionu šta se dogodilo a ovaj je, susrevši se sa Heraklom pored reke Antem, dok je odvodio njegovo stado, zametnuo s njim bitku i izgubio život. Herakle je ukrcao stado u pehar, i nakon što je doplovio do Tartesa, vratio ga je Heliju.

Nakon što je prošao preko Abderije stigao je u Ligustinu, gde su Jaleb i Derkin, sinovi Posejdonovi, pokušali da mu otmu stoku, međutim, on ih je ubio i nastavio svojim putem kroz Tireniju. U Regiju jedan bik je umakao, skočivši u more, i otplivao do Sicilije, i nakon što je prošao kroz obližnju oblast koja se nakon toga naziva Italija, jer Tirenjani kažu za bika *italos*, stigao je do ravnice kojom je vladao Eriks, kralj Elima. Ovaj Eriks bio je sin Posejdonov i uvrstio je bika u svoje stado. Predajući stado na čuvanje Hefestu, Herakle se dao u potragu za bikom. Našao ga je u Eriksovom stadu i kada je kralj odbio da ga preda, osim ako ga Herakle ne savlada u rvanju, Herakle ga je pobedio tri puta i ubio ga tokom rvanja te potom poveo bika sa ostatkom stada prema Jonskom moru. Kada je pristigao do obale mora, Hera je poslala roj obada i stado se raštrkalo sve do padina Trakije. Herakle je pošao u potragu, i nakon što je uhvatio nekoliko goveda, poveo ih je prema Helespontu; ali ostatak je ostao u divljini. Sakupivši krave uz velike teškoće, Herakle je za to okrivio reku Strimon, koja je do tada bila plovna, i učinio je neplovnom ispunjavajući njen tok stenama; potom je sakupio stado i predao ga Euristeju koji ga je prineo na žrtvu Heri.

Diodor nudi duži prikaz.²⁷ To je najduži njegov prikaz od svih Heraklovih podviga i uključuje Heraklovu veliku ekspediciju koja je započela na Kritu, potom se nastavila preko Libije i Egipta, potom Iberije, Galije, Italije, Sicilije, ponovo Italije, zatim Epira, pre nego što se okončala u Argosu. Barem nekoliko od ovih priča potiče iz Timaja.²⁸

Sada ćemo razmotriti svedočanstva za druga dva elementa Stesihorove poeme.

²⁴ Efiḡ fr. 3–5 PCG; Nikom. TrFG 127 F 3; Diod. 4.8.4.

²⁵ U riznici Atinjana u Delfima, verovatno između 510 i 490 (&2506; za datiranje videti Finglass (2013a) 45 sa n. 81), Zevsovom hramu u Olimpiji, završenom oko 456 (&2507) i Hefestovom hramu u Atini, završenom 415 (&2475).

²⁶ Apolod. Bibl. 2.5.10.

²⁷ Diod. 4.17.1–25.1.

²⁸ Tim. FGrHist 566 F90 (preuzeto iz Diod. 4.22.6).

Helijev pehar

Mimnermo je prvi grčki pesnik koji opisuje Helijeve kočije i konje.²⁹ U istoj poemi pominje pehar u kojem se Helije vraća sa zapada tokom noći:

τόν μὲν γάρ διὰ κύμα φέρει πολυήρατος εὐνή,
ποικίλη, Ἥφαιστου χερσὶν ἐλληλαμένη,
χρυσοῦ τιμήεντος, ὑπόπτερος, ἄκρον ἐφ' ὕδωρ
εὐδονθ' ἀρπαλέως χώρου ἀφ' Ἑσπερίδων
γαῖαν ἐς Αἰθιόπων

U egipatskoj mitologiji pominje se brod.³⁰ Mimnermo možda donosi njegov najraniji grčki pomen, osim ako *Titanomahija* ili Pisandar nisu raniji od njega.³¹ Svakako Pisandar je prvi koji objašnjava kako je Herakle dobio ovaj pehar – posredovanjem Okeanovim.³² Učinjen je pokušaj da se sagleda ovo pominjanje i kod Sapfo,³³ međutim, tragovi na relevantnom papirusu čini se da to ne podržavaju, i njegovo pojavljivanje bilo bi naglo i nejasno u tom kontekstu.³⁴

Pehar se javlja u umetnosti, tri puta između 510. i 480.³⁵ Ako ništa drugo, jasno nam je to da pripada Heliju: Herakle uzima pehar a Helije nije prisutan. Takođe nalazimo prikaze susreta između Helija i Herakla. Dva lekita iz petog veka prikazuju Herakla koji prilazi, sa gledaočeve desne strane, Heliju u njegovim kočijama, noseći tojagu (i luk takođe, na jednom lekitu); Atena stoji sa druge strane.³⁶ Ratnikov preteći stav priziva u svest Ferekidov prikaz iz ovog razdoblja, u kojem bog predaje pehar odgovarajući na Heraklove pretnje.³⁷ Druga dela prikazuju manje izražen neprijateljski stav. Jedan lekit iz Eretrije prikazuje Helija u svojim kočijama, kako se izdiže iz Okeana; kočije su naspram posmatrača, ali Helijeva glava okrenuta je na desnu njegovu stranu, na kojoj se nalazi Herakle na obali, tojaga mu je u levoj ruci dok je desna podignuta.³⁸ Jedan skifos³⁹ prikazuje skoro istu scenu dva puta,

²⁹ Fr. 12 IEG; videti dalje Sof. Ajant 672–3n.

³⁰ Videti West (2007a) 207–9. Za druge paralele izvan Grčke za pehar i kočije videti Thompson (1955–8) A723–4, posebno A724.2 (l 144–5).

³¹ Eumel fr. 10 GEF. West (2002a) 129–30 = 2011–13) l 384–6 navodi aspekte poeme „u skladu sa datiranjem u osmi vek“, pre nego što se okrene trima „drugim razmatranjima“ koja su ga dovela do toga da radije prihvati datiranje u pozni sedmi ili šesti vek. No pošto je jedno od ovih razmatranja odsustvo Helijevih kočija i pehara pre Mimnerma, a druga dva nisu posebno ubedljiva, to čitav problem ostaje otvoren.

³² Fr. 5 GEF.

³³ Watkins (2007) = (1994–2008) III 1069–87.

³⁴ West (2005b) 4–5 = (2011–13) II 59.

³⁵ &&2550–2, iz južne Italije, Jalisa, i Vulči. Upor. Dörig i Gigon (1961) 59–62.

³⁶ &2548 (Atina, oko 500–475), &2549 (oko 550–475). Za Ateninu pomoć Heraklu protiv Geriona videti Beckel (1961) 48–9.

³⁷ Fr. 18a EGM. Boardman (1989) 194 (sa Tafel 33.3) povlači analogiju sa strelcem koji cilja na sunce na grčko-persijskom skarabeju, verovatno iz poznog šestog veka.

³⁸ Atički crnofiguralni lekit iz Eretrije, Leagrova grupa, oko 510–500 (&2545).

³⁹ Atički crnofiguralni skifos iz Tarenta koji se pripisuje Tezejevom slikaru, oko 550–475 (&2546).

ovoga puta sa Heraklom sa Helijeve leve strane. Na jednoj strani Herakle je u sedećem položaju, jedna ruka ispružena je kao u znak pozdrava, druga drži tojagu; na drugoj strani on se kreće obalom, sa peharom i tojagom u ruci, odlazeći od Helija, ali glave okrenute unazad prema bogu. „Na sve četiri posude...“, junak i Helije gledaju jedan drugoga, kao da će se uskoro odigrati razmena, i tako su prikazani kao glumci u sceni.⁴⁰ Na jedan više spekulativan način Heraklova upotreba pehara da preveze Gerionovo stado sa zapada mogla bi imati uzora u arhajskim feničkim metalnim posudama koje prikazuju bikove u svojoj unutrašnjosti.⁴¹

U književnosti petog veka, predaja Helijevog pehara Heraklu (posredovanjem Nereja), nalazi se kod Panijasida.⁴² Eshil opisuje pehar⁴³ a Antimah kaže da „slavna Eriteja“ prati Helija u brodu;⁴⁴ docnije se zatiče kod Aleksandra iz Efesa.⁴⁵ Ali nikada ne doseže do slave Helijevih blistavijih prevoznih sredstava.

Herakle i Fol

Najpotpuniji prikazi mita imaju sledeći redosled.⁴⁶ Dok je išao kroz Arkadiju, u lovu na Erimantskog medveda, Herakla je u Folima ugostio Silenov sin, kentaur Fol. Fol otvara posebni krčag vina za svog gosta, koji mu je poklonio Dionis baš za takvu priliku. Njegov opojni miris privukao je ostale kentaure, naoružane kamenicama i buktinjama; Herakle ih je oterao svojom buktinjom i lukom. Tokom sukoba nedužni Hiron ranjen je strelom zamočenom u Hidrinu otrovnu krv; slično oruđe izazvalo je smrt Folovu, koji je izvukao strelu iz tela kentaura i slučajno je zario sebi u nogu. Herakle ga je sahranio nakon što se vratio u Fole i nastavio sa svojim lovom.

Najraniji prikazi mita nalaze se u umetnosti,⁴⁷ jedan iz sedmog veka, drugi iz ranog šestog.⁴⁸ Na oba (s posmatračevog gledišta), na desnoj strani pojavljuje se pitos, Fol drži kantaros a Herakle progoni kentaure. U nekolikim prikazima ove scene Fol podiže ili ispruža ruku, ponekad otvara dlan, kao da moli za mirno rešenje neočekivanog sukoba. Skulptura iz hrama iz sedmog veka prikazuje ovaj sukob.⁴⁹ Jedinii književni izvor koji bi mogao biti iz sedmog veka nalazi se kod Pisandra, čija fraza *voûç oû παρὰ Κενταύροισιν* možda opisuje divlje nasrtaje kentaura.⁵⁰ Scena iz ranijeg perioda prikazuje kentaura (moguće Fola), koji presipa vino iz pitosa upotrebljavajući skifos.⁵¹

⁴⁰ Piney i Ridgway (1981) 141.

⁴¹ Tako Boardman (1989) 194; videti id. (2002) 174 za sliku posude sa Sicilije, možda iz sedmog veka.

⁴² Fr. 12 GEF.

⁴³ Fr. 69 TrGF (*Helijade*), 74 (*Heraklide*). Za tekst videti Sommerstein (2010) 196–7.

⁴⁴ Fr. 66 IEG.

⁴⁵ Fr. 38 SH.

⁴⁶ Apolod. Bibl. 2.5.4, Diod. 4.12. O mitu dalje videti Wolf (1993) 171–2, Bremmer (2012) 40–2.

⁴⁷ U ovom odeljku, „&X“ znači „primer X u Drougou et al. (1997)“. Za temu uopšte videti Wolf (1993) 41–2.

⁴⁸ Korintski poklopac za piksidu iz Perahore, oko 675–650 (&365); korintski skifos, oko 600–575 (&366).

⁴⁹ Metope sa hrama Apolona Lisejskog u Termosu, oko 625–600, prikazuju Herakla kao strelca, sa kentaurima, iznad jednog ispisano je ΦΟΛΟ (&368).

⁵⁰ Fr. 9 GEF; upor. Huxley (1969) 104.

⁵¹ Reljef od terakote iz Praisosa, Krit, oko 600 (&358).

Sukob je takođe inspirisao umetnost šestog veka; pored skifosa iz Korinta pomenutog gore (&366), nalazimo šest metopa na Herajonu iz Foče del Sele (Foce del Sele), friz na hramu Atene u Asosu, crnofiguralnu atičku amforu sa vratom, i kotlić iz Cere.⁵² Međutim, atičke predstave mita o Folu (oko 530–475), naglašavaju njegove miroljubive aspekte. Vidimo Herakla i Fola kako se pozdravljaju; Herakle podiže poklopac pitosa sa vinom; Herakle, ili Fol, zamače kupu u pitos ili stoji nad njim; Herakle i Fol nalaze se na gozbi.⁵³ Dve vaze koje prikazuju gozbu, prikazuju kentaure u galopu kako hitaju kamenice i grane, ili Herakla koji se bori protiv kentaurea svojom tojagom.⁵⁴ Nasilni karakter priče tako nije sasvim stavljen na stranu.

U petom veku Epiharm je napisao komad sa ovom temom,⁵⁵ što je možda učinio i Aristofan⁵⁶, a susret je očigledno opisao Panijasid, koji kaže (svakako o Heraklu)⁵⁷:

τοῦ κεράσας κρητῆρα μέγαν χρυσοῖο φανεινόν
σκούπφους αἰνύμενος θαμέας πότον ἡδύν ἔπινεν.

Priču spominje i Teokrit a Lukijan potvrđuje popularnost scena pića u umetničkim delima.⁵⁸

Stesihorova verzija

Stesihorova obrada teme o Gerionu bila je od suštinske važnosti; verovatno najduža i najpotpunija obrada u antici. Šta sadrži što je poznato iz drugih izvora? A šta je u njoj novo?

Neki aspekti poeme očekivani su zahvaljujući ranijim prezentacijama mita. Herakle (fr. 8.9) odlazi na Eritiju (fr. 9.1–2) koristeći Helijev pehar (fr. 8) da otme Gerionovu stoku (fr. 15.27). Pojavljuje se Gerionov pastir (fr. 9) i on je najverovatnije ubijen (fr. 10.1–2n). Gerion, sin Hrisaorov (fr. 13.3–5, 15.24), ima šest ruku i nogu (fr. 5); bori se sa Heraklom, i gubi svoju prvu glavu hicem iz luka, drugu u boju prsa u prsa (fr. 19–20). Atena ima svoju ulogu pomažući Heraklu (fr. 18).

Ostali detalji u Stesihorovoj poemi, premda nisu jedinstveni za njega, ipak su dovoljno retki da zaslužuju da budu istaknuti. Na primer, Herakle verovatno dobija Helijev pehar nastojanjem Nerejevih (fr. 7).⁵⁹ Gerion ima krila (fr. 5),⁶⁰ i saznaje za pretnju po svoje stado od treće strane (fr. 12–13).⁶¹ Ostale potvrde ovih elemenata dolaze nakon Stesihora. Njegova

⁵² &369 (upor. Van Buren (1942) 437); &370 (upor. Westcoat (2012) 151–8 sa tablom 92, i 238–9 sa datumom, oko 510–490); &367 (oko 525–500); Pieraccini (2003) 99–100, 104–5.

⁵³ &&349–50; &&351–4; &&355–7, 359; &&360–3.

⁵⁴ &&362–3.

⁵⁵ Epiharm fr. 66 PCG Ἡρακλῆς ὁ παρ Φόλωι.

⁵⁶ Arist. fr. 278–88 PCG Δράματα ἢ Κένταυρος.

⁵⁷ Pan. fr. 9 GEF.

⁵⁸ Teokr. 7.149–50; Lukijan 17.14.

⁵⁹ Videti takođe Panijasida fr. 12 GEF; Pisandar fr. 5, Okeana čini posrednikom.

⁶⁰ Takođe i na dve vaze iz Halkide iz 540–530.

⁶¹ Tako Apol. Bibl. 2.5.10.

poema mogla bi biti njihov izvor, bilo neposredno ili posredno. Panijasidov Nerej ne može biti preuzet od Pisandra, kod kojeg se očituje drugačija vrsta posredovanja; najjednostavnije je pretpostaviti da ova zamisao dolazi od našeg pesnika. Neki učenjaci založili su se za Stesihorov uticaj na predstave na vazama krilatog Geriona, u smislu da jedna od njih (obe potiču od istog umetnika), imenuje čudovište dorskim dijalektom umesto jonskog koji se koristi za ostala imena; ovo, tvrde oni, najlakše se objašnjava time da je Stesihorov prikaz bio umetniku na pameti.⁶² Slikar pokazuje istu dijalekatsku varijaciju na drugim vazama, što nema nikakve veze sa Stesihorom,⁶³ tako da je ovo povezivanje neizvesno.

Ime osobe koja obaveštava Geriona ne navodi se u našim fragmentima. Apolodorov prikaz obezbeđuje upravo takvu ličnost: Meneta, Hadovog pastira. Njegova pojava u mitografovom prikazu neočekivana je; kao što naglašava Baret (Barrett), za Geriona bi bilo jednostavnije da je bio prisutan kada je Herakle krenuo u napad, ili da je pošao u obilazak svog stada, video da je nestalo i krenuo za njim. U proširenom narativu kakav je Stesihorov, s druge strane, takav lik obezbeđuje pogodno usporavanje narativa: „Samo ako se vesti donose Gerionu u kuću, kada je udaljen od svoga stada, možemo imati, pre nego što krene u poteru, dugi niz govora i protiv-govora koje pesnik uživa da sastavlja.“ Pošto nije poznat nijedan prošireni narativ mita o Gerionu, najekonomičnije je da identifikujemo neimenovani lik kod Stesihora sa Menetom.⁶⁴

Ostali elementi *Gerionide* neočekivani su. Osoba koja obaveštava Geriona preklinje ga da se ne sukobljava sa Heraklom (fr. 15.5–7); Gerion odgovara hrabro i izazivački, izjavljujući da se mora boriti uprkos očekivanom smrtnom ishodu (fr. 15). Kasnije, Gerionova majka apeluje na njega, koristeći se jezikom koji podseća na Hekubin apel sinu Hektoru u *Ilijadi* 22 (fr. 16–17). Pre samoga boja, Atena govori Posejdonu da ima u vidu svoje obećanje da neće braniti Geriona (fr. 18). Odsecanje prve Gerionove glave praćeno je poređenjem sa odsecanjem glave maka (fr. 19.44–7), u još jednoj upadljivoj reminiscenciji na *Ilijadu*. Na svom putu od Eritije do Tirinta, Herakle se u Arkadiji susreće sa kentaurom Folom, koji ga gosti vinom (fr. 21, 22).

Jedan književni prikaz mogao bi biti raniji od Stesihorovog i mogao bi, u teoriji, sadržati neki ili sve od ovih elemenata: Pisandrov. Nije verovatno da ih je sadržavao (ili većinu njih), iz dva razloga. Prvo, Pisandrovo delo obuhvata dve knjige,⁶⁵ i sadrži ne samo kanonske poduhvate nego i raznolike druge avanture. Njegova obrada priče o Gerionu bila bi tako kraća i jedva da bi mogla obuhvatiti pomno obrađena obraćanja, opsežne opise, i brojne likove koji se nalaze kod Stesihora. Drugo, detaljna interakcija sa Homerom, kao što nalazimo u fr. 15, 17, i 19, nije drugde potvrđena za sedmi vek.

⁶² Tako Watkins (1995) 467.

⁶³ Videti Wachter (2001) 270–3 (na primer, jedna vaza ima likove sa natpisima Νᾰῖς i Φοίβη).

⁶⁴ Würthcim (str. 21) prvi je pretpostavio da je mitografov Menet izveden iz Stesihora; Barrett (1968) 13, odakle je preuzet gornji citat, pokazuje koliko je ova pretpostavka u saglasju sa materijalom papirusnih fragmenata. Retkost drugih obrada podržava izvođenje mitografovog prikaza iz Stesihora. Za moguću paralelu (iz hrišćanske književnosti) za treću osobu koja donosi vesti o napadu na donji svet prenete njegovom gospodaru, videti Davies (2008a) 263–7.

⁶⁵ Tako Suda, str. 180 GEF.

Brojne odlike Stesihorove poeme nepovratno su izgubljene; druge će biti sačuvane u poznijim izvorima, ali bez pozivanja na njihovo poreklo. Kod Hekateja, Helanika, Apolodora, i Diodora, Herakle se vraća preko Sicilije, stoga se pomišljalo, u vezi sa ovim delom priče, da on potiče od Stesihora,⁶⁶ iako za ovo nema neposrednih dokaza.⁶⁷ Tokom ovog dela puta, topli izvori u Himeri načinjeni su u čast Herakla,⁶⁸ ovi izvori javljaju se na kovanicama Himere od sredine petog veka, i istaknuti su u Pindarovoj odi himerskom pobjedniku Ergotelu.⁶⁹ Pesnik koji ima veze sa Himerom mogao bi uključiti ovu lokalnu legendu u svoj prikaz. Postoji, međutim, mnogo epizoda smeštenih na Siciliju koje uključuju Herakla, i mogla bi biti samo slučajnost to da jedna od njih uključuje grad veoma blisko povezan sa Stesihorom. S druge strane, boravak na Siciliji (ali ne i kod himerskih izvora), potvrđen je kod Apolodora, čiji prikaz u drugim pogledima verovatno pokazuje Stesihorov uticaj, kao što je gore pomenuto.⁷⁰

Fragmenti

Poema je zapisana na papirusnom svitku iz prvog veka nove ere, u vertikalnim stupcima. U tri slučaja, jedan komad papirusa sadrži delove dva susedna stupca.⁷¹ U svakom slučaju možemo da identifikujemo metriku oba stupca. Pošto znamo da pojedinačno ponavljanje metričke strukture, trijade, zauzima 26 redova (videti niže), iz toga možemo izvesti za svaki od tri komada broj stihova u stupcu: trideset. Pravilnost pisareve ruke čini verovatnim da je trideset postojano bio broj stihova u stupcu u čitavom svitku. Samo ako bi širina stupca nenormalno varirala, ili ako su jedan ili dva stiha slučajno ispušteni, ova bi se hipoteza našla na pogrešnom pravcu. Pretpostavku da nije bilo takvih izostavljanja ili varijacija potkrepljuje argument koji sledi.⁷²

Sa dvadeset šest stihova u trijadi, trideset u stupcu, svaki stubac počinje u tački četiri reda kasnijoj u trijadi nego njegov neposredni prethodnik. Nakon trinaest stubaca koji sadrže tačno petnaest trijada, obrazac ispunjava pun krug: četrnaesti stubac započinje na istom mestu u trijadi kao prvi. I tako dalje pravilno, nakon svakog trinaestog stupca. Štaviše,

⁶⁶ Tako Malkin (1994) 209–11, Smith (2012) 123.

⁶⁷ Videti fr. 21n.

⁶⁸ Upor. Σ Pind. O. 12.27bc (1 355.6–15 Drachmann), Diod. 4.23.1, 5.3.4.

⁶⁹ Pind. Ode 12.19; videti Rutter (2000) 77.

⁷⁰ Diodorova verzija manje je značajna kao mogući izvor za Stesihora, u ovom i u drugim aspektima. Ona sadrži daleko veći broj epizoda e da bi se uklopile unutar granica i Stesihorove poeme, a njegov kratki, euhemeristički prikaz Heraklovog susreta sa Gerionom očigledno nema nikakve veze sa arhajskom lirikom.

⁷¹ Fr. 19, 23, 25.

⁷² Burnett (1988) 132 u n.76 dovodi ovaj metod u pitanje, tvrdeći (1) da je pisar mogao napisati trideset jedan stih u stupcu umesto da dozvoli da poslednji stih strofe čini početak novog stupca, (2) da su interlinearne napomene mogle uticati na pravilnost rasporeda teksta. Ali (1) po toj logici, pisar je mogao napisati samo dvadeset devet stihova kako bi izbegao postavljanje prvog stiha strofe na dno stupca, pa ipak, fr. 30 jeste sa dna stupca IX, i okončava se sa prvim stihom antistrofe; (2) glose su dodate nakon glavnog teksta, tako da nije ugrožena pravilnost rasporeda.

gde god je gornja ili donja margina papirusa sačuvana na fragmentu, i mesto tog fragmenta unutar trijade može se odrediti, možemo da identifikujemo stubac unutar sekvence od trinaest kojemu pripada, pošto su početak i kraj svakog stupca unutar te sekvence jedinstveni.

Stihometrijsko slovo N naspram fr. 25.36 (u osmom stihu epode), pokazuje da poema dolazi do stiha 1 300 u toj tački. Ovaj fragment stoga dolazi iz četrdeset četvrtog stupca; to jest, peti stubac četvrtе sekvence od trinaest stubaca. Proizilazi da bilo koji fragment pripisan stupcima I do V može doći u bilo koji od najmanje četiri stvarna stupca; bilo koji fragment iz stubaca VI do XIII ima najmanje tri moguće lokacije.

U Tabeli I, „S“, „A“, i „E“ označavaju „strofu“, „antistrofu“ i „epodu“. „Stubac I“ znači „prvi stubac u svakoj sekvenci od trinaest stubaca“ ili „stubac jedan, četrnaest, dvadeset sedam“, i tako dalje.

Sadržaj fragmenata omogućava nam da zaključimo sledeće o njihovim mestima:

(1) Gerionov razgovor (verovatno sa Menetom), u fr. 15 prethodi fr. 19 u kojem Herakle stupa u napad. Pošto oba dolaze iz stupca XI, razdvojeni su sa najmanje trinaest stubaca. Fr. 13 je verovatno iz istog dijaloga kao fr. 15 i stoga mora stajati pored njega, međutim, ovaj stubac ne može se identifikovati.

(2) Kalirojin apel Gerionu u fr. 16–17 mora da se na sličan način odvijao pre Heraklovog napada u fr. 19. I fr. 16 i fr. 12 potiču iz stupca VI, ali ne iz istog stvarnog stupca, pošto se njihove metričke sekvence delimično poklapaju. Stoga se najmanje trinaest stubaca nalazi između njih. Ako je Baret (Barrett) u pravu kada pripisuje fr. 12 Menetovom obraćanju Gerionu, onda će se nalaziti u istoj sekvenci kao fr. 15, a fr. 16 mora biti dodeljen kasnijoj sekvenci, verovatno onoj koja neposredno sledi; Kalirojin apel Gerionu mora da dođe nakon scene u kojoj on prvi put čuje od Meneta za krađu svog stada.

Tabela 1: Raspored fragmenata po stupcima

stubac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
metrika	S1–S4	S5–S8	S9–A3	A4–A7	A3–E2	E3–E6	E7–S2	S3–S6	S7–A1	A2–A5	A6–A9	E1–E4	E5–E8
fragmenti koji se mogu postaviti na početak						12	12			10	15		15
fragmenti koji se mogu postaviti na kraj		28				16	29	18	30		19	19	

S, A, i E označavaju stofu, antistrofu, i epodu.

Stubac I znači „prvi stubac u svakoj sekvenci od trinaest stubaca, to jest, stubac 1, 14, 27, itd.

(3) Veće bogova (fr. 18, stubac VIII) ne može stajati u istoj sekvenci od trinaest stubaca kao Kalirojin apel (fr. 16, stubac VI). Pozniji fragment sadrži početak njenog obraćanja i tako prethodi fr. 17, drugom odeljku njenog govora. Ali metrički obrazac fr. 17 ne javlja se u stupcu VII koji sledi iza fr. 16, stubac VI. Odatle fr. 17 potiče iz stupca VIII ili kasnijeg. Ako fr. 17 dolazi iz stupca VIII, fr. 18 ne može biti iz istog stupca VIII, pošto se preklapaju metrički.

Čak iako fr. 17 jeste iz kasnijeg stupca, fr. 18 ne bi mogao stajati u stupcu VIII iz iste sekvence, pošto teško da je stajao između fr. 16 i 17; ne čini se verovatnim da je veće bogova prethodilo i praćeno govorima Kalirojinim Gerionu. Odatle fr. 18 ne potiče iz iste sekvence od trinaest stubaca kao fr. 17, niti (pošto fr. 16 i 17 dolaze iz iste sekvence) fr. 16.

Veće bogova verovatno prethodi Heraklovom napadu na Geriona (fr. 19, stupci XI–XII). Ako se pogodno uklapaju u istu sekvencu, samo bi ih red 73 razdvojio. Stesihorova amplituda bi verovatno radije postavila fr. 19 u kasniju sekvencu.

(4) Fr. 10 (iz stupca X) može činiti delom digresije tokom Heraklovog ubijanja Euritiona. Ako je tako, on bi bio u bliskoj vezi sa 9 a stubac X kojem pripada poticao bi iz sekvence od trinaest stubaca koja prethodi (verovatno neposredno) sekvenci u kojoj stubac XI sadrži Menetov izveštaj Gerionu.

(5) Fr. 10 (stubac X) može biti najraniji u poziciji naših definitivno utvrđenih fragmenata. Fr. 9 verovatno mu prethodi. Ako je tako, sekvenca u kojoj se pojavljuje ne može biti prva u poemi. Devet stubaca koji bi išli pre fr. 10, ne omogućavaju dovoljno mesta za sve događaje za koje moramo pretpostaviti da su se odigrali pre tog dela Euritionovog uvođenja.

Tabela 2 utvrđuje četiri sekvence od trinaest stubaca do sada identifikovanih, kao i fragmente postavljene na svoja mesta unutar njih.⁷³

Tabela 2: Raspored fragmenata prema sadržaju

stubac metrika	I (S1–S4) II (S5–S8) III (S9–A3) IV (A4–A7) V (A8–E2) VI (E3–E6) VII (E7–S2) VIII (S3–S6) IX (S7–A1) X (A2–A5) XI (A6–A9) XII (E1–E4) XIII (E5–E8)
sekvenca A (1–390)	ovde (i u sledećoj sekvenci) Herakle dolazi u Tartes, uzima Helijev pehar od Nereja (fr. 7) i prelazi na Eritiju (fr. 8)
sekvenca B (391–780)	*mesto rođenja Euritionovo; smrt Euritiona? (fr. 9); životopis Euritionov (fr. 10)
sekvenca C (781–1170)	*Herakle odvodi Gerionova goveda; Menet saopštava Gerionu šta se dogodilo? (fr. 13); Gerion se obraća Menetu (fr. 15)
sekvenca D (1171–1560)	fr. 25. Kaliroja moli Geriona (fr. 16) **Kaliroja govori Gerionu (fr. 17)
sekvenca E (1561–1950)	veće bogova (fr. 18) ‡ Gerionova smrt (fr. 19)
sekvenca F (1951–2340)	**Herakle se vraća u Tartes, vraća pehar Suncu, odvodi goveda u Tirint, i susreće Fola (fr. 21–2)

* otprilike na ovom mestu, ** na ovom mestu ili kasnije, † na ovom mestu ili na nekom drugom u sledećoj sekvenci

Tabela pokreće sledeća pitanja:

(6) Jaz od 390 stihova, između stupca VIII u sekvenci D i stupca VIII u sekvenci E, biće delom popunjen dijalogom između Geriona i njegove majke, delom većem bogova. Ovo

⁷³ Za tabelu je najviše zaslužan Page (1973a) 148. Führer (1969b) 684 n.1 ukazuje na greške u ranijem pokušaju kod Snell (1968) 117.

Stesihoru pruža dovoljno prostora za duge govore, koje su ovi važni događaji bez sumnje podstakli.

(7) Ako stubac VIII iz sekvence E dolazi pri kraju veća bogova, imamo samo 73 stiha između fr. 18 i 19, pretpostavljajući da pripadaju istoj sekvenci. To će Posejdonu dati dovoljno prostora da odgovori Ateni, i da se fokus vrati na samog Geriona. Pejdž (Page) (1973a) 149, smatra da je u ovom intervalu Atena poslala Iridu sa porukom Heraklu, ali bi ovo moglo biti previše za popunu jaza. Ekonomičnije rešenje bilo bi to da se Atena obratila Heraklu neposredno, kao Ahilu u *Iljadi* nakon tamošnjeg veća bogova (22.182–7, 214–25).

Jedna važna odluka, koja se tiče ukupnog rasporeda poeme, podrazumeva postavljanje epizode sa Folom, koju je potvrdio Atenej. Verujemo da se to dogodilo verovatno tokom Heraklovog povratka. Ako se dogodilo na dolasku, smestilo bi se skoro na sam početak dela, sa Heraklom koji polazi iz Argosa i prolazi kroz Arkadiju; međutim, bilo bi neprikladno otpočeti poemu namenjenu priči o Gerionu tako usputnom temom. Konačno, epizoda ima više smisla kao dodatak već gotovoj priči. Prema Vestu (West), ovaj susret odigrao se na dolasku, „svakako ne na povratku, kada je morao da vodi stado.“⁷⁴ Ali drugi prikazi Heraklovog povratka lako mu pripisuju brojne avanture tokom povratka, koje bi u stvarnom životu bile onemogućene prisustvom stada.

Metrička analiza

Nekoliko fragmenata označavaju kraj strofe i antistrofe (paragrafom), ili epode (koronidom).⁷⁵ Ovi znaci pokazuju da su strofa i antistrofa zauzimale devet stihova svaka, epoda osam. Metrička shema koja sledi praćena je napomenama koje kazuju koji su fragmenti od pomoći (u bilo kom stepenu) u utvrđivanju metrike svakog stiha. Dva najkorisnija fragmenta jesu fr. 15, koji sadrži početke svih sedamnaest stihova, i neke od njihovih završetaka, i fr. 19. Koristimo samo papirusne fragmente, pošto su citati manje pouzdani u pitanjima metrike.⁷⁶ U ovoj tački stavljamo oznaku samo kada je izvesno da nema metričke pauze, i obeležavamo kraj perioda samo kada je naznačen hijatom ili *brevis in longo*.

Strofički par

- (1) uu – uu – uu – – || H
- (2) uu – uu – uu – uu –
- (3) uu – uu – uu – – |
- (4) uu – uu – uu – uu –
- (5) uu – – ||
- (6) uu – uu – uu – uu –

⁷⁴ West (1979) 142 uz n. 73 = (2011–13) II 273 n. 73 = M. Lloyd (2007) 383 n. 73.

⁷⁵ Paragraf nakon fr. 12.24, 15.4, 15.21, 16.3, 16.12, 19.43, 23.3, 30.2; koronida nakon 15.12, 29.1.

⁷⁶ Pišemo uu za uu samo kada je potvrđen dug slog. Najveći broj drugih slučajeva uu, osim za finalno uu na kraju rečeničnog odeljka, bili su bez sumnje kontrahovani u delovima poeme koji su sada izgubljeni.

- (7) uu – uu – I
 (8) uu – uu – uu – uu – uu –
 (9) uu – uu – uu – uu – III

Epoda

- (10) uu – uu – uu – uu –
 (11) uu – uu – uu – – II
 (12) – uu – uu – uu – uu
 (13) – uu – uu – uu – uu
 (14) – uu – uu – uu – uu –
 (15) uu – –
 (16) – uu – uu – uu – uu
 (17) – uu – uu – III

Nije sačuvano dovoljno papirusa da se dokaže da (16) ide kao gore a ne uu – uu – uu – uu – ; ali u obe prilike gde je sačuvan prvi slog, on je dug, što je jak razlog za prihvatanje gornje sheme.⁷⁷ Razdeoba između (16) i (17) pojavljuje se kao gore u fr. 15.11–12 i 25.35–6, i jedan slog kasnije u fr. 18.1–2.

(17) Firer (Führer) daje kao – uu – uu – – (1969) 684, tumačeći fr. 17.9 –ροσυναίς[kao –ροσύναις[iv. To ponavlja u (1977) 6, s pravom, iz tri razloga. (1) Fr. 12.32 pokazuje da se epoda okončava u – (n.). (2) U fr. 18.2, gde je dopuna –βασιλῆα izvesna, ne bi imalo dovoljno prostora za –βασιλῆα u – – (tako West (1969) 135 n.1); niti je predložena duža dopuna koja bi poboljšala Baretovo (Barrett) –βασιλῆα θεῶν. (3) Na drugim mestima u poemi unutrašnji rečenični odeljci okončavaju se uu – – , strofa i antistrofa uu –.

Sličan kontrast u epodi bio bi privlačan.

Kad se razdeli u rečenične odeljke, shema izgleda ovako:

Strofički par

(a) <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu – – II H	3an
(b) <u>uu</u> – uu – <u>uu</u> – uu – uu – <u>uu</u> – uu – – II	7an
(c) <u>uu</u> – uu – <u>uu</u> – uu – uu – – II	5an
(d) <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu – uu – <u>uu</u> – uu – I <u>uu</u> – uu – <u>uu</u> – <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu – uu – uu – III	14an

Epoda

(e) <u>uu</u> – uu – uu – uu – uu – uu – uu – – II	7an
(f) – uu – <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu I – <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu – uu – uu – <u>uu</u> – <u>uu</u> – <u>uu</u> – uu – –	14da
(g) – uu – uu – uu – uu – uu – uu – III	6da

⁷⁷ Fr. 15.11, 25.35

Ova metrička shema (za koju upor. Haslam (1974) II) postavlja pet unutrašnjih krajeva rečeničnih odeljaka. Oni u (a), (s), i (e) potvrđeni su hijatom ili *brevis in longo*. Ova tri završavaju se uu – –, dok se dve strofe završavaju uu –. ⁷⁸ Uzimajući uu – – kao znak za kraj odeljaka (gde se uu ne može kontrahovati), dobijamo stihove koji se okončavaju sa (b) i (f). ⁷⁹ U skladu sa pretpostavkom da uu – – I označava kraj odeljka jeste činjenica da se kontrahovana dva kratka sloga u sredini stiha nikada ne poklapaju sa krajem reči, što čini uu – – I – uu – nemogućim. ⁸⁰

Neki učenjaci ⁸¹ pretpostavljaju kraj odeljka nakon (7), nakon šest anapesta u stihu (d) gore, gde postoji konzistentan kraj reči. Uzimajući (d) kao jedan odeljak, to daje red od četrnaest anapesta, baš kao što (f) i prvi odeljak u strofi *Lovaca na medvede* sadrži četrnaest daktila. Ove dve paralele takođe sadrže unutrašnju razdeobu označenu krajem reči: nakon četiri u (f), nakon osam u *Lovcima*. Metrički oblik tako je ukupno uzev konzistentniji kada se rasporedi kao gore, i sadrži obrasce koje Haslam (1974) 19–20 identifikuje. (d) povlači (c) i (b) i zapravo ih kombinuje, premda više sa nejasnim nego jasnim krajem. (e) odražava (b) i drugi deo (d). Po svojoj dužini (f) podseća na (d), iako se sastoji od daktila, a ne anapesta, i ima jasan kraj a ne nejasan.

Komentar

Γηρουνηΐς: pošto Stesihorova poema naziva svog eponimnog junaka Γαρυόνας (frr. 17.4, 18.8, 19.44, 43.4), njen autor verovatno ju je navodio kao Γαρυοναΐς, ako joj je uopšte dao naslov. Antički pisci naslov navode kao Γηρουνηΐς (frr. 6, 21; upor. West (1970b) 277 n.3 = (2011–13) II 356 n. 3). Tako navode i Stesihorovu Ἐριφύλη (frr. 92a, 92d, 92e), umesto Ἐριφύλα, njegovu Ἐλένη (frr. 84, 88), umesto Ἐλένα, i tako dalje.

Uopšte uzev, poeme na dijalektu ne čini se da su nosile i naslove na dijalektu u antičkim tekstovima; upor. Teokrit 28, poemu na dijalektu Lezba, čije se ime navodi kao Ἀλακάτα u rukopisu iz petnaestog veka, ali kao Ἐλακᾶτη u papirusu iz trećeg veka (P.Oxy. 3551; Parsons (1983) 129). Međutim, neke naslove Epiharmovih komedija i Sofronovih mima navode na odgovarajućem sicilijanskom dorskom oni koji su ih citirali. U slučaju ovog poslednjeg upor. Ἐ καὶ Θάλασσα, Ἔβας [γάμος, Π[ρομαθεύς ili Πύρ<a> (test. 36.10, 36.20, 35.1 PCG, sve na papirusima iz drugog veka nove ere); za poznije Ὠλιεύς τὸν ἀγροιώταν (I 212–13 PCG = p. 70 Hordern, koji navodi Atenej), ταί γυναίκες αἰ τάν θεόν φαντι ἐξελάω (I 193 PCG = p. 40 Hordern, što navode Atenej i Apolonije Diskol). Papirusni fragmenti nekoliko Korininih poema (za pripisivanje njoj, videti Pind. Ode, II izd., str. 32 n. 41) otkrivaju naslove na beotskom dijalektu (frr. 690 PMG Ὀρέστας, fr. 36.3 Θιομαηία, 694 fr. 13.2).

Gerionovo ime najpre se javlja kao Γηρουνεύς (Hes. Teog. 287 i 982, kod Vesta (West) po pitanju drugog), i kao Γηρωών kod Eshila Agam. 870. Najveći broj grčkih pisaca nazivaju ga

⁷⁸ Ovaj obrazac takođe se javlja u shemi koja je rekonstruisana za Stesihorove *Lovce na medvede*.

⁷⁹ Za završetke (b) videti fragmente 10.2, 15.24, 19.11, 19.37; za (f) fragm. 15.10, 16.18, 23.36.

⁸⁰ Upor. Haslam (1974) 15 sa n.15, sa beleškom o izuzetku u fr. 17.5, koji podrazumeva postpozitiv od jednog sloga.

⁸¹ Na primer, Page (1973a) 146, SLG, 5.

Γηρυόνης (na primer, Hekatej, Pindar, Eustatije), što na dorskom daje Stesihorovo Γαρυόνας. To je oblik koji se nalazi na vazama iz šestog veka (Γαρυφόνης, Γηρυόνης). Za oblike kod grčkih pesnika videti Forssman (1966) 119–20, i latinskih, Housman (1910) 253–4 = (1972) II 829–30.

5

Jedna sholija kod Hesioda kaže da i kod Stesihora Gerion „takođe“ (καί) ima šest ruku, šest nogu i krila; ovo „takođe“ znači da pored toga ima tri glave. Gerion ima tri glave i kod Hesioda. Više ruku i nogu jeste blizu standarda umetničkih predstava Geriona od samog početka, a kasniji književni opisi prikazuju njegove tri glave i tri tela; o većem broju udova koji neprijatelja čine još strašnjim, videti West (2007a) 300. Krila se na drugim mestima javljaju samo na dve vaze iz Halkide (videti gore).

Rukopis T dodaje καί Χρυσάορος nakon Ὠκεανοῦ, ali ovaj rukopis odražava priređivačku aktivnost učenjaka iz četrnaestog veka Demetrija Triklinija (videti izdanje koje je načinio Di Gregorio, p. IX–X), te tako možemo pretpostaviti da dodatni tekst potiče od njega a ne iz originalne sholije.

6

Sholija iz Apolonija Rođanina kaže da je Stesihorova poema spominjala ostrvo u Atlantiku „Sarpedonija“. Ovo ostrvo najpre se javlja (kao Sarpedon) u *Kipriji* fr. 30 GEF τῶι δ' ὑποκουσαμένη τέκε Γοργόνας, αἰνὰ πέλορα, ἢ αἶ Σαρπηδόνα ναῖον ἐπ' Ὠκεανῶι βαθυδίνηι νῆσον ἢ πετρήεσσιν. Za konfuziju između dve reči upor. Hesih. c.230 (str. 269 Hansen) Σαρπηδῶν ἀκτῆ: ἀντί τοῦ Σαρπηδονία. Τοπος δὲ οὗτος Θράικης, κτλ. (Sarpedonija ili Sarpedon takođe su bili nazivi rtova u Trakiji i Kilikiji: videti Krates iz Malosa fr. 127 Broggiato). Hesiod smešta dom Gorgona πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο ἢ ἐσχατιῆι πρὸς νυκτός, ἢ Ἐσπερίδες λιγύφωνοι (Teog. 274–5), verovatno misleći na isto mesto. Ne znamo zašto ime ostrva tako nalikuje imenu likijskog vojskovođe u *Iljadi*. Ostrvo blaženih ponekad se smešta na daleki zapad, međutim, Sarpedon je odnesen u Likiju nakon smrti (Hom. Il. 16.666–83).

Ovo ostrvo takođe je možda spomenuto u prikazu Gerionovih predaka (tako M. Robertson (1969) 216), pošto je njegov otac, Hrisaor, izbio iz posećene glave jedne od Gorgona, Meduze; to bi moglo biti Hrisaorovo mesto rođenja (tako Antonelli (1996) 60). Druga mogućnost je da je Herakle posetio ostrvo na svom putu prema ili sa Eritije (tako Kleine, str. 66).

7

Paradoxographus Vaticanus, delo iz drugog veka nove ere (Stern (2008) 441), tvrdi da je Stesihor opisao metamorfozu Nerejevu; o Nereju koji menja oblike videti Buxton (2009) 169–77. U svojoj *editio princeps*, Rode (Rohde) (1872) 39 povezuje ovaj unos sa Stesihorovom *Gerionidom*. Prvi dodatak potiče od Rodea, drugi od Vilamovica (Wilamowitz) (1898) 522 = (1935–72) IV 33.

Kod Panijasida, Herakle dobija Helijev zlatni pehar od Nereja (fr. 12, GEF); pre njega Pisandar imenuje Okeana kao morskog posrednika (fr. 5 GEF). Nerej tako ima očigledno mesto u narativu o Heraklovim poduhvatima i direktna hipoteza pretpostavlja da je i u Stesihorovoj poemi takođe Herakle dobio pehar njegovim posredovanjem. Ova hipoteza ima dalju prednost u tome što Nerej, Starac sa mora (Hes. Teog. 233–6, Hom. Il. 1.358 i dalje, Od. 24.58), ima paralele sa Gerionom u različitim aspektima, posebno u njihovoj povezanosti sa svetom mrtvih (upor. Davies (1988b) 284). Obojica su povezani sa dalekim zapadom; obojica su stočari, čije životinje (foke, goveda) simboliziraju mrtve; more, sa kojim su obojica povezani, često je poimano kao granica između sveta živih i mrtvih. Susret sa Nerejem tako bi sačinjavao „uvodnu avanturu“ (*Vorabenteuer*), koja anticipira aspekte konačnog susreta sa Gerionom, što se često nalazi u prikazima junaka koji tragaju za nečim unutar Grčke i izvan nje (paralele kod Davies (1988b) 284 n. 39 (2001a) 9). Heraklova borba sa Nerejem i drugim morskim božanstvima potvrđena je u arhajskoj umetnosti poznog sedmog veka; videti Glynn (1981), Brommer (1983), Westcoat (2012) 158–64.

U drugome predanju, koje se zatiče kod Ferekida (fr. 18a EGM) i Apolodora (2.5.10), Helije predaje pehar nakon što mu Herakle zapreti lukom. Na drugim mestima čini se da Apolodor prati Stesihorov prikaz, ali ne treba da pretpostavljamo da je tačan u svakom detalju; na drugim mestima on se ponekad udaljava od uobičajenog izvora i tada svakako može biti dužnik Ferekidov (tako MLW). Okeana je kod Ferekida Herakle prisilio da bude neaktivan, preteći mu svojim lukom, nakon što mu je udario brod.

Brize (Brize) (1980) 68–9, 77–8, nakon rasprave odbacuje pripisivanje fragmenta bilo kojoj drugoj poznatoj Stesihorovoj poemi. Smešten je u nepotvrđeno delo koje se bavilo Heraklovom potragom za hesperidskim jabukama, koja se kod Ferekida javlja u pripovesti o borbi protiv Nereja koji menja oblike (fr. 16a EGM; tako Burkert (1979) 185–6 n. 13). Ova mogućnost ne može se isključiti, međutim, nama je prihvatljivije pripisivanje *Gerionidi*, iz razloga koji su gore izneti.

8

Ovaj fragment sadrži celu strofu ili antistrofu (tako Page, LGS, str. 264). ἀφίκοιθ' ἰαράς ποτὶ βένθεα νυκτός ἐρεμνάς ima metričku shemu identičnu stihu (c) u strofičkom paru. Ostatak se ne uklapa tačno ni u jedan od ostala tri stiha, ali veoma je blizu, tako da je metrička struktura jasna. U napomenama diskutujemo o emendacijama koje imaju za cilj rekonstrukciju metrike.

1–2 +ἄλιος δ' Ὑπεριονίδας+ Ἰδέπας +ἔσκατέβαινε+ χρύσειον, „Helije, dete Hiperionovo, stade da ulazi u svoj zlatni pehar. Metrička shema je – u – uu – uu – ll uu – uu – u – uu, premda bi trebalo da bude uu – uu – uu – – ll uu – uu – uu – uu. Postoje tri greške, na početku, na kraju prvog stiha, i u sredini drugog; razmatramo ih jednu po jednu.

(1) Čitanje τᾶμος („u to vreme“...; Barrett, LGS) za preneseno ἄλιος predstavlja paleografski ubedljivo kvarenje (ΤΑΜΟΣ / ΑΛΙΟΣ), gde bi pogrešno čitanje bilo uzrokovano kontek-

stom (blizina Ὑπεριονίδας). Za τᾶμος uporedi Hom. Himn. 4.101 (koje sledi nakon opisa obdanice), Hes. Dela 585 (nakon opisa godine koji je uveden sa ἦμος δέ). Druga mogućnost, ἄλιος je glosa za Ὑπεριονίδας koja se nekako provukla u tekst (tako West, u pismu iz 1969, ap. Führer (1977) 7; za takve korupcije videti Sof. Ajant 28n.). U tom slučaju, šta god da je izvorno stajalo u tekstu, nije moralo posedovati bilo kakvu paleografsku sličnost sa navedenim.

Drugi predlozi manje su verovatni. ἄμος (Kaibel, u svom izdanju Ateneja, III 32.8) daje „kada je Helije... Herakle je ušao...“ Ali δέ u apodozi (ovde u stihu 8; upor. Denniston 177–85)) nema paralela nakon ἦμος / ἄμος. Možda je neka takva oznaka bila potrebna nakon neuobičajno duge zavisne rečenice koja je umetnuta. Ipak, razumno je ne uvoditi je na bazi pretpostavke. Garrod kod Diehl (str. 46) uzima da ἄλιον znači „morski“, kako bi se složilo sa δέπας. Ali red reči koji bi usledio ἄλιον... δέπας ... χρύσειον, bio bi neuobičajen.

(2) Ὑπεριονίδα <ι>ς (pretp. West kod Page, LGS) ekonomično rekonstruiše metriku (sa digamom koja sprečava hijat). Za konačnu frazu upor. Hom. Od. 12.175–6 μεγάλη ἴς Ἡελίου τ' αὐγῆ Ὑπεριονίδαο ἄνακτος, ([Hes.] fr. 198.2 M–W Ὀδυσσεύς ἱερὴ ἴς. Druge dopune uključuju μὲν (Barrett, *ibid.*) i δέ (Pardini (1994) 61, zahtevajući uklanjanje ἄλιος δ'.

(3) ἔσκατέβαιν' ἔ<σ> χρύσειον (pretp. Pardini (1994) 63) jeste najlakša intervencija, praćena sa ἔσκατέβαινε παγχρύσειον (pretp. West kod Führer (1977) 7). ἔσκατέβαινε (Bergk, str. 637) nije metričko, pošto je uu – I izostavljeno u sredini stiha.

Pretpostavljajući da se radi o dubljoj korupciji, Führer (1966b) 675 premešta i ispravlja, kako bi razrešio sva tri problema. uu – δέπας ἔσκατέβαινε<ν> Ὑπεριονίδας <παγ>χρύσειον.

Ὑπεριονίδας je epitet Helijev kod Homera Od. 12.176 i Hesioda Teog. 1011 (Ἐελίου Ὑπεριονίδαο), i sinonim za boga u homerskoj himni 2.74. Ὑπερίων je ponekad Helijev otac, ponekad sinonim za Helija, a ponekad Helije ima muško dete po imenu Ὑπεριονίδας; videti West o Hes. Teog. 134; Richardson o Hom. Himn. 2.26.

δέπας obično označava Helijev pehar (Pisandar, fr. 5 GEF, Eshil, fr. 69.3, 74.4 TrGF, Ferekid fr. 18a EGM, Antimah fr. 66.1 IEG); za smisao ove reči videti fr. 22in. Na drugim mestima naziva se λέβης (Eumel *Titanomahija* fr. 10 GEF, Teolit FGrHist 478 F1, Aleksandar iz Efesa fr. 38 SH), φιάλη (Panijasad fr. 12 GEF), κύλιξ (Julijan 7.219d), ποτήριον (Atenej 11.470a), i *roculum* (Makrob. Sat. 5.21.19). Euforion (fr. 72 Lightfoot) govori o putovanju χαλκείῃ ἀκάτῳ. Predstave na vazama prikazuju plovilo kao posudu za mešanje vina i vode sa širokim grlom.

Helijev pehar zlatan je kod Mimn. fr. 12.7 IEG, Eshila fr. 74.4 TrGF, Ferekida fr. 18a EGM, Antimaha fr. 66.1 IEG; Eustatije o Dion. Perieg. 558 degradira ga na bronzani λέβης. Njegovi zraci poživaju u zlatnoj odaji kod Mimn. fr. 11a.2 IEG. O zlatu i bogovima uopštenije videti fr. 10.3–4, 90.10, 100.7, Sof. Aj. 92–3n.

ἔσκαταβαίνω javlja se na kraju stiha u Hom. Od. 24.222 i u proročanstvu kod Herodota 5.92e2. Kombinacija prefiksa prigodna je: ἔσβαίνω znači „ukrcati se na brod“, a καταβαίνω je upotrebljeno za Helijev zalazak kod Hes. Teog. 761.

2–5 ὄφρα δι' Ὀκεανοῖο περάσας ἰ ἀφίκοιθ' ἰαράς ποτί βένθεα νυκτός ἐρεμνάς, „tako da, Okean prešavši, može da stigne u dubine svete tamne noći.“ Upor. Hom, Od.

10.508 (kraj stiha) δι' Ὠκεανοῖο περήσης, 11.158–9. ἀφίκοιθ' umesto rukopisnog –κηθ' za sluga je Blumfilda (Bloomfield) (str. 258), ἱεῖρας umesto rukopisnog ἱερ- Pejdzha (Page), PMG.

Eshil na sličan način opisuje kako Helije u svom peharu putuje μελανίππου προφυγῶν I ἱεῖρας νυκτός ἀμολγόν (fr. 69.6–7 TrGF). ἱερός pridev je νύξ u Eur. Ijon 85, fr. 114.1 TrGF), Meleagra AP 5.8.1 = 4348 HE (ali ne u epici: Fenoglio (2005)), κνέφας kod Hom. Il. 11.194 = 11.209, i ἡμαρ u Il. 8.66, 11.84, Od. 9.56, Hes. Dela 770, 819; dalje videti Clarke (1995) 311–12. νύξ može biti personifikovana, čak i sa pratećim pridevima; upor. Hes. Teog. 757 Νύξ ὀλοή, νεφέλη κεκαλυμμένη ἡεροιδεῖ, a takođe Sol(on) fr. 36.5 IEG Γῆ μέλαινα. Za νύξ ἐρεμνά upor. Hom. Od. 11.606, Hes. Teog. 758; takođe orfičku katabazu fr. 717.29 PEG κεύθεα νυκτος ἐρεμνῆς, Arg(onautika) 342. ἀχλύα νυκτός ἐρεμνῆς. Wilamowitz (1883b) 397–8 n1 = (1935–72) I 111–12 n1. piše ἐρεμνά, međutim, nema potrebe da pridevi budu podjednako raspoređeni između dostupnih imenica (upor. fr. 9.5–6, 18.4–5, 97.215, Sof. Aj. 134–5n.). Premda je βένθεα gramatički povezano sa νυκτός, blizina Ὠκεανός može podstaći njene morske asocijacije (tako Silk (1974) 24 sa 25 n.3).

Jednom kada se Helije smesti na zapadu, sva mesta su podjednako tamna, tako da ova fraza verovatno ne opisuje Heraklov pravac. Prema Pejdzhu (Page) (PMG str. 101), odnosi se na put sa zapada prema istoku, pošto kada se jednom Helije smesti na zapad, istok se nalazi u najdubljoj tami; ovo se čini neopravdano složenim. Atenej uvodi fragment govoreći da on predstavlja Helijev put prema zalasku, to jest, sa istoka na zapad. Ovo mora biti greška (Helijev put prema zalasku odvija se u njegovim kočijama), možda uzrokovana konfuzijom prema frazi βένθεα νυκτός ἐρεμνᾶς. Wilamowitz (potvr. Lesky (1948) 34–5 = (1966) 35–6), povezuje ovu frazu sa ποτί ματέρα: Helije se vraća u dubine noći, njegove majke, na istoku. Jer noć je majka Sunca ili dana, upor. Hes. Teog. 124, Esh. Agam. 264–5 sa Fraenkel, Sof. Trah. 94–6, možda fr. 730e.6 TrGF. Međutim, Hesiod smešta noć ne na istok nego na zapad (Teog. 214–15, 274–6), a ποτί ματέρα čini se povezanim pre sa onim što sledi nego sa onim što prethodi.

6–7 ποτί ματέρα κουριδιαν τ' ἄλοχον παίδας τε φίλους, „svojoj majci, mladoj ženi i svojoj dragoj deci.“ Odsustvo posebnih imena za Helijevu porodicu čini iskustvo opštim; tako Helije, kao i svaki smrtnik, vraća se sa svog dnevnog posla porodici (tako Wilamowitz, loc. cit.); upor. Eur. Trojan. 20–1 ὡς δεκασπόρωι χρόνῳ I ἀλόχους τε καί τέκν' εἰσίδωσιν ἄσμενοι, fr. 773.40–1 TrGF ποτί τέκνα] τε καί φιλίας ἀλόχους, Aristof. Tesmofor. 1204–6, West (1997) 532–3 (2007a) 211 (za Helijevu želju da se vrati kući, u drugim književnostima), i Apol. Rod. 3.41 ἀλλ' ὁ μὲν εἰς χαλκεῶνα καί ἄκμονας ἦρι βεβήκει kod Stinton (1977) 160 = (1990) 370 („Hefest, kao i svaki drugi zaposleni supruga, ujutro odlazi... ostavljajući svoju ženu njenom poslu“). U drugim prikazima Helijeva majka je Theija (Hes. Teog. 371, Pind. Ode 5.1), ili Eurifesa (Hom. Himn. 31.2–3), njegova žena je Perseida a njegova deca Kirka i Ejet (Hes. Teog. 956–7); njegova veza sa Klimenom, u kojoj se rodio Faeton, bila je usputna afera. Za κουριδιαν ἄλοχον upor Hom. Il. 7.392, Olson o Aristof. Mir 843–4; za παίδας τε φίλους, Hom. Od. 19.455, Il. 7.279 (dual).

poklopila sa geografijom osvojenog prostora“ (Vansschoonwinkel (2006) 85). Tartes je bio grad na reci kasnije poznatoj kao Betis, a potom kao Gvadalkivir. Sama reka dobila je isto ime; isti ovaj fragment citira Strabon kako bi potkrepio svoju tvrdnju da su „stari pisci“ proširili ime sa grada na reku. (Ime je kasnije povezano sa biblijskim Taršišom, međutim, to povezivanje nije izvesno: videti Aubet (2001) 204–6).

Povezivanje Eritije sa Tartesom mogla bi biti Stesihorova inovacija, ili Pisandrova. Ovaj pominje Helijev pehar i istraživanja Rođana na zapadnom Mediteranu, koja su počela pre prve Olimpijade, shodno Strabonu (14.2.10; upor: Huxley (1969) 101). Herodot smešta ostrvo u istu oblast, dalje od Gadire, inače Gadesa, modernog Kadiza (4.2). Ferekid i Apolodor idu još dalje poistovećujući Eritiju sa Gadesom (fr. 18b EGM, Bibl. 2.5.10).

Feničani su trgovali sa ovom oblašću (Huelva) od prve polovine devetog veka (Belen Deamos (2009) 195–6). Prema Herodotu, prvi Grk koji je trgovao sa Tartesom bio je Kolaj sa Samosa godine 638. (4.152). Fokejci, koji su počeli da istražuju zapadni Mediteran u drugoj polovini sedmog veka, potom ustanovivši postojanije trgovačke veze, naročito su se isticali u trgovini metalima (upor. Herodot 1.163, Waillinga (1993), 70, Domingues (2004) 430–2, Kerschner (2004), Morel (2006), Malkin (2011) 143–6, 154–5, Demetriou (2012) 24–30. Njihovo prisustvo čini se da je obeleženo promenom tipa grnčarije koja je pronađena u ovoj oblasti: u poznom osmom i ranom sedmom veku, atičke i korintske vaze dominantne su, dok nove količine pristižu u poznom sedmom veku, uglavnom iz istočne Grčke.

Sačuvani tekst skandira se

uu – uu – – – uuu – – – – uu – uu – uu – uu – uu – – – –
– u –

Dve sitne i široko prihvaćene emendacije (Ἑρυθείας umesto –ίας, κευθμῶνι umesto –ώνων) rezultiraju sa

uu – uu – – – uu – – – – uu – uu – uu – uu – uu – – – –
– uu –

Postoje samo dva mesta u metričkoj shemi koja se mogu prilagoditi obrascu od pet dugih slogova koje prate dva kratka, na dva mesta u našem odeljku: (e–f) i (f–g), kao što sledi:

1

(e) σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἑρυθείας

(f) Ταρτεσσοῦ ποταμοῦ παρά παγᾶς ἀπείρονας ἀργυρορίζους ἐν κευθμῶνι πέτρας.

Ovo ne daje kraj reči nakon četiri daktila, kao što se nalazi drugde u ovom stihu (παγᾶς ἀπείρονας, a rezultat su dva uzastopna kontrahovana ancepsa.

2

(f) σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἑρυθείας

(g) Ταρτεσσοῦ ποταμοῦ παρά παγᾶς ἀπείρονας ἀργυρορίζ-

(a) ους ἐν κευθμῶνι πέτρας.

Ovo ostavlja kraj epode u sredini reči.

3

(d) σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθεί-

(e) ας Ταρτεσσοῦ ποταμοῦ παρά παγᾶς ἀπείρονας ἀργυρορίζους

(f) ἐν κευθμῶνι πέτρας.

Ovo ostavlja kraj antistrofe u sredini reči.

4

(f) σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτεσσοῦ ποταμοῦ παρά παγᾶς ἀπείρονας ἀργυρορίζους

(g) ἐν κευθμῶνι πέτρας.

Ovo rezultira sa dva uzastopna kontrahovana ancepsa, kao i odsustvom zahtevanog kraja reči u (f) nakon četiri daktila (ἀντιπέρας).

Ne postoji emendacija koja bi mogla da ispravi bilo koji od ovih nedostataka; ali je metrika dovoljno smisljena da ohrabri stav da je tekst umnogome ispravan. Najjednostavniji lek bila bi lakuna, kao što se ponekad nalazi u odeljcima koje citiraju Strabon i ostali: (upor. [Hes.] fr. 240 M–W (Strab. 7.710), gde se prebacuje sa stiha 1 na stih 5, ili [Hes.] fr. 70.21–3 (9.3.16), gde se izostavlja jedan stih (upor. Lobel (1962a)). Strabon je mogao uzeti samo one stihove koji su od važnosti za njegov geografski cilj.

Da bi se lakuna učinila metričkom bilo u 1 ili 2, ona bi morala pasti negde u Ταρτεσσοῦ... ἀπείρονας, i morala bi biti solidna – dovoljno velika u 1 da pomeri ἀργυρορίζους na kraj (f), u 2 da ga pomeri na kraj (a). Međutim, fraza Ταρτεσσοῦ... ἀργυρορίζους čini se da je veoma čvrsto vezana da bi dopustila takav jaz. Nasuprot tome, solidna lakuna moguća je u 3 i 4, ako bi se postavila nakon Ἐρυθείας, u smisaonoj pauzi (tako Page, LGS), pomerajući je nazad nešto ranije u (d) u 3, u (e) u 4. Smatramo da je 4 izglednije, pošto 3 zahteva reč od dva kratka sloga pre Ταρτεσσοῦ, kako bi se uklopila u metriku (τόθι je moguće, ali zahtevalo bi glavni glagol koji dolazi znatno kasnije). Odatle

(e) uu – uu – uu – σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας

(f) – uu – uu – uu – uu | – uu – uu – uu Ταρτεσσοῦ ποταμοῦ παρά παγᾶς ἀπείρονας ἀργυρορίζους

(g) ἐν κευθμῶνι πέτρας.

(e) bi se moglo čitati uu – σχεδόν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας, i tako dalje.

U tekstu smo ovo napisali u skladu sa linearnim rasporedom na papirusu.

περί τοῦ Γηρυόνοσ βουκόλου: Gerionov pastir potvrđen je još kod Hesioda, Teog. 293, i često se javlja u umetničkim predstavama mita.]νομήα iz fr. 11.3 moglo bi se odnositi na njega. Njegovi roditelji bili su Ares i Eritija, prema Helan. fr. 110 EGM; upor. Servija o Verg. Eneid. 8.299 (Il 242.12 Thilo i Hagen) *Eurytiona pastorem Martis filium*. Druga tradicija čini ovog ogrea samostalnim pastirom (str. 232 sa n.11 gore), ali bilo bi arbitrarno čitati περί Γηρυόνοσ τοῦ βουκόλου (kao Voigt (1886) 1634.43–4), da bi se naš odlomak uklopilo. Neki od Heraklovih protivnika imaju ime Eurition (videti Davies (2004) 254–6, (2008a) 264 n.5); moglo bi biti to da je naš Eurition izvorno odgovarao jednom od njih, kao što u vedskom mitu nekoliko potčinjenih Indrinom neprijatelju Vrtri izvorno odgovaraju pojedinim protivnicma Indre (upor. Fontenrose (1959) 201–2).

1–2 σχεδόν ἀντιπέρας „pravo nasuprot“; za emfatičnu *abundantia verborum* u iskazivanju lokalnih relacija (Renehan (1976)122) upor. Pindar 1.74 πᾶρ ποδί σχεδόν. Ucciardelo (2010) 192–3 smatra da je σχεδόν deo Strabonovog uvoda u citat (on često koristi tu reč), pošto nije potvrđena u ovom smislu „otprilike“ pre petog veka (upor. LSJ s.v. 4); ali pošto ne moramo da usvojimo taj prevod, njegova primedba je predmet rasprave. ἀντιπέρας se u arhajskom i klasičnom grčkom nalazi jedino kod Tukidida i Ksenofonta.

2 κλεινᾶς „slavan“; o ovom pridevu upotrebljenom za ostrvo upor. Sol. fr. 19.3 IEG, Sof. Aj. 596–8n. Antimah fr. 66.2 IEG pominje (nimfu) Ἀγακλυμένη Ἐρύθεια.

Ἐρύθειας se duguje Ksilandru, u njegovom izdanju Strabona, str. 157, umesto rukopisnog Ἐρυθίας. Ime se verovatno izvodi iz istog korena kao i ἐρυθρός, zemlje daleko na zapadu koja je obojena u crveno Helijevim zalaskom; Gerionovo stado nazvano je φοινικαῖ βόες iz istog razloga (Apolod. Bibl. 2.5.10). Prema antičkim piscima, međutim, ime se izvodi po narodima oko Crvenog mora (Plinije NH 4.129) ili Hesperidske Eritije (fr. 10.1–2n.).

4–7 Mesto Euritionovog rođenja „pokraj reke“ i u „šupljini stene“ pretpostavlja porođaj u tajnosti (upor. Braswell o Pind. 4.4.6(b) Καφισοῦ παρ’ ὄχθαις, takođe u opisu rođenja).

5 παρά redovno traži akuzativ naziva reke: upor. fr. 100.9–10, Hes. Teog. 282–3 Ὠκεανοῦ παρά πηγᾶς ἰ γένθ’; Sof. Elektra 184n.

πηγᾶς „tok reke“; upor, Hom. Il. 20.9 = Od. 6.124 πηγαί ποταμῶν, Hes. Teog. 282, Hom. Himn. 5.99, Pind. fr. 30.2 S–M (Esh.) PB 89, 434, Wilamovitz o Eur. Her. 390. Alternativni prevod „izvori“ ne može se sravniti sa detaljem da se rođenje dogodilo blizu Eritije, koju Ste-sihor, kao i Hesiod (Teog. 290) verovatno uzima za ostrvo: ostrvo će biti smešteno blizu ušća reke a nje njenog izvora.

O akuzativu plurala –ας sa kratkom alfom upor. fr. 97.303 Alkm. fr. S5(b). 14 PMGF, West o Hesiodovim Delima 564, Edwards (1971) 141–65, Willi (2008) 65. Takvi akuzativi takođe se nalaze u nekoliko pesnika koji su bili ili govornici zapadnogrčkih dijalekata ili u bliskoj vezi sa mestima u kojima su govoreni zapadnogrčki dijalekti (Edwards, str. 142).

ἀπείρονας „beskrajan“. U epici ovaj je pridev obično predikativ mora ili zemlje (Hom. Il. 1.350, 7.446, Hes. Dela 487, itd); to jest, ravnih površina koje se beskrajno protežu prema horizontu. Takođe se koristi za ograničenu površinu vode, Helespont (Hom. Il. 24.545). Ste-sihor je preneo epitet sa mora na reku, čije se vode mogu posmatrati kao da se protežu u dubokoj daljini skoro na isti način.

5–6 ἀργυρορίζους „sa korenima od srebra“. Reka može biti ἀργυροδίνης (Hom. Il. 2.753, Hes. Teog. 340, Bakhil. 8.26–7, 12. 42) ili ἀργυροειδής (Eur. Ijon 95). Onda se epitet može posebno odnositi na rudnike srebra u blizini; upor. Strab. 3.2.11 οὐ πολὺ δ’ ἄπωθεν τοῦ Κάστλωνός ἐστι καὶ τό ὄρος ἐξ οὗ ρεῖν φασὶ τὸν Βαίτιν. ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν διὰ τὰ ἀργυρεῖα

τά ἐν αὐτῶι, Schulten (1950) 179 s.v. „Silber“. Rudnike srebra u južnoj Iberiji eksploitali su još Feničani od osmog do šestog veka (Treister (1996) 148–53).

Koreni su na drugim mestima pripisani zemlji ili moru (Hes. Teog. 728, sa Vestom (West), Arist. Meteor. 353b1 ἀρχαί καί ρίζαι γῆς καί θαλάττης, Parmen. D–K 28 B 15a = 1 244.6), eteru (Emped. D–K 31 b 54 = 1 332.22), i ostrvima (Kalimah Him. 4. 34.–4, Apol. Rod. 2.320). Iako se za reke drugde ne kaže da ih poseduju, paralela sa morem verovatno je dovoljna da se brani ta upotreba, posebno što je Stesihor upravo primenio na ovu reku drugi epitet sa morskim konotacijama; asocijacije između πηγαί i ρίζαι (West o Hes. Teog. 738) mogu pojednostaviti metaforu.

Za kvalifikacije παγὰς sa dva prideva, dok πέτρας nema nijednog, videti fr. 8.2–5n. Wilamowitz (1879) 169 = (1935–72) IV emendira u -ίζου; za grešku upor. Pind. 1.2.7–8 οὐ ἐπέρναντο γλυκεῖαι μελιθόγγου [Heyne: -φθογγοι u rukop.] ποτί Τερψιχόρας I ἀργυρωθεῖσαι πρόσωπα μαλθακόφωνοι αἰοιδαί, Sof. Aj. 134–5n., West (1937a) 153 s.v. „asimilativna korupcija“. (Prethodno je Tzschucke pisao ἀργυρορίζοις... κευθμῶσι, u izdanju Strabona Siebenkees et. al. VII 637–8n.) Argumenti Vilamovica, da emendirani tekst pruža podjednaku distribuciju prideva i da pripisuje korene (pećini) u planini (upor. Esh. Promet. 365 ρίζησιν Αἰτναίαις ὑπό, Polib. 2.66.10 τῆι τοῦ λόφου ριζῆι), a ne reci, pobrojani su gore.

7 ἐν κευθμῶνι πέτρας „u pećini u steni“. „κευθμῶν je bilo koje mesto koje vas keúθει“ (Barrett o Eur. Hipol. 732–4); ovdje označava pećinu, poprište brojnih rađanja i izlaganja dece u mitu i u stvarnom životu (upor. Binder (1964) 125, 127 i tako dalje, a 166 za rođenje Avramovo u pećini pored reke; takođe Ustinova (2009) 3–4 i Curtis, str. 160, o božanskim rođenjima u pećinama). Pošto se ovaj fragment može postaviti u digresiji povezanoj sa ubistvom Euritiona (fr. 10.1–2n.), možemo uporediti dve takve digresije u *Ilijadi* koje se odnose na rođenje dvojice manjih ratnika poginulih u Troji: pogibiju Simesija, rođenog παρ’ ὄχθησιν Σιμόντος (4.475), i Satnija, ὄν ἄρα νύμφη τέκε νῆϊς ἀμύμων Ἰήνοσι βουκολέοντι παρ’ ὄχθας Σατινίοντος (14.444–5). Možda je Stesihor uključio sličnu etimologiju za Euritiovo ime; Eur. Ifig. (420–1) εὐρυτον παρὰ Ἰ κρήνην sugerise prikladan pridev.

κευθμῶνι je Hermanova (Hermann) konjektura (u izdanju Strabona, Siebenkees et al., VIII 637–8n.) za rukopisno κευθμώνων; fraza ἐν κευθμώνων πέτρας nema smisla i čini se da su padeži pomešani. Za frazu ovako emendiranu upor. Eur. Kikl. 407 ἐν μυχοῖς πέτρας, Hom. Himn. 4.229 πέτρης ἐς κευθμῶνα βαθύσκιον (o mestu rođenja Hermesa), Hom. Od. 13.367 μαιομένη κευθμῶνας ἀνά σπέος, Hes. Teog. (Hes.) fr. 204.139 M–W.

10

Lobel (1967a) 7 povezuje dva komada papirusa kako bi sačinio ovaj fragment, na osnovu kontinuiranih horizontalnih vlakana.

1 uu] κ[ύ]μαθ’ ἀλός βαθ[έ]ιας „talasi dubokog mora“ ([ύ] dopunio Lobel (1967a) 8, [έ] Barrett kod Page LGS). Reč u jazu mogla bi biti διά ili ἐπί (dopunili Page i Barrett, obojica LGS), a oboje je potvrđeno sa κύμα, κύματα od Homera nadalje. κύμαθ’ ἀλός potvrđeno je

kod Homera Od. 12.68, 22.387, Simonida fr. 1.16 IEG; βαθεῖα određuje ἄλς kod Homera Il. 13.44 βαθειῆς ἐξ ἄλός (upor. Od. 12.214, Teogn. 10, Pind. 5.88). Tragovi βαθ[έ]ας veoma su slabi; Curtis (str. 75) piše βαθ[έ]ας.

1–2 ἀφίκον[το] „stigli su“; kao što M. Robertson (1969) 215–16 s pravom pretpostavlja, subjekat su verovatno Eurition i Eriteja, njegova majka (Helan. fr. 110 EGM), koja je bila jedna od Hesperida (Hes. fr. 360 M–W, Apolod. Bibl. 2.5.11; Apol. Rod. 4.1427 zna za Hesperidu po imenu Eritida). Kasniji prikazi čine je Gerionovom ćerkom (Paus. 10.17.5, Stef. Viz. E 127 = Il 164.6–12 Billerbeck i Zubler). Nakon što je rodila Gerionovog budućeg pastira, donela je bebu na ostrvo gde su ona i njene sestre obično boravile. Najverovatniji prostor za ovo i fr. 9 mogla bi biti digresija o ranom životu Euritiona a najverovatnije mesto za takvu digresiju moglo bi biti trenutak kada je pastir uveden ili ubijen (upor. takve prikaze koji se javljaju kod Homera prilikom smrti ratnika, kao u Il. 4.473–89). Robertson predlaže *exempli gratia*: „(Herakle je ubio Orta). Tada dolazi pastir Eurition, Eurition koga je Hesperida Eritija rodila Aresu. Ares ju je voleo, i kada je ostala trudna s njim napustila je svoje sestre i lutala po svetu. Konačno, u šupljini među stenama, pored beskrajnih, sa srebrnim korenima, voda Tartesa, preko puta poznate Eriteje, rodila je svoje dete. Podigla ga je u pećini a kada je porastao kao dečak ukrcala se na brod s njim i njih dvoje otišli su preko talasa dubokog mora do lepog ostrva bogova gde su Hesperide imale svoje zlatne domove. Tu je živela sa svojim sestrama a kada je Eurition porastao služio je kod Geriona, čuvajući njegova stada na Eritiji. (Ali je njega je takođe ubio Herakle)“.

Ako Herakla postavimo na mesto subjekta, susrećemo se sa dve teškoće. (1) Nije lako videti šta bi drugo bilo povezano sa glagolom u pluralu. Barrett (1968) 22, pominje tri neubedljive mogućnosti: Jolaj (ali, kako sam kaže „čitava ekspedicija prilično je usamljenička“); za opšti nedostatak prijatelja u Heraklovim poduhvatima, posebno ovom, videti Davies (1988b) 278 n8), govoda, ili sam pehar (ali Herakle bi teško bio postavljen u istu ravan sa životinjama ili njegovim oruđima, koliko god značajni bili u svojoj vrsti). (2) Herakle zbilja putuje na ostrvo Hesperida (u Helijevom zlatnom peharu, prema Ferek. fr. 17.9 EGM), koje bi se moglo nalaziti blizu Tartesa i Eriteje na dalekom zapadu (upor. Mimn. fr. 12.7–11 IEG sa Antim. fr. 66 IEG; za ovaj poduhvat videti Bernardini (2011), Fowler EGM 11 & 8.4.10), međutim, ne postoji presedan za kombinaciju dva velika poduhvata tokom samo jednog putovanja.

2 θ[ε]ῶν περικαλλέ[α ν]ῆ[α]σον „na najlepšem ostrvu bogova“ (dop. Lobel (1967a) 8); upor. Teogn. 1277 περικαλλέα νῆσον, Hom. Il. 3.421 Ἀλεξάνδροιο δόμον περικαλλέϊκοντο. Ferekid fr. 16c EGM pominje vrtove Hesperida kao τὸν τῶν θεῶν κήπον, ὅς ἦν παρά τῷ Ἄτλαντι. Alfa u ν[ῆ]ῶσον je sumnjiva, a Curtis (st. 110) radije čita]σον, ali reč teško da može biti bilo šta drugo.

3–4 τ[ὸ]θι Ἑσπερίδες π[α]γγρ[ύ]σσα δώ[μα]τ[ε] ἔχοντι „gde Hesperide imaju svoje zlatne domove“ (dop. Lobel (1967a) 8). Za τόθι kao relativ (ὅθι bi bilo previše kratko), videti Gow

o Teokrit. 22.199, dodajući Pind. 9.6a, fr. 52f.15 S–M. Ne javlja se u arhajskoj epici. Hesperide su ćerke Noći koje su se starale o zlatnim jabukama preko Okeana (Hes. Teog. 214–16) uz pomoć zmija (ibid. 333–5). One se pojavljuju u umetnosti od sredine sedmog veka (McPhee (1990) &&64, 70). Kuće bogova obično su opisane kao zlatne; videti Diggle o Eur. Faeton 238, dodajući fragment Sapfo 1.7–8, 127 Voigt, Pind. 9.56, Hel. Adesp. fr. 938 SH. Hesperide takođe imaju παγχρύσεια μήλα (Hes. Teog. 335). Za veze između bogova i zlata uopštenije videti fr. 8.1–2n.

6 κ]αλύκω[v: tako Barrett (1968) 21,24. Donji deo desnog poteza alfa i leva polukružnica omega vidljive su; nijedna rekonstrukcija nije izvesna, ali nijedna druga reč ne uklapa se u tragove i metriku. Barrett interpretira reč kao aluziju na pupoljke na jabukovom drvetu Hesperida.

11

3]νομήα [„pastira“; verovatno Euritiona (Lobel (1967)9) ili Meneta (Lazzeri (2008) 356).

12

Ovaj fragment sastoji se od tri komada papirusa koji, kada se ispravno poređaju, čine redove 1–6, 20–30 i 31–5. Počnemo sa fragmentima koji čine redove 1–6 i 31–5, od kojih oba potiču sa vrha njihovih stubaca. Podeljena horizontalna vlakna ukazuju da su 1–6 stajali ranije u papirusu nego 31–5, ali ne objašnjavaju prostiranje jaza. Ili dva komada pokazuju suprotne strane istog stupca, sa 1–6 koji započinju svaki red a 31–5 ga završavaju (tako Lobel (1967a) 22), ili 1–6 predstavljaju početak jednog stupca a 31–5 kraj narednog. Prihvatao drugo stanovište (odatle numeracija) iz razloga koji slede. (Diskusija koja sledi osniva se na WSB, sa redakturom PJFF.)

]δόκα u 32 mora se skandirati uu, kao u metričkoj shemi (12), (13), (16), ili u – , kao u (2), (4), (6), (7), (8), (9), (10), (14), (17). Pošto mu takođe prethodi duži stih i prate ga tri stiha najmanje iste dužine, možemo isključiti sve ove mogućnosti izuzev (7), (9), (10), (17); odatle se]δόκα mora skandirati u – . Ako je 32 bio dugi stih, on će biti ili (9) ili (10) u metričkoj shemi; ako je kratak, on će biti (7) ili (17).

Ako je Lobel (Lobel) u pravu, tada ili 1 = 31, ili je 1 kratak red a 2 = 31. Znamo da 31 predstavlja ili (6), (8), (9), ili (16) u metričkoj shemi. Tako da ako je 1 = 31, očekivali bismo paragrafe ili koronide pod 4, 2, ili 1; ako je 2 = 31, očekivali bismo jedan pod 5, 3, ili 2. Takvih paragrafa nema.

Jedno mesto gde paragraf razumljivo nedostaje jeste pod 5. Ako je paragraf tu stajao, 31 bi predstavljao (6) u metričkoj shemi, i činio bi deo istog stiha kao 2. Sledilo bi da 1 predstavlja (5) ali to nije moguće, pošto se njegov početni τη[ne bi uklapao u metar: kontrahovani anceps nije moguć neposredno pred krajem rečeničnog perioda. Niti se može početak 2, απο[(sa znakom za dužinu iznad alfa), uklopiti u metričko otvaranje (6).

Dalja potvrda da dva fragmenta ne potiču sa suprotnih strana istog stupca proizlazi iz neslaganja između vlakana i linija pisanja, koje je izgleda preveliko da bi se moglo rezešiti u širini jednog stupca.

Utvdili smo da 31 predstavlja ili (6), (8), (9), ili (16) u metričkoj shemi. Ovaj stih javlja se na vrhu stupca, koji mora biti XI, V, III, ili IV. Pošto smo utvdili da 1 dolazi na vrh neposredno prethodnog stupca, 1–6 moraju se pojaviti u stupcima X, IV, II, ili VI. Tako fragmenti svaki ponaosob predstavljaju jedan od sledeća četiri metrička odeljka –

1–6: A2–A7, A4–A9, S5–A1, E3–E8.

31–5: A6–E1, A8–E3, S9–A4, E7–S3.

Metrička razmatranja onemogućavaju dve mogućnosti za 1–6, kao što sledi:

A4–A9: duga alfa u 2 ne može stajati na početku (5), pošto krajnji dvostruko kratki slog pre kraja periode ne može biti kontrahovan.

S5–A1: dugi prvi slog od 1 ne može stajati na početku (5), kao što je prethodno objašnjeno.

A2–A7 je moguće, ali dva uzastopna papirusna reda koja počinju sa ancepsom ne bi imala paralele u ovoj poemi. Ovaj raspored učinio bi neophodnim enklitično $\rho\upsilon\upsilon$ (ili $\rho\iota\upsilon$) u 2, pokrivajući inače nedopušteni raspon uu – –.

To ostavlja E3–E8, gde se shema poklapa sa fragmentima. Fragment tako dolazi iz stupca VI. Proizilazi da 31–5 dolaze iz stupca VII, i imaju metričku shemu E7–S3. Čak i bez dokaza koje pruža 1–6, još uvek bismo težili tome da smestimo 31–5 u taj stubac, zbog onoga koji sledi. 32 je bolje uzeti kao kratki stih, ne dugi, zbog njegove pozicije povezane sa ostalim stihovima. Ovo ostavlja izbor između A6–E1 i E7–S3. Obe sheme poklapaju se sa fragmentom, ali ova druga bolje, pošto postavlja 34 $\acute{\alpha}\nu\eta\rho$ $\omicron\upsilon\tau$ u (2), gde je kontrahovani anceps ima paralelu (u fr. 19.36). Nasuprot, prethodna shema postavila bi kontrakciju u (9), krajnji stih antistrofe, gde se može smatrati da narušava ritam samoga kraja strofe (dajući ... – – – uu – III, umesto ... – uu – uu – III; tako Führer (1977) n. 40).

Nakon ovoga preostaju stihovi 20–30, sa trećeg komada papirusa koji potiče iz stupca VI. Njegov desni razmak dolazi na tačno isto mesto kao na komadu koji sadrži stihove 1–6. Nije verovatno da se dva različita stupca VI dele vertikalno na istom mestu, i to tako da se rezultirajući fragmenti ne poklapaju metrički, iako među sobom zauzimaju više od polovine stupca teksta. Page (SLG, str. 17) predlaže vezu koju smo usvojili.

Barrett je (1968) 13–14 izneo pretpostavku da ovi fragmenti potiču iz Menetovog opisa Herakla. $\rho\omicron\kappa\alpha$ u 33 može upućivati na govor, pošto se homersko $\rho\omicron\tau\epsilon$ javlja mahom u govorima. Ako $\delta\omicron\kappa\alpha$ u 32 predstavlja $\iota\omicron[\delta\omicron\kappa\alpha$ ili $\omicron\iota\sigma\tau\omicron]\delta\omicron\kappa\alpha$ (prostor navodi na ovo poslednje), „tobolac“, u nominativu odgovaralo bi prikazu Heraklove pojave (fr. 281n.). U 34 $\acute{\alpha}\nu\eta\rho$ bi mogao biti Herakle a sledeće $\omicron\upsilon\tau$ [– uu – uu–] v $\eta\tau\omicron\upsilon\tau$ moglo bi da predstavlja „njegovo srce neće zadrhtati“ ili slično. Pastir, tipični marginalni lik, često se javlja kao glasnik u književnosti (videti Coe (2010) 88–90).

Ako je Barrettova (Barrett) hipoteza o Menetu tačna, za ovim fragmentima u stupcima VI i VII usledio bi Gerion koji iskazuje svoju nameru da se bori sa Heraklom. Menet bi onda gledao da ga odvrti od toga (fr. 13), a Gerion bi na to odgovorio da se ne boji da pogine (fr. 15, stubac XI).

2 ἄ πο[ι]: zahvaljujući dijakritičkim znacima na papirusu znamo da je alfa nosila akcenat i da je bila duga. Stoga je verovatno u pitanju relativ ženskog roda ἄ (manje verovatno član, pošto je redak kod Stesihora); možda ἄ πο[ικα (MLW).

23 χρυ[σ-: dopunio Führer (1969b) 681.

27 αφα[ι: možda Ἀφα[ιστ- (dop. Führer (1969b); upor. fr. 40.2, Pind. 7.35, Epitharm fr. 113–232 PCG (i naslov Κωμασταί ἢ Ἀφαιστος, fr. 73–5), ali postoje i druge mogućnosti (na primer, ἄφα[ιρ).

31 κε]φαλάν „glava“; dop. Lobel (1967a) 22.

13

1–2 ἀλγινόεντος „bolan“ (dop. Lobel (1969a) 19; nema ga kod Homera, ali upor. Hes. Teog. 226, Mimn. fr. 11.2 IEG), čini se verovatnijim nego ἀργινόεντος (epitet za gradove kod Hom. Il. 2.647, 656), kao što primećuje Lobel. Referenca se može odnositi na bol koji će Gerion iskusiti ako stupi u borbu sa Heraklom.

3 ὦ φίλε „prijatelju“; ista fraza javlja se u fr. 15.16, u dijalogu između Geriona i Meneta. Barrett (1968) 14, sugeriše da Menet apeluje na Geriona da ima u vidu svoga oca i majku pre nego što krene u bitku.

3–5 ματ[έρα Καλλιρόαν] καὶ ἀρηϊφιλο[ν Χρ[υσά]ορα „majku svoju Kaliroju i ratničkog Hrisaora“ (dop. Barrett (1968) 23–4). Glagol bi mogao biti nešto u značenju „smiluj se, pomisli na“ (i stoga izbegni sukob sa Heraklom). Krajnje slovo sa tačkom biće epsilon ili omikron.

14

Ovaj fragment (koji ne može poticati iz stubaca III, IV, ili X) možda je sadržavao „govor kojim je Gerion iskazao svoj prezir zbog krađe“, (Barrett (1968) 16, dopunjavajući i ukazujući na moguće ἀ]δίκοισι u 11, i obraćanje Zevsu u 12; upor. Arhil. fr. 177 IEG za obraćanje tom božanstvu i zahtevanje pravde.

15

Ovaj fragment sastoji se od četiri komada papirusa. Tri od njih sačinjavaju stihove 1–29. Od ova tri, dva manja (koji sadrže delove redova 24–7 i 25–9) sastavio je Lobel (1967a) 14, a povezao sa većim Barrett (kod Page, LGS). Komad koji je tako nastao ima sačuvani vrh stupca i možemo se uveriti iz metrike u to da su stihovi dolazili u stubac XI. Dalji isečak sa drži redove 77–81. Lobel (1967a) 12, smatra, na osnovu horizontalnih vlakana, da se ovaj komad nalazio na desno od fragmenta 15.16–20, ali pošto ne dele vertikalna vlakna, nije

mogao biti siguran u razmak. Redovi na ovom isečku moraju predstavljati ili strofu / antistrofu 4–8 ili epodu 5–strofu 1, pošto drugi red nema tragova pisanja, i tako je jedan od dva najkraća stiha u metričkoj shemi (strofa 5 ili epoda 6). Nema stupca u kojem je red 16 zauzet bilo strofom / antistrofom 4 ili epodom 5, osim samog stupca XI. Ali u stupcu XIII, red 17 jeste antistrofa 4; a vlakna ovo potvrđuju kao i Lobelovu impliciranu poziciju. Odatle je ovaj manji deo stajao dva stupca na desno od većeg.

Stihovi 1–4 uvode govor (koji odgovara prethodnom govoru, čiji je deo mogao biti sačuvan na početku stiha 1), koji se proteže od stiha 5 sve do kraja fragmenta. περί βουσίν ἐμαῖς (27) pokazuje da je govornik Gerion i da je svestan pretnje koju predstavlja Herakle; ὦ φίλῃ (16) pokazuje da je njegov sagovornik (i verovatno onaj koji ga je obavestio) muška osoba, a ne Herakle lično. Od drugih mogućih kandidata, Eurition će do sada već biti mrtav; Hrisaoru, Gerionovom ocu, ne može obratiti sa ὦ φίλε, a opis Geriona kao „sina Hrisaorovog“ (veoma verovatna dopuna u 3–4), teško da bi mogao uvesti govor kojim bi se obraćalo toj osobi. Kao što je gore objašnjeno, Baret rešava ovaj problem uvodeći lik Meneta, pastira Hadovog, koga sa ovim narativom povezuje Apolodor u pripovesti koja je verovatno releksija Stesihorove poeme.

1 χερσίν δ[: tako Lobel (1967a) 13, za papirusno χηρσίν δ[, hiperdorizam. (χήρ je dorski oblik od χεῖρ, ali χηρσίν se ne javlja češće od χειρσίν.) Označavajući δεδίσκ[u 6, Lobel navodi iz Hom. Il. 15.196 χερσί δέ μή τί με πάγχυ κακόν ὡς δειδισσέσθω „neka ne pokušava da me zaplaši silom, kao da sam kukavica“, tako želi da objasni χερσίν na ovom mestu; Menet je možda upozorio Geriona na sudbinu koja ga čeka u Heraklovim rukama.

1–3 τόν] δ' ἀπαμ[ειβόμενος] ποτέφα I „reče mu u odgovor“ (τόν dop. Barrett (1968) 23–4, potvr. Lobel (1967a) 13. Ovaj i drugi lirski izrazi, kao na primer u fr. 35.1–2, 93.6–7, Bakhil. 5.159–60 καί νιν ἀμειβόμενος τὰδ' ἔφα imaju paralele sa epskim formulama kao što su ἀπαμειβόμενος δέ προσήυδα ... τόν δ' αὐ(τ) ... ἀπαμειβόμενοι προσέειπεν / ἀμείβετο φώνησέν τε, i ὄφρα τί μιν προτιεῖποι ἀμειβόμενος ἐπέεσσιν (Il. 22.239). Upr. posebno (u pogledu 5–6) Hom. Il. 20.199–201 (430–2) τόν δ' αὐτ' Αἰνείας ἀπαμείβετο φώνησέν τε | Πηλεΐδη, μή δὴ ἐπέεσσι με νηπύτιον ὡς | ἔλλεο δειδίξεσθαι κτλ.

3–4 uu – Χρυσάορος ἀ[θανάτιο [u – uu – uu – : pošto fraza naznačava Gerionov odgovor, ἀ[θανάτιο (dop. Lobel (1967a) 13) neizbežno je. Χρυσάορος se dobro uklapa samo u prethodni jaz, Καλλιρόας (dop. Barrett kod LGS) odgovara samo kasnijem, ali može se naći na jednom od ova dva mesta. Dve moguće dopune su κρατεροῦ Χρυσάορος ἀ] θανάτιο [τε Καλλιρόας γενέθλα („potomak Hrisaora moćnog i besmrtno Kaliroje“; Prest (1989) 69–70) i κρατερός Χρυσάορος ἀθανάτιο γόνος καί Καλλιρόας („moćni potomak besmrtnog Hrisaora i Kaliroje“; Barrett kod LGS). Priklanjamo se ovom poslednjem, iz sledećih razloga:

(1) Za Hrisaora se drugde ne kaže da je besmrtan. Njegov otac bio je Posejdon, ali njegova majka Meduza bila je jedna od smrtnih Gorgona a potomci iz takvih veza obično su

smrtni. Poznato je da je njen rođeni brat besmrtni Pegaz (upor. Hes. Teog. 276–81, Pind. 13.92), ali konjski sluga božiji poseban je slučaj. Interpolirani odlomak Hes. Teog. (979–83) koji opisuje njegovu vezu sa Kalirojom dolazi u odeljak posvećen vezama između besmrtnih žena i smrtnih ljudi (ibid. 963–8).

(2) Stesihor je svakako mogao odlučiti da ga proglasi besmrtnim (upor. Barrett (1978) 30). Ako jeste, to bi Gerionu obezbedilo dva besmrtna roditelja. Ako je tako, teško da bi postojala sumnja u to da je Gerion takođe besmrtan, što ne bi odgovaralo ni mitu u celini niti ovom fragmentu u kojem (ako išta drugo) sam Gerion razmatra mogućnost da je smrtan.

(3) κρατερός bi moglo biti pripisano Gerionu, ali bio bi nepogodan pridev za Hrisaora, koga Stesihor na drugom mestu opisuje kao ἀρηϊφίλος (fr. 13.4–5) a Hesiod kao καρτερόθυμος (Teog. 979). Kada je ovaj pridev na raspolaganju, čini se nepodesnim nazivati ga ἀθάνατος umesto njega, posebno stoga što je alternativni opis za drugu ličnost, Kaliroju, čija se besmrtnost ne dovodi u pitanje.

5–6 Epoda započinje govorom, kao i antistrofa u fr. 16.4; u fr. 18.6 govor započinje u sredini strofe. Na drugim mestima kod Stesihora, govor započinje u sredini strofe u fr. 92.8 i 170.3 (upor. fr. 97.254), u sredini strofe i sredini stiha u fr. 93.3; i okončava se u zaključnom delu epode u fr. 93.5, 97.231, i 103.41, i u sredini epode u fr. 97.290. Dalje videti Führer (1967) 66–76 za sklonost Pindara i Bakhilida prema govorima, ili njihovim uvodnim ili zaključnim formulama, koji se podudaraju sa početkom ili krajem strofe.

μή μοι θά[νατον uu – uu –] τα δεδίσκ[ε(ο) – uu – – „ne pokušavaj da uplašiš me... pominjući smrt“ (dop. Lobel (1967a) 13).]τα će zaokružiti pridev koji se slaže sa θάνατον. Mogućnosti uključuju κρυόνετα („hladan“; Barrett, LGS), upotrebjeno οἴωκῆ u Il. 5.740, Φόβος u 9.2, πόλεμος u Hes. Teog. (936) i Τάρταρος u [Hes.] Scut. 255; i στονόεν]τα („jecajući“ Lazzeri (2008) 116, kao kod [Simon.] AP 7.514.2 = 991 FGE στονόεντ’ ἦγαγεν εἰς θάνατον.

Ovo ostavlja uu – za particip koji regira θά[νατον. Najbolja mogućnost, θροέων (Barrett (1978) 30–1), ima paralelu kod Sof. Gospod. Edip 1425 (Antigona o Edipovim proročanstvima protiv svojih sinova) ὃς σφῶν θάνατον ἐξ ἀμφοῖν θροεῖ. Glagol se javlja u tragediji, posebno lirici i kod Bakhil. 3.9; nema ga u epici, „ali tragedija (i Bakhilid) morali su ga odnekud preuzeti“ (Barrett). Tri dalje dopune daju pogrešan smisao, kao što napominje Barrett (1978) 30: προφέρων („istupajući, zamerajući“; Page LGS), φράζων („govoreći“), προλέγων („predviđajući“).

Za δεδίσκ[ε(ο) (nekontrahovano drugo lice medijalnog imperativa) Lobel (1967) 13 poredi Arist. Lisistr. 564 ἐδεδίσκετο (sa Σ str. 29 Hangard ἐφόβει), Hesih. D. 390 (1 409 Latte) δεδίσκετο δίδωσιν ἐκφοβεῖν Su e 201 (Il 202.24 Adler), Eust. Il. 782.57 (Il 834.9 Van der Valk) δεδίσκετο ἀντί τοῦ ἐξεφόβει, Hom. Himn. 4.163 τί με ταῦτα δεδίσκειαι [Pierson: τιτύσκειαι, u rukopisu] ἦῦτε τέκνον; čini se da ovo pruža dovoljno dokaza kako bi se utvrdio oblik δεδίσκομαι naporedo sa epskim δειδίσσομαι.

Kasnije, ἀγάνορα θυμόν „moje ponosno srce“ (dop. Barrett kod LGS) obezbedilo bi pogodnu dopunu; ova uobičajena epska fraza (videti Risch (1955) 64.26–70) javlja se na kraju

stiha kod Hom. Od. 11.562 (u akuzativu) i Il. 24.42 (dativu). Ali postoje i druge mogućnosti, kao što je τλήμονα θυμόν „moje postojano srce“ (Hom. Il. 5.670).

7 μηδέ μελ[– uu – uu – uu : μηδέ με verovatnije je nego μηδ' ἐμέ, pošto bi ovo drugo donelo neželjenu novu emfazu na govornika. Ili μηδέ με λ[ili μηδέ μ' ἐλ[bilo bi moguće; za prethodno, upor. μηδέ με λίσσεο (Page (1973a) 140), μηδέ με λαθέσθαι κέλε' αιδόος (Barrett (1978) 29), a za ovo drugo, upor. μηδέ μ' ἐλ[εγχ (Lobel (1967a) 13). Ponavljanje iste zamisli u 11–12 ne predstavlja argument protiv poslednjeg.

8–24: Ovim fragmentom upravljaju dve kondicionalne klauze, koje započinju sa αὶ μὲν (8) i αὶ δ' (16). (Maltomini (1984) 68–70 poredi homerske monologe u kojima govornik predstavlja dva moguća toka radnje sa εἰ μὲν... εἰ δέ, kao u Il. 17.91–105.) U potonjem (8–15), prelaz sa protaze (8–10) ka apodozi (11–15) označen je sa κρέσσον[u 11; kasnije (16–24), protaza (16–19) menja se u apodozu (20–4) sa još jednim (uspešno rekonstruisanim) komparativom νῦν μοι πολύ κάλλιον (20). Prethodna protaza bavi se besmrtnošću, potonja smrtnošću. Čini se da Gerion kaže: „Ako sam (budem, bih mogao biti) besmrtan, bolje je činiti ovako; ali ako sam (budem, bih mogao biti) smrtan, bolje je postupiti drugačije.“

Takve alternative podsećaju delom na Sarpedonovo obraćanje Glauku kod Homera:

ὦ πέπον εἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυγόντε
αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε
ἔσσεσθ', οὔτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην
οὔτε κε σὲ στέλλοιμι μάχην ἐς κυδιάνειραν·
νῦν δ' ἔμπης γὰρ κήρες ἐφεστᾶσιν θανάτοιο
μυρίαί, ἅς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι,
ἴομεν ἢ ἐτ' εὖχος ὀρέξομεν ἢ τις Ἡμῖν.

(Il. 12.322–8)

Kao i Gerionov govor, Sarpedonov se deli na dva dela. Prvi je kondicionalni: ako možemo steći besmrtnost preživевši ovaj rat, tada bi bilo nerazumno prizivati smrt nastavljajući sa bojem. Ali protaza je u optativu, naglašavajući tragičnu nemogućnost takvog postupka. Drugi deo vraća se stvarnom svetlu, sa faktičnom tvrdnjom (smrt je svuda oko nas), koju prati imperativ (tako, hajde da se borimo).

Drugi odlomak koji duguje ovom homerskom govoru pojavljuje se kod Pindara, gde Zevs predstavlja sledeće mogućnosti besmrtnom Polideuku, nakon smrti njegovog smrtnog brata Kastora:

εἰ μὲν θανάτον τε φυγὼν καὶ γῆρας ἀπεχθόμενον
αὐτὸς Οὐλύμπον θέλεις ναίειν ἔμοι σύν τ' Ἀθαναίαι κελαινεγγεῖ τ'
Ἄρει,

ἔστι σοι τούτων λάχος εἰ δέ κασιγνήτου πέρι
μάρνασαι, πάντων δέ νοεῖς ἀποδάσασθαι ἴσον,
ἦμις μὲν κε πνέοις γαίης ὑπένερθεν ἑών,
ἦμις δ οὐρανοῦ ἐν χρυσεῖς δόμοισιν.

(10.83–8)

Za Sarpedona, perspektiva večnog života bila je nemogućnost, ispostavljena samo da bi se naglasila realnost neposredne smrti. Za Polideuka, besmrtnost je njegovo trenutno stanje u kojem, ako želi, može nastaviti da uživa; indikativ θέλεις (84) u suprotnosti je sa Sarpedonovim optativnim μέλλοιμεν. Međutim, u drugoj kondicionalnoj klauzi, Zevs mu kaže da ako želi da podeli svoju besmrtnost sa bratom, može da zameni stanište između Hada i Olimpa. Polideuk glasa za ovu drugu mogućnost (89–90). Pindar je prilagodio homerski govor: njegov junak ima stvarni izbor između besmrtnosti i (polu)besmrtnosti (odatle dva kondicionala), i bira ovo poslednje kako bi spasio brata. (Postupak u kojem se same želje homerske epike preobražavaju u stvarnost već se može primetiti u epskom ciklusu; upor. Hom. Il. 9.445–6 – Nostoi fr. 6 GEF sa Griffin (1977) 42 = Cairns (2001) 370–1.)

Kako Stesihor koristi ovaj homerski model? U stihu 9]μαῖ daje ključ. Ovo mora biti prvo lice jednine indikativa, glavni glagol prve protaze: πέλομαι (Page, LGS) ili ἔσομαι (Barrett (1968) 14). Kao Pindar, Stesihor je preobrazio homerski optativ u indikativ. Što se tiče onoga što dolazi kasnije, učinjene su sledeće sugestije.

(1) Bilo da sam besmrtan ili ne, ne smem da izbegnem bitku sa Heraklom. Ako sam besmrtan, utoliko bolje; ne može me ubiti. Ako nisam, tada ću radije umreti časno nego da živim bez časti (Page (1973a) 149–50). (2) Ako sam besmrtan, bolje je trpeti bruku i dozvoliti Heraklu da ode sa mojim stadom; ako sam smrtan, bolje je boriti se (za šta se zalagao Barrett (1968) 15–16). (3) Ako mi je suđeno da budem besmrtan, ako se ne borim sa Heraklom, bolje je trpeti bruku i dozvoliti Heraklu da ode sa mojim stadom; ako mi je suđeno da budem smrtan, bolje je boriti se (za šta se zalagao Barrett (1978) 28). (4) Ako ću zadobiti besmrtnost, to je vredno izbegavanja bitke sa Heraklom i poniženja, pustivši ga da ukrade moje stado. Drugačije, bolje je da umrem časno nego da osramotim sebe i svoje imanje (Rozokoki (2008) 67; ona smatra da Gerion izlaže prvu protazu kao poznatu nemogućnost.

Smisao (1) jeste izvanredan, ali Barrett (1968) 15–16 s pravom pita da li je moguć dodatak koji sadrži takvu misao. Ni Page ni njegov istomišljenik Lazzeri (2008) 117–19 ne pružaju takav dodatak. Rozokoki (2008) 68 smatra da nije logično (to jest, „neverovatno je“?) da Gerion u svojim godinama ne zna da li je smrtan ili besmrtan, i da ga Stesihor prikazuje na ovakav način, „osim ako nije želeo da... načini parodiju umesto epike.“ Ali to je prilično doslovna primedba. Njeno sopstveno mišljenje (4), ne uklapa se u grčko. Ako Gerion zna da nije besmrtan, ne bi upotrebio indikativ u prvoj protazi. Za (2) bi se moglo kazati da sledi tragove, ali ne pruža zadovoljavajući smisao. Kao što Page (1973a) 150 zamera, „ako je Gerion besmrtan, onda je ta činjenica loš razlog da se Heraklu dozvoli da ode sa stadom. Čovek koji to kaže, ako je smrtan, više voli smrt od sramote, i nije verovatno da će tako kazati, ako

je besmrtnan, draža mu je sramota nego smrt. Barrett (1978) 27–8 priznaje snagu ovog argumenta.

(3) uklapa se u tragove i ima smisla. Barrett predlaže sledeći dodatak: αἰ μὲν γάρ [πέπον ἀθάνατος τ' ἔσο]μαι καὶ ἀγή[ραος ἀνέρα τόνδε φυγών] ἐν Ὀλύμπ[ω], κρέσσον [με καθήμενον ἐνθάδ' ἐ]λεγχέα δ[έ]χθαι ἔπεα | καὶ τ[οῦδ' ὑπαλεόμενον ἀλκάν] | κεραῖ[ζομένας ἐπιδεῖν βόας ἀ]μετέρω[ν ἀπόνοσφιν ἐπαύλων. On zamišlja situaciju u kojoj je Gerionu saopšteno – to je verovatno učinio Menet – da će steći besmrtnost ako izbegne smrt od Heraklove ruke. Takva „uslovljena besmrtnost“ bila bi neuobičajena, „ali malo toga sa Gerionom je uobičajeno, tako da ne vidim nikakvu teškoću u običnoj neuobičajenosti“ (Barrett). Štaviše, mora biti prostora za Gerionovu sumnju u to da će uistinu postati besmrtnan ili se drugačije neće boriti sa Heraklom. Barrett (str. 28 n.5) pokazuje kako u Euripidovom *Hipolitu* Tezej sumnja u efikasnost tri kletve koje mu je Posejdon obećao ispuniti, iako ga je bog verovatno upoznao s tim neposredno (navodi na 887–9). Upotreba motiva bila bi fini zaokret u Sarpedonovom govoru. U njemu perspektiva besmrtnosti koja se nahodi u izbegavanju te posebne bitke napreduje prema neodrživoj nemogućnosti. Stesihor ovo preokreće u stvarnu opciju koju čudovište odbija odabirajući da stupi u bitku.

8–10 αἰ μὲν γάρ uu ἀθάνατος uu]μαι καὶ ἀγή[ραος – uu – uu –] ἐν Ὀλύμπ[ω „ako ... (budem) besmrtnan i ne ostareo na Olimpu“. Za Baretovu dopunu videti fr. 15.8–24n.; Page (1973a) 139 predlaže αἰ μὲν γάρ γένος ἀθάνατος πέλο]μαι καὶ ἀγή[ραος ὥστε βίου πεδέχειν, što MLW menja u φύσιν ... ὥστε θεοῖσιν συνεῖν. Lobel (1967a) 12 čita tau pre nego gama za slovo u pretposlednjem slogu, ali blago preklapanje poprečne linije na levoj strani karakterističnije je za gamu u ovom rukopisu (upor. fr. 15.23.).

ἀγήρωσ ἀθάνατος jukstaponirani su u Sarpedonovom govoru (Hom. Il. 12.323) i drugde u epici (West o Hes. Teog. 277); „u Ilijadi ljudski život definisan je dvostrukom neumitnošću starenja i smrti; što se bogova tiče, suprotstavljenim ljudima, besmrtnost i večna mladost neodvojivi su (Griffin (1977) 42 = Cairns (2001) 372). Za ἐν Ὀλύμπ[ω u ovom kontekstu upor. Pind. 10.84 (citirani fragm. 15.8–24n.).

11–12 κρέσσον[(u) – uu – uu – u ἐ]λεγχέα δ[- uu – „bolji... za prezir“ (dop. Lobel (1967a) 13). κρέσσον, izvorni oblik komparativa javlja se kao takav u jonskom (upor. Hipon. fr. 123 IEG, Teogn. 218 itd, Ananije fr. 3.3 IEG, Simon. fr. eleg. 33.5 IEG). On postaje κρείσσον (a μέζων postaje μεῖζων) u nekim dijalektima, analogijom sa komparativima kao što su ἀμείνων i πλείων (tako Chantraine (1942–53) I 256). Naš tekst Homera nudi κρείσσων, međutim, to bi mogao biti aticizam za pesnikovo κρέσσον (West (2001a) 31–2); papirus Hes. Dela 210 ima ovo poslednje. Dorski ima κάρρων (< καρτῶν) i u lakonskom (Alkm. fr. 105 PMGF, Carm. Pop. fr. 870.3 PMG) i sicilskom (Epiharm fr. 163 PCG, Sofron fr. 59, 116 PCG = Hordern; upor. Willi (2008) 129–30).

Akcentat na papirusu ἐ]λεγχέα pretpostavlja pridev ἐλεγχής („za prezir, sramotan“) kao u Hom. Il. 4.242, 24,239 (tako Lobel (1967a) 13). Nepotvrđena složnica na -ελεγχής ne čini se verovatnom.

13–15 καί τ[– uu – uu – –] **I κεραιζομεν – uu – uu ἀ]μετέρω[ν** (ἀ]μετέρω[ν dopun. Lobel (1967a) 13, potvr. Barrett (1978) 29; videti fr. 15.8–24n.). U 14 WSB pažljivi detaljni pregled otkrio je mrlju od mastila na ivici papirusa, koju on smatra tremom koja označava sada nestalu jotu, tako obezbeđujući vitalnu podršku za dopunu koju je nanovo predložio 1978 (prethodno predlažući (1968) 16, „da je možda neki deo od κεραιζειν“).

U 13 Barrett (1978) 32 dopunjava τ[οῦδ' ὑπαλέομενον ἀλκάν „odričući se hrabrosti ovog čoveka (on poredi ὑπαλύξαι u Sarpedonovom govoru kod Hom. Il. 12.327), nakon kojeg sledi (str. 29) 14–15 –ας ἐπιδεῖν βόας ἀπόνοςφιν ἐπαύλων „da gledam kako mi stoku kolju daleko od mojih staja“. Ali ἐφοράω označava ne samo „svedočenje nego nadziranje i uzimanje aktivnog učešća u onome što se vidi“ (West (1990c) 262; upor. Sof. Hel. 175n.); pre bismo očekivali περιοράω u ovom kontekstu (videti LSJ s.v. II), premda bi bilo teško uklopiti ga u metriku. ποτιδῆν bi moglo spasiti Baretovu inače prihvatljivu dopunu. Ipak, ostaje predmet rasprave, a glagol viđenja (ili dopuštanja) mogao bi se naći u 13 pre nego u 14.

16–17 αἰ δ' ὦ φί[λε – uu – uu γῆ]ρας [ικ]έσθαι „ako ti, dragi moj,... doživiš ctarost (φί[λε dop. Lobel (1967a) 13, potvr. Barrett (1968) 14 i kod LGS). Vokativ verovatno označava emocionalnu uzbuđenje (HLS), dok Gerion razmišlja o izvesnosti sopstvene besmrtnosti. Pejdžovo (Page) χρή στυγερόν μ' ἐπί γῆρας (LGS) daje familijarni pridev za odmaklu starost (upor. Hom. Il. 19.336, Apol. Rod. 4.872). Drugi takvi epiteti uključuju λυγρόν (Hom. Od. 24. 249–50), δειλόν (Hes. Dela 113–4), ὠμόν (ibid. 705 sa West), ἀργαλέον (Mimn. fr. 2.6 IEG), οὐλόμενον (Teogn. 527, 768), ἀπεχθόμενον (Pind. 10.83) i tako dalje (upor. Lloyd-Jones (19639 84 = (1990b) 173). Ove paralele mogle bi sugerisati χρή μ' ἐπί δειλόν λυγρόν kao adaptacije Pejdžove dopune.

18–19 ζῶ[ει]ν τ' ἐν ἐ[παμερίοις uu –]θε θ[ε]ῶν μακάρω[ν „živeti sa stvorenjima prolaznim, daleko od blaženih bogova“, (dop. Barrett kod LGS). Predlog koji nedostaje biće ἀνευθε (Barrett (1968) 14), ἀπάνευθε (ibid.). ἀτερθε ili ἀπάτερθε (Barrett kod Page, LGS), sa prethodnim dativom koji se završava na –οις ili –οισιν kako bi se uklopilo. Za smisao ἐπάμερος videti Dickie (1976); za aspiraciju videti Barrett (1978) 33–4 n. 17.

20–4 νῦν μοι πολύ κά[λλιον – uu –] ὁ τι μόρσιμ[ον – uu – uu –] καί ὀνειδέ[ι u – uu – –] καί παντί γέ[νει uu – uu ἐξ]οπίσω Χρυσ[άο]ρο[ς υ]ίόν „mnogo je plemenitije za mene... ono što je suđeno... sramota... čitav moj rod... u budućnosti, sina Hrisaorova“; verovatno ovako: „mnogo je plemenitije za mene da podnesem sve ono što je suđeno, sramota da ne prati mene i čitav moj rod u budućnosti, tako da ne pominju sina Hrisaorova“. Pindarov prikaz još jedne žrtve Heraklove, Diomeda, koristi ideju da pre treba odabrati smrt nego biti orpljačkan: κρέσσον γ'άρ ἀρπαζομένον τεθνάμεν [πρό χρη]μάτων ἢ κακόν ἔμμεναι (fr. 169a.16–17 S–M, koji poredi Bornmann (1978) 34; upor. El. Arist. 2.229 = ½ 209.16–17 Behr, οὐ γάρ εἰκός φησὶν [sc. Pindar] ἀρπαζομένον τῶν ὄντων καθῆσθαι παρ ἑστία καὶ κακόν εἶναι.

20 se najbolje dopunjava sa κά[λλιον (Lobel (1967) 13) ἐστι παθῆν (Page, SLG; παθεῖν LGS) „bolje je podneti“. πάσχω se javlja u ovom kontekstu kod Esh. Sedmor. 263 πείσομαι

τό μόρσιμον, Sof. Antig. 235–6 τῆς ἐλπίδος γάρ ἔρχομαι δεδραγμένος τό μή παθεῖν ἄν ἄλλο πλὴν τό μόρσιμον; upor. Pind. fr. 52k.22 S–M, Hor. C. 1.11.3 *ut melius quidquid erit pati, sa* Nisbet i Hubbard. Barrett (1978) 33 predlaže κάλλιον ἀμφιέπειν „bolje da se pozabavim“, smatrajući da Gerion govori o onome što će učiniti a ne samo o posledicama. Ali kada je potencijalna posledica ozbiljna kao smrt, prirodno je da Gerion nju pominje neposredno te stoga podrazumeva i delo koje će biti njen uzrok.

21–4 može biti dopunjeno ὅ τι μόρσιμον ἢ μή δυσκλεῖα καὶ ὄνειδε [ἐμοί τε γένηται] καὶ παντὶ γένηται παρ ἄεισομένων ἐξ]οπίσω Χρυσ[άο]ρο[ς υἰόν]: tako Barrett (1978) 29 (izuzev za 21 [ov i 24 takođe Barrett kod Page, LGS, i 23 takođe West, u pismu iz 1968, koje pominje Barrett (1978) 33–4, i tako anticipira dopunu γένηται koju je učinio Diggle (1970) 5). Führer (1977) 8–9 predlaže ὅ τι μόρσιμον ἢ θάνατον προφυγῆν καὶ ὄνειδε[α παισὶ φίλοισι] καὶ παντὶ γένηται καταχουέμεν ἐξ]οπίσω Χρυσ[άο]ρο[ς υἰόν] („bolje.. nego da kao sin Hrisaorov umaknem od smrti i sramotu navučem dragoj svojoj deci i celom rodu u budućnosti“), ali sintaksa je složena: samo za krajnje dve reči postaje očigledno da προφυγῆν i καταχουέμεν nisu direktno zavisni od κάλλιον, nego su deo konstrukcije akuzativa sa infinitivom. Kertisova (Curtis) tvrdnja da je „poslednje slovo u (24) veoma verovatno kapa“ (str. 127) netačna je.

Kukavice i drugi zločinitelji uzrok su sramote za potomstvo: upor. Eur. Herakle 21.24 τέκνοις ὄνειδος... λιπεῖν, Lis(ija) 14.33 ὄνειδος τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, 21.24 ὄνειδη καὶ ἑμαυτῶι καὶ ἐκείνοις περιάψω. Nalazimo γένος (γενεή) sa ἐξοπίσω kod Homera Od. 1.222, Tirteja fr. 10.12 IEG (pretpost.), 12.30, Sol. fr. 13.32 (pretpost.), 27.10 (upor. Diggle (1970) 5). Kao Hektor (Hom. Il. 22.104–10), Gerion je „prinudjen da uđe u bitku koju će izgubiti vodeći računa o ugledu“ (HLS).

ἐξοπίσω (dop. Führer (1969b) 678; upor. fr. 97.202) bolji je izbor od οπίσω, pošto se kraj reči nikada ne nalazi između (2) i (3), na šest mesta gde je potvrđen prekid reda. Videti takođe Turner (1987) 17 o podeli reči „nakon jednog konsonanta, ako je to slovo deo predloga koji čini složenicu“ (upor. fr. 183.10–11).

Druga kondicionalna klauza završava se Gerionovim ponosnim pominjanjem samoga sebe u trećem licu (Sof. Aj. 98n.); izraz je naročito pogodan u kontekstu gde sebe sagledava kroz oči drugih.

25–6 μή τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσι γένοιτο „da ne bude volja blaženih bogova; (μή) i γένοιτο dop. Lobel (1967a) 13, potvr. Barrett (1968) 23–4. Molitva bogovima posebno je upadljiva „u kontekstu u kojem je verovatno u pitanju položaj onoga koji govori u odnosu prema smrtnima i besmrtnima“ (HLS). Upor. Hom. Od. 7.36 μή τοῦτο φίλον Δί πάτρι γένοιτο, 1.82 εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσι. U hesiodskom *Katalogu* nalazimo φίλον μακάρεσσι θεοῖσι, ali samo za ljude (frr. 10(a). 60, 23(a).33, 30.24–5, 136.19, 176.4 M–W).

27 περί βουσίν ἐμαῖς „za moje stado“; upor. Hom. Od. 17.471–2 ὀππότ’ ἀνὴρ περί οἷσι μαχειόμενος κτεάτεσσι | βλήεται ἢ περί βουσίν ἢ ἀργεννῆς οἴεσσι, [Hes.] Scut. 12 χωσάμενος περί βουσί. Za otimanje stoke videti u uvodu.

29 κλειος[: moguće je i κλειος ἱΗρακλέος (dop. Lobel (1967a)).

79 θ]άνατον βίοτ[: možda ἄθ]άνατον βίοτ[ov „besmrtni život“ (dop. Page SLG, str. 16), ili θ]άνατον βιότ[ou („odabrati smrt umesto života“).

16

Red 7 sugeriše to da se roditelj obraća detetu. Verovatno se Kaliroja obraća Gerionu u istom govoru, ili barem i istoj sceni kao fr. 17, koji dolazi barem dva stupca nakon ove. Njena pojava u ovom trenutku izazvaće simpatije slušalaca prema njenom sinu.

2–3 πε]φυλαγμε[ν u – uu – πεν ι[δοίς]ά τε νισόμ[ενον uu –... „videvši ga kako dolazi“ (πε] dop. Lobel (1967a) 16; potvr. Barrett (1968) 18). Najmanje jedan glagol govorenja je izgubljen; ποτέφα (dop. Barrett (1968) 18) je jedna mogućnost. Castellaneta (2005) 30–4 predlaže –]πέ νι[ν ὤκ]ά τε νισόμ[ενος, i pripisuje govor Gerionovom ocu Hrisaoru. Ona razume ove redove kao deo govora u kojem Hrisaor ubeđuje sina da izbegne (πεφυλαγμένος) Herakla i da se hitro povuče na sigurno (ὤκά τε νισόμενος). Međutim, smisao koji pretpostavlja za νίσομαι nema adekvatne paralele (tako Lazzeri (2008) 130–1 sa n.304). Hrisaor drugde nije uključen u mit o Gerionu, nakon što je postao otac čudovišta; nasuprot tome, Kaliroja se pojavljuje u brojnim umetničkim predstavama priče.

Varijanta νεισόμ[potvrđena je iznad reda, zajedno sa napomenom koja glasi „tako je bilo...“, verovatno referišući na drugi primerak ili izdanje poeme.

4 Ovde započinje direktni govor, sa antistrofom (fr. 15.5–6n.).

νικά [u] κράτος [uu – –] „pobeda... moć“. νίκη i κράτος često se združuju (Sof. Hel. 85n.). Na papirusu se čita NIKΑ, bez akcenta; moguće je i νίκας i νικά (νικά[ς τι WSB, νικά [τε HLS). Pošto na drugim mestima određuje akcentat u dvosmislenim oblicima (fr. 15.12), verovatno bi se i ovde postupilo tako, da su se pojavile dvosmislene kombinacije, kao što su NIKAI ili NIKAN.

5 στυγε[ρ-: dop. Barrett (1968) 23–4.

7 π]είθεο τέκνον [„pokori se, dete moje“. π]είθεο za papirusni atički oblik πείθου, zahvaljujući MLW; Barrett (1968) 18 pisao je πείθευ. Videti Willi (2008) 61, iako on ne navodi da je tekst na ovom mestu stvar pretpostavke.

9–10 αί]γιοχο[„noseći egidu“ (dop. Lobel (1967) 16); šta god bilo izvorno značenje (videti West (1997), 115, Faulkner o Hom. Himn. 5.23), možemo pretpostaviti da je Stesihor ovako razumeo epitet. Uobičajen je u epici, a takođe se nalazi u lirici (Sapfo fr. 86.2 Voigt, Alkej fr. 343, Pind. 4.58); Zevs je uvek božanstvo opisano na ovaj način, međutim, Stesihor

je verovatno mogao pripisati pridev Ateni, čije su veze sa egidom potvrđene još kod Homera (upor. Il. 2.446–9, Od. 22.297–8). Ako je θήσε[ι u 12 predikat božanstva, Zevs je najverovatnija mogućnost, pošto je iskaz o budućnosti najverovatnije on izgovorio (HLS).

Marginalna napomena]γεργ stajaće za γέγραπται „napisano je“, tako bi se verovatno uvela varijanta u čitanju.

12 θήσε[ι „staviće“ (dop. Lobel (1967a) 16. Za akcenat videti gore.

17

Gerionu se obraća majka Kaliroja (tako Lobel (1967a) 10), koja ga preklinje da se ne bori sa Heraklom; ovo je očigledno prema sličnom motivu kod Hom. Il. 22.79–89), gde Hekuba izlaže svoje grudi i moli svoga sina Hektora da se kloni Ahileja. Aluzija na ovaj odlomak uzdiže Gerionov položaj impliciranim poređenjem sa trojanskim ratnikom, i dodaje na patosu njegovog položaja čineći ga čovečnijim: publika je ohrabrena da razmišlja o nežnom detinjstvu čudovišta.

2–3 υυ – υ]έγών [μελέ]α καί ἀλασ[τοτόκος κ]αί ἄλ[ασ]τα παθοῖσα „ja, nesrećna žena, nesrećna zbog deteta koje sam rodila, nesrećna zbog patnji svojih“ (Campbell; μελέ]α dop. Barrett (1968) 23–4, ἄλ[ασ]τα Lobel (1967a) 10, ἀλασ[τοτόκος Barrett (1968) 16). Pošto se na papirusu čita ἀλας[, drugi slog nosi akcenat; ovo isključuje bilo koji deo od ἄλαστος, ali ne i izvedenicu ili složenicu. Baretova dopuna, premda *harpax*, lingvistički je moguća, prave je dužine, retorski efektna (za ponavljanje jednostavnog praćenog složenim upor. Hom. Il. 2.325 ὄψιμον ὄψιπέλεστον, Sof. Antig. 834 θεός τοι καί θεογεννής, Fehling (1969) 249), i reminiscencija na Hom. Il. 1.414 τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνά τεκοῦσα (Tetida Ahileju), 18.54 ὦμοι ἐγὼ δειλή, ὦμοι δυσαριστοτόκεια (Tetidina reakcija na tužnu i preuranjenu smrt sina). Melodični *harpax* u kasnijem odeljku možda je inspirisao Stesihorovu sopstvenu kovanicu. Ako je postojala aluzija, Stesihor je mogao biti implicitan i osobit, izjednačavajući tugu boginje Tetide za njenim sinom Ahilejem sa Kalirojinom tugom za Gerionom.

Za ἄλ[ασ]τα παθοῖσα upor. Alkm. fr. 1.34–4 PMGF ἄλαστα δέ Φέργα πάθον, i homersku frazu πένθος ἄλαστον (primeri kod Sideras (1971) 46); πένθος se izvodi iz istog korena kao πάσχω (Barrett o Eur. Hipol. 139–40). Poreklo prideva nije poznato (upor. Barrett o ibid. 877–80).

4 – υυ Γ]αρυόνα γωνάζομα[ι „Geriona [...] molim“ (dop. Lobel (1967a) 10). Prethodna reč verovatno je σε (Lobel), obezbeđujući akuzativ pred vokativom. Pre toga, νῦν je previše dugo, ἀλλά previše kratko (tako Barrett (1968) 16); druge mogućnosti uključuju πολλά i τοῦτο (tako Castellaneta (2205) 37–8 i C. F. L. Austin ibid. 38 n.75). γουνάζομα je inače ograničeno na epiku; dodirivanje kolena je uobičajen stav pri moljenju (upor. Gould (1973) 76 = (2001) 26) a ovaj glagol ušao u upotrebu za moljenje, bilo da ima fizičkog kontakta ili ne.

5 αἱ ποκ' ἐμ]όν τιν μαζ[όν] ἐ[πέσχ uu „ako svoje grudi ogolim (μαζ[όν] dop. Lobel (1967) 10, potvr. Barrett (1968) 23–4). Upor. Hom. Il. 22.82–3” Ἐκτορ τέκνον ἐμὸν τάδε τ' αἶδω καὶ μ' ἐλέησον αὐτήν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέσχον, što sugerise nedostajući glagol (ἐ[πέσχον Barrett, ἐ[πέσχεθον Page, obojica LGS). Upozoravajući da je α takođe moguće, Ucciardelo (2010) 193 predlaže ἀ[νέσχεθον, navodeći Hom. Il. 22.80 μαζὸν ἀνέσχευ; ali ovo-me glagolu nedostaje smisao „pružajući prema“ koji se ovde zahteva. Humanizacija Geriona sasvim je okončana; usred patosa zaboravljamo da se upitamo kako je Kaliroja došla troglavo dete.

8–9 – uu – u]φίλαι γανυθ[euu – uu –]ροσύναις: Kaliroja ga „možda preklinje da oстане παρά ματρί φίλαι... i da uživa u εὐφροσύναι, veselju“ (Barrett (1968) 16), nasuprot sukobu (Braswell o Pind. 4.129(b), Vergados o Hom. Himn. 4.449); upor. način na koji Hekuba moli Hektora ἀλλά μὲν ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνείκω (Il. 6.258) u pokušaju da ga odvрати od borbe. Participij je verovatno γανυθ[εῖς (dop. Lobel (1967a) 10) ili γανυθέντα (Barrett, str. 17), što odgovara participu aorista; aorist od γάνυμαι drugde nije potvrđen.

10 uu – uu –]δεα πέπλ[ov „haljina“ (dop. Page (1973a) 141). Možda je, kao što Baret (1968) 17 predlaže, Kaliroja do sada okončala svoj govor i dreši haljinu da izloži svoje grudi, kao što čini Hekyba, ali pre a ne nakon govora (Hom. Il. 22.80). Mogli bismo dopuniti θω]δεα (Barrett) ili εὐ]δεα; pre θω]δεα mogli bismo imati ὡς φαῖσα (Führer (1977) 9), što se pojavljuje na početku trijade u fr. 93.6, 97.232, 103.42, 115.7.

12]ρευγων: četvrto slovo je skoro izvesno gama. Gornji potez pomalo vuče u levu stranu, kao kod game u fr. 15.8, 15.23; ako bi bilo tau, očekivali bismo vertikalni potez koji vuče malo u desno. Ali dok tau dopušta, na primer, genitiv plurala reči koja se završava sa -ευτός gama teže ima smisla (ukoliko ne pretpostavimo aktivno ἐ]ρεύγων „zarika“ umesto očekivanog medija, koji je upotrebljen da opiše Gerionov emotivni odgovor na molbu svoje majke?).

18

Atena se obraća Posejdonu. Barrett (1968) 17 poredi uvod u pogibiju Hektorovu u *Ilijadi* 22. Nakon što je Ahilej zadao Hektoru smrtnu ranu, Zevs pita bogove koji posmatraju poprište smrti: da li da spasi Hektora ili da ga puste da umre? Atena se s prezirom odnosi prema prvoj zamisli; Zevs uprkos ličnim naklonostima popušta te Atena leti na zemlju da zapodene bitku (166–87).

Atena se pojavljuje kao Heraklov božanski pomagač u *Kiknu*; upor. Hom. Il. 8.362–9.

1 – uu – uuμ[ιμνε „ostao je“ (dop. Lobel (1967a) 4, pišući ἐμ[ιμνε). Dalje dopune uključuju οὔτε θεῶν τις ἔ- (Lazzeri (2008) 182) i οὐ γάρ τις ἔ- (Barrett (1968) 18) premda bez γάρ). Bogovi su toliko zainteresovani za nastupajuću bitku da napuštaju Olimp kako bi posma-

trali izbliza. Kod Homera samo Atena odlazi na bojno polje dok svi ostali posmatraju (Il. 22.166–87). Ako nema negacije, onda samo jedno božanstvo ostaje sa Zevsom, što je teže objasniti.

παράί “pored”; Kod Homera i u Himnama, i jednom kod Bakhilida (13.150, metrički po-
držana restauracija).

2 παμ[βασιλῆα υ – „kralj svega“. Tako Page, LGS; upor. Alkej fr. 308.3–4 Voigt Κρονίδαί...
παμβασίληι, i za imenicu u ženskom rodu, Arictof. Oblaci 357 ὦ παμβασίλειαι (o Oblakinja-
ma); Hera je παμβασίλεια u Apol. Rod. 4.382. Zevs je βασιλεύς kod Hesioda, lirici, tragediji
i kultu (videti Richardson o Hom. Himn. 2.358). Kao reč na kraju možemo pisati θεῶν (Barrett
(1968) 18), ako već nije dopunjena u redu 1, ili μέγαν (Lazzeri (2008) 182).

3 γλαυκ]ῶπις Ἄθάνα „sovooka Atena“ (dop. Lobel (1967a) 4). Ova epska formula javlja
se po pravilu na kraju stiha (upor. C. Schmidt (1885) 44). Na početku reda, τόκα δὴ „tada
zaista“ (dop. Page, LGS; nalazi se u epici, potom u tragičkoj lirici i prozi) odgovaralo bi me-
trici i smislu.

4–5 υυ – υυ –]σ ποτί ὄν κρατερό[φρονα πάτρω ι]πποκέλευθον: „rečito je govorila
svome razboritom stricu, konjokroti“. Moguće dopune φάτ’ ἐυφραδέοις zasluga su Pejdzā,
LGS i Baretta (1968) 23–4 (upor. SLG str. 10). Potonja daje izvrsni smisao (naglašavajući sna-
gu Ateninih reči, bez nagoveštaja bilo prijateljstva bili neprijateljstva, što oboje izgleda
nepogodno na ovom mestu), i nalazi se (kao ἐυφραδέο) kod Hom. Od. 19.352. Page, LGS,
predlaže ἀπό κραδία], međutim, ova fraza potvrđena je sa glagolom govorenja ili slušanja
jedino kod Eur. fr. 412.3 TrGF, IA 475, Kalimah fr. 195.2 Pfeiffer, uvek kao τὰπό κραδίας; dru-
gde su izraz i povezani idiomi praćeni glagolom osećanja (upor. Hom. Il. 9.343 ἐκ θυμοῦ
φίλεον, Diggle o Teofr. Karakt. 17.3).

Ni κρατερόφρων niti ἵπποκέλευθος (dop. Lobel (1967a) 4) ne odnose se na Posejdona,
bilo gde u arhajskom ili klasičnom grčkom. Oboje su epski oblici; prvi se javlja u lirici lbik fr.
298.2 PMGF, o Ateni) i natpisima (CEG 1.206.2, 243.2, 295, Atina oko 510–480 godine, Διός
κρατερόφρωνι παιδί, o Ateni). Veza između Posejdona i konja dobro je poznata (upor. fr.
272, Braswell o Pind 4.45(b), Lazzeri (2008) 186 n. 427). κρατερόν nije verovatna dopuna,
pošto bi levi gornji ugao od –nu- bio vidljiv. πάτρω’ (dop. Page, LGS; upor. fr. 292) ne daje
kraj reči na očekivanom mestu (tako Haslam (1974) 20 n. 22), ali podaci su nam nedovoljni
kako bismo zaključili da se na tom mestu očekuje kraj reči.

6–8 υυ – υυ –]ς μεμναμένος α[υυ – – Ι υυ – υυ Γαρυ]όναν θ[αν]άτου (dop. Lobel
(1967a) 4); možda ἄγ’ ὑποσχεσίος μεμναμένος ἄ[νπερ ὑπέστας μὴ βούλεο Γαρυ]όναν θ[αν]
άτου [ρῦσθαι συτυγεροῦ „seti se svog obećanja i nemoj da te želja obuzme da spasiš Geri-
ona od užasne smrti“ (6–7 dop. Page, LGS, SLG; 8–9 Barrett (1968) 23–4. Upor. Hom. Il. 2.286
ὑπόσχεσιν ἦν περ ὑπέσταν, Od. 10.483 ὑπόσχεσιν ἦν ὑπέστης, Alkej fr. 34.7–8 Voigt θα[ν]άτω
ρῦεσθε ζακρυόεντος. Druge dve interpretacije problematične su, kao što Barrett (1968) 17

naglašava. (1) Atena, stalni pomagač, Heraklov, teško da bi govorila Posejdonu da spase Geriona. (2) Mogla mu je kazati da spase Geriona izazivačkim tonom, pre nego što mu kaže da će braniti Herakla (Page, LGS, dopunjavajući ἴθι ρύεο u 8); ali zbog čega bi tada toliko naglašavala Posejdonovo obećanje? Kao što Pejdz (1973a) 150 naglašava „u herojskom svetu, kada govornik kaže ‘seti se šta si obećao’ on će zahtevati da se ispuni a ne da se ne ispuni to obećanje.“

Za poziciju početka govora kod Stesihora videti fr. 15.5–6n.

19

Ovaj fragment sastoji se od tri odvojena komada papirusa. Prvi (Lobel fr. 4, najveći od isečaka, sadrži redove 1–17 i 31–47), sastoji se od dva bloka teksta od dna stubaca XI i XII. Drugi (fr. 5, samo dva slova) Lobel je priključio kraju reda 10 (1967a) 5. Treći (fr. 1; redovi 18–22) potiče sa vrha stupca XII a Barrett je pokušao da ga priključi fr. 4–5 (1968) 20 (potvr. Page (1973a) 154). Ovo daje kontinuirano kretanje teksta od stupca XI (fr. 4 + 5) do prvih pet redova stupca XII (fr 1), nakon kojeg dolazi jaz od osam redova pre ostatka stupca XII (fr. 4). Bilo je najmanje tri pojavljivanja stupca XII na papirusu, tako da ovo priključivanje nije izvesno. Ali mala količina teksta sačuvana u fr. 1 sadrži dve fraze (ἐπ[ί] χθόνα κεφάλᾱ) koji se očigledno mogu povezati sa krajem stupca XI od fr. 4 + 5, koji opisuje kako je Herakle udario jednu od Gerionovih kaciga. Ne čini se izvesnim to da fr. 1 potiče iz različitog stupca XX te da slučajno sadrži izraz koji se dobro uklapa u ovu prazninu.

1–11 Herakle je ugledao Geriona kako se približava i razmišlja o najboljj taktici protiv njega.

2]ναντ[: verovatno ἐ]ναντ[ί(ον ili ἐ]ναντ[ί(βιον (dop. HLS), opisujući borbu prsa u prsa (upor. Hom. Il. 12.377 μάχεσθαι ἐναντίον, 8. 255 ἐναντίβιον μαχέσασθαι), što Herakle nije voljan.

3]αν δοιω [: slovo između o i ω teško da može biti bilo šta drugo osim jote (tako ispravno Führer (1969b) 679). Nijedan vokal ne daje prihvatljivi poredak, bilo koji konsonant proizveo bi kratak vokal a – u – nije dopušteno u metričkoj shemi. Nekoliko učenjaka predložilo je lambda; ostaci ovo ne opravdavaju.

5 τα νόμι διελε[: verovatno διελέξατο („posavetovati se s nekim“; upor. West o Hes. Dela 499 κακά προσελέξατο θυμῶι, koji poredi Alkeja fr. 129.21–2 Voigt κήνων ο φύσγων ού διελέξατο πρὸς θῦμον) ili διέλεν („odlučio je“; Lobel (1967a) 6).

7 πολύ κέρδιον εἶν „bilo je korisnije“; Diggle (1970) 5, dopunjava ἐδοάσσατο (sa οἱ ili γάρ), poredeći homersko ᾤδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι (Il. 13.458 itd.; za dalje videti Roisman (1990) 26–32. εἶν je eubejski jonski i stoga pretpostavljeni deo Stesihorovog rodnog vokabulara (tako Nötiger (1971) 17, West (1971a) 303 = (2011–13) II 81–2, Willi (2008) 68).

8]οντα λάθραι πολεμεῖν „boriti se oprezno“ (dop. Lobel (1967a) 6); pre verovatno ἀπάνευθε κίοντα „držeći se podalje“ (dop. Barrett (1968) 19). Upor. sličnu potajnu taktiku koju koristi Herakle protiv Diomeda kod Pind. fr. 169a.18–20 S–M (tako Bornmann (1978) 34). Način Heraklovog napada može pobuditi simpatije publike za njegovog neprijatelja, koji (isprva) nema priliku da uzvrati.

9 κραταιῶι „moćan, nasilan“; verovatno sam Gerion. Page (1973a) 150 predlaže ἀνδρῖ ili φωτί.

10–11 υυ – – εὐράξ κατεφράζει[ο] οἱ υυ – υυ [πι]κρόν ὄλεθρον „na stranu ... gorku propast smišljajući mu“. Pre ksi, sačuvan je trag dijagonalnog poteza, što u ovom kontekstu mora biti alfa. εὐράξ (dop. Barrett (1968) 19) potvrđeno je kod Homera στη δ' εὐράξ σύν δουρί λαθών (Il. 11.251, 15.541). Početak reda verovatno je sadržavao particip koji je pratio glavni glagol κατεφράζειτο: ili βεβαῶς δ' (Page, LGS str. 268) ili πτάξας δ' (id. (1967a) 6) mogu doći u obzir. κατεφράζει[ο] ... ὄλεθρον ([ο] ne prihvata Lobel (1967a) 6), upor. Hom. Od. 15.444 ἐπιφράσσειε ὄλεθρον.

πικρός (dop. Lobel (1967a) 6) obično određuje oštós u epici, dok je ὄλεθρος kvalifikovano sa λυγρός ili αἰπός. Stesihor adaptira epsku upotrebu kako bi preveo epitet „sa izvora smrti na samu smrt, odražavajući fizičko probijanje i takođe potencijal za izazivanje tuge“ (Maingon (1980) 100). Prethodni jaz mogao bi se popuniti sa δολομήδεα (Page (1973a) 151); upor. Hes. Teog. 160 δολίην δέ κακίην ἐπεφράσσατο τέχνην.

12–13 ἔ]χεν ἀσπίδα πρὸς[θ'] „držao je štit pred /sobom/“ (dop. Page, LGS); upor Hom. Il. 12.294 ἀσπίδα μὲν πρὸςθ' ἔσχετο, 20.162–3 ἀσπίδα θοῦριν πρὸςθεν ἔχε στέρνοιο, 22.313 πρὸςθεν δέ σάκος στέρνοιο, 7.224 σάκος πρὸςθε στέρνοιο φέρων. Prikazi na vazama pokazuju da je štit držao Gerion a ne Herakle; štaviše, Herakle nema razloga da zauzme odbrambeni stav, pošto Gerion još nije svestan njegovog prisustva (upor. 8). Zahvaljujući konvencijama podele reči očekivali bismo tetu pre elidiranog vokala da se pojavi na početku reda 13 (fr. 15.20–4n.).

13–17 „s njegove glave“, „kaciga sa konjskim repom“, „na zemlji“, to je sve što je sačuvano od ovih pet redova. Predmet na zemlji verovatno je kaciga (tako Page, kod Barrett (1968) 20, i Page (1973a) 151), koju je Herakle oborio ili na nju cilja nekim projektilom, verovatno kamenicom. Ovo čini jednu od Gerionovih glava ranjivom za strele koje se odapinju u redovima 31–43. Page (1973a) 151 rekonstruiše ono što sledi *exempli gratia* (počinjući u 12; κρα[τός dop. Lobel (1967a) 6): χῶ μὲν στέρνων ἔ]χεν ἀσπίδα πρὸς[θ'] ,ὁ δέ πέτρῳ κροτάφοιο καθί]κετο τοῦ δ' ἀπό κρα[τός] ἄφαρ μεγάλαι καναχᾶι πέσεν ἰπ]πόκομος τρυφάλει [ἂ δ' αὐτόθι μίμνεν] ἐπὶ ζαπέδωι. Druga mogućnost u redu 14 je κατ ὀχῆά νιν ἱ]κετο (Tsitsibakou-Vasalos (1990) 12–13), sa ὀχεύς koje označava remen koji drži kacigu, kao kod Hom. Il. 3.369–72. Druga mogućnost, da je Herakle odapeo strelu koju je kaciga odbila i pala na zemlju (tako Barrett (1968) 20), manje je privlačna. Ako je kaciga pružila takvu zaštitu od

prve strele, Stesihor bi verovatno napomenuo njen neuspeh da odbrani od druge. Stav koji je zauzeo Curti (1955), da redovi 12–17 rekapituliraju opis Gerionovog oklopa osniva se na redu 17; Curti (str. 5) predlaže da je Gerionov mač ležao „na zemlji“, ali mu je tu bio od male koristi.

U *Iljadi* Apolon skida Patroklovu kacigu, što je čin koji nagoveštava ratnikovu neposrednu pogibiju (16.793–800; upor. Purves (2006) 187–8). Za ἰππόκομος τρυφάλει (dop. Lobel (1967a) 6) upor. Hom. Il. 12. 339 ἰπποκόμων τρυφαλειῶν. Termin ζάπεδον je sekundarni oblik od δάπεδον: videti Richardson o Hom. Himn. 2.283, West (1974) 188–9.

18–20 rekonstruišemo *exempli gratia* τά]ν μὲν [ρ' ὀλοό]φρονες ὠκυπέτα[ι Κῆρες κατὰ πότμ]ον ἐχοῖσαι [καρπαλίμω] ἐπ[λ]άξαν ἐπ[ί] χθόνα, „tada Kere pogubne, brzo leteće, oboriše ga na zemlju“, (τά]ν ἐπλάξαν dop. Lerza (1978) 86–7, ρ' ὀλοό]φρονες Κῆρες κατὰ πότμ]ον Ercoles (2011) 358), ὠκυπέτα[ι ἐπ[ί] Lobel (1967a) 3). Nema preciznih paralela za Kere koje se nazivaju brzima, međutim, one su u epici povezane sa kretanjem (Hom. Il. 2.302, 2.834, 8.528, itd). Dopuna koju je predložio Ercole glasi βά]ν μὲν [ρ' ὀλοό] φρονες ὠκυπέτα[ι Κῆρες κατὰ πότμ]ον ἐχοῖσαι [πάρ δέ οἱ αἴψ] ἐπ[τ]άξαν ἐπ[ί] χθόνα („pogubne Kere, brzo leteće, poleteše i njegovu sudbinu držeći, najednom se oko njega okupiše“), međutim, zašto bi se Kere okupljale oko Geriona, kao u zasedi, kada se takvi trikovi od njih ne očekuju? I zašto bi se sada tako kretale, naposredno nakon gubljenja kacige?

Irvine (1997) 45 rekonstruiše τοῖ]ν μὲν [δαμασί]φρονες ὠκυπέτα[ι ρέπον αἴψα τάλαντ]ον ἐχοῖσαι [Γαρυόνα καί] ἐπ[λ]άξαν ἐπ[ί] χθόνα, što prevodi „i od njih dvojice, smesta brzo leteće duše gospodarice, težinu što donose, učiniše da Gerion posrne i na zemlju ga oboriše.“ Ovo bi trebalo da predstavlja *kerostasiju*, merenje sudbine između dva borca, kao što se zatiče u *Iljadi* (na primer 22.208–13), verovatno u *Etiopidi* (videti West (2003) 2 = (2011–13) 1 244), i drugde (Irvine navodi primere na str. 42; upor. Ercoles (2011) 354 n. 17). Ali (1) opis Κῆρες neobično je pun aluzija; (2) drugde su (nepersonalizovane) κῆρες stavljene na vagu i padaju same od sebe (Il. 22.210–12), ili se smeštaju na zemlju ili na nebo (8.70–4), i same ne upravljaju sredstvom; (3) ne čini se pogodnim da se poziva na brzinu leta u kontekstu u kojem je masa odlučujući faktor.

22]ωσωα[: Barrett (1968) 20 predlaže ὤας, „uho“, što bi odgovaralo kontekstu.

31–32]ων στυγε[ρ]οῦ [θανάτοι]ο τέλος: „kraj, užasna smrt“. Prva reč može biti φέρων („donoseći“ Barrett (1968) 19, uvodeći ovaj glagol); στυγε[ρ]οῦ [θανάτοι]ο zahvaljujući Lobelu (1967a) 6, nakon kojeg τε[λος] (dop. Barrett (1968) 24) izgleda kao jedino moguće tu mačenje tragova. Upor. fr. 97.213 θανάτου τέλος στυγεροῖο i τέλος θανάτοιο kod Hom. Il. 5.553. Od. 17.476; upor. obrnuto u Il. 3.309, Teog. 768 θανάτοιο κακόν τέλος kod Hom. Od. 24.414, i tragičke adaptacije izraza koje navodi Sideras (1971) 135–6. Za στυγερόν u ovom kontekstu upor. Hom. Od. 24.414 μνηστήρων στυγερόν θάνατον, 12.341 στυγεροῖ θάνατοι, Eur. Med. 994, Hunter o Teokr. 17.48–9; takođe στυγερός δ' ἄρα μιν σκότος εἶλεν kod Hom. Il. 5.47 i στυγεροῦ Ἄϊδαο u 8.368.

Napomena na margini stuyepoio to [] [stuyepou thavati navela je Bareta kod LGS da identifikuje varijantu thavatu stuyepoio. Ako bi se premestila u glavni tekst, niko ne bi imao zamerki.

33–47 Za metaforičan jezik u ovom odeljku videti gore.

33–4 κ[εφ[αλ]ᾱί περί [– υ] ἔχων πεφορου[γ]μένος αίματι [ ] – uu – τε χολᾱί „oko... glave, umrljane... krvlju i žučem“ (dop. Lobel (1967a) 6). κεφαλᾱ je upotrebljeno za vrhove strela kod Bakhil. 5.74–5 χαλκεόκρανον ... ἰόν; upor. takođe [Hes.] Scut. 130–2 πολλοί δ’ ἔντοσθεν οἷστοί ριγηλοί θανάτοιο λαθιφθόνγοιο δοτήρες πρόσθεν μὲν θανάτόν τ’ εἶχον καί δάκρυσι μῦρον. Nakon περί potrebna nam je imenica. Barrett (1968) 24 dopunjava πότμον, što je često povezano sa θάνατον (upor. Hom. Il. 2.359, Od. 24.31, Eur. Or. 1029–30). Za πεφορου[γ]μένος αίματι upor. Hom. Od. 9.397 πεφυρμένον αίματι, 18. 336 φορύξας αίματι. Za kombinaciju krvi i žuči upor. Hipon. fr. 73.3 IEG, Men. Sam. 401–2. Nakon αίματι dopuna πικροτάτα] ι (Lerza (1979) 43) verovatna je; upor. Sof. fr. 854b TrGF, Aleksid fr. 16.12 PCG. Druga mogućnost je δριμυτάτα]ι (JD).

35–3 ὀλεσάνωρος αιολοδε[ί]ρου ὀδύναισιν ὕδρας „u krv Hidre zmijolike ljudomorke“ (dop. Lobel (1967a) 6). Iznenadni upad sekundarne priče o Heraklu „dolazi u najodlučnijem trenutku, pošto je publika navedena da razmišlja o tome kako se ovaj trenutak odražava u širim obrascima Heraklove karijere“ (HLS). Ovo je najranija referenca za Heraklovu upotrebu strela otrovanih Hidrinom krvlju, iako je otrovna strela potvrđena kod Homera (videti G. Murray (1924) 120–30, West o Hom, Od. 1.257 i dalje; za upotrebu otrovnih strela u ranim kulturama uopštenije videti Jones (2007) 20–31). Hidra se pojavljuje rano u književnosti (upor. Hes. Teog. 313–18, Pisandar fr. 2 GEF, Alkej fr. 443, Voigt, Simon. fr. 283 Poltera, Fowler, EGM II & 8.4.2) i umetnosti (četiri primera iz sedmog veka, detaljno kod Kokkorou-Alewras (1990) &&2019–2, 2025, 2054, i veliki broj iz šestog; upor. Stafford (2012) 33–4). Sledeća referenca za Heraklovo umakanje strela u Hidrinu krv jesu Sof. Trah. 572–7, 714–18 (smrtonosna košulja koja ubija Herakla umočena je u Nesovu krv, a on je ubijen Heraklovim otrovnim strelama).

ὀλεσάνωρος ne samo da opisuje Hidru nego „upućuje i na to šta će Gerionu učiniti otrov“ (HLS). Drugde je potvrđeno kod Teogn. 399, Nona Dion. 28.273, i mogući je dodatak kod [Hes.] fr. 23a.30 M–W (tako Musso (1969) 72, i tako je odštampan u fr. 19.30 Most). Najbliže epske paralele jesu ὠλεσίκαρπος (Od. 10.510, o drveću), φθεισίνωρ (Il. 2.833, Hes. Teog. 431, (Hes.) fr. 25.9 (dodato) ο πόλεμος), i φθεισίμβροτος (Il. 13.339 ο μάχη); upor Risch (1974) 192. Druge Stesihorove –ει- složenice jesu λιπεσάνωρ (fr. 85.5), ἀγρσειθηρος (fr. 189.7), i ἀρχεσίμολπος (fr. 278). Kod Homera pridevi na –ήνωρ imaju ženski rod na –άνειρα, ali kasniji pesnici, kao Stesihor, upotrebljavaju –ήνωρ za završetak ženskog roda (Bakhil. 1.150, Pind. fr. 236 S–M).

Wackernagel (1889) 40 = (1953–79) II 936 sačinjava listu ostalih složenica ovog oblika.

αιολόδειρος upotrebljava lbik fr. 317(a).2 PMGF o vodomaru; opisuje sasvim obična stvorenja i kod poznih pesnika (jarebice kod Orijana Kineg. 2.317, laste kod Nona. Dion. 12.76, slavuje ibid. 47.31). Kod Sof. Trah. 834 Hidra je αἰόλος δράκων; isti izraz koristi se i za druge čudovišne zmije, ibid. 11.12. Homer opisuje zmiju kao αἰόλον ὄπφιν (Il. 12.208), a Piton ima αἰόλον ἑλικτάν (φυάν u Delfijskom peanu Apolonu (CA str. 141, stih 19). Za αἰόλος, ποικίλος za zmije dalje videti Headlam o Herod. 3.89. Najbliža složenica na -δειρος je Hes. Op. 203 ποικιλόδειρος (o slavuju); upor. δουλιχόδειρος (Hom. Il. 2.460), ὑψίδειρος (Bakhtil. 4.4).

ὀδύναισιν je u apoziciji αἵματι i χολᾷ, „potez skoro Pindarove snage“ (Page (1973a) 152). Reč živo evocira i Hidrin bol i Gerionovu patnju.

36–7 σιγαί δ ὄ γ' ἐπικλοπάδαν ἐνέρισε μετώποι „U tišini ona je krišom našla svoj put do njegovog čela“. ὄ γ' označava strelu (tako Page (1973a) 152, koja je personifikovana (upor. Hom. Il. 21.168 λιλαιομένη χροός ἄσαι, o korljju), ne Herakla (prema Lobel (1967a) 6). Kasniji pogled uključuje naglu promenu teme i za Herakla se teško može reći da je „otposlao“ strelu u ovom trenutku bitke. Prilozi na-δην dobro su potvrđeni već kod Homera (videti Pau (2006) 212–13). Stesihorov oblik mogao bi biti njegova sopstvena kovanica; ako je tako, ta bi novina naglasila Heraklovu prepedenost. Na drugim mestima ἐνερείδω ide sa akuzativom objekta; jedina paralela za neprelazni smisao jeste u Aristof. Obl. ἐρείδουσιν εἰς Ὑπέρβολον. Za prolazak projektila kroz čelo upor. Hom. Il. 11.95–8

τὸν δ' ἰθὺς μεμαῶτα μετώπιον ὄξεί δουρὶ
νύξ', οὐδὲ στεφάνη δόρου οἱ σχέθε χαλκοβάρεια,
ἀλλὰ δι' αὐτῆς ἦλθε καὶ ὀστέου, ἐγκέφαλος δὲ
ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
4.459–61 = 6.9–11

τόν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἵπποδασείης,
ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
αἰχμὴ χαλκείῃ· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.

38–9 διὰ δ' ἔσχισε σάρκα [καί] ὀ[στ]έα δαίμονος αἴσαι „Prođe mu kroz meso i kosti odlukom božanskom“ (dop. Page (1967)). Upor. Hom. Od. 9.293, 11.219 σάρκας τε καὶ ὀστέα, ali kombinacija se nikada ne javlja drugde u kontekstu rane koja je zadobijena u boju. δαίμονος αἴσῃ javlja se kod Hom. Himn. 2.300 i u nominativu kod Hom. Od. 11.61; upor. takođe τύχαι δαίμονος kod Pind. 8.67, Stinton (1965a) 146 = (1990) 16. Specifičnije i običnije Διός αἴσα javlja se (u različitim padežima) kod Hom. Il. 9.608, 17.321, od. 9.52, Hom. Himn. 3.433, [Hes.] 204.126 M–W, Pind. 9.42, Eur. Hipol. 241. Izraz je mogao podsetiti slušaoca na božansko veće koje je prethodilo boju i verovatno odredilo Gerionovu sudbinu (fr. 18, tako HLS).

40–1 διὰ δ ἀντικρὺ σχέθεν οἰστός ἐπ ἀκροτάταν κορυφάν „Strela se zarila u sam vrh čela“ (dop. Lobel (1967a) 7). Precizan opis rane implicira da je Herakle odapeo strelu naviše iz klečećeg ili povijenog položaja (HLS), što odgovara naglasku na njegovu prepedenost. Upor. Hom. Il. 5.99–100 διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός, Ἰ ἀντικρὺ δὲ διέσχε, i, o korljima,

4.481–2 ἀντικρὺ δὲ δι' ὤμου χάλκεον ἔγχος ἰήθηεν, 11. 253 ἀντικρὺ δὲ διέσχε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή, i 20.416 ἀντικρὺ δὲ διέσχε παρ' ὀμφαλὸν ἔγχος ἀιχμή. Dvosložno oisťos ne nalazi se drugde sve do Euripida (npr. Med. 634). κορυφή se koristi za glavu (uvek Zevsonu) kod Hom. Him. 3.309, Hes. fr. dub. 343.12 M–W, Ibik fr. 298.4 PMGF, Pind. 7.36, Eur. Ijon. 456–7 (poslednja dva stoje sa ἄκρος ili ἀκροτάτος; u epici ovo drugo određuje κορυφή samo kada označava planinu, kao kod Hom. Il. 13.12, Hes. Teog. 62)

42–3 ἐμίαινε δ' ἄρ' αἵματι πορφυρέωι θώρακά τε καὶ βροτόεντα μέλεα. „I umrlja krvlju purpurnom naprsnik i udove okrvavljene“ (dop. Page (1967)). Upor. Hom. Il. 5.100 παλάσσετο δ' αἵματι θώραξ, 17.360 αἵματι δὲ χθῶν δεύετο πορφυρέωι. Homer je jedini arhajski ili klasični pisac koji upotrebljava βροτόεντα, koristeći ga da odredi ξναρα ili ἀνδράγυρια, oboje „plen“. δ' ἄρα se nalazi u epskom i lirskom narativu i u poznijem grčkom; upor. fr. 180.2, Denniston 33–5, West (1965) 201.

44–7 ἀπέκλινε δ' ἄρ' αὐχένα Γαρ[υόνας] ἐπικάρσιον, ὡς ὄκα μ[ά]κω[ν] ἄτε καταισχύνοις ἀπαλόν [δέμας] αἶψ' ἀπό φύλλα βαλοῖσα ν[u – uu „Tad Gerion obori vrat na stranu, kao mak, koji kad obliče gubi bez lišća ostaje...“ (dop. Page (1967), osim μ[ά]κων dop. Lobel (1967a) 7). Stesihorovo poređenje priziva odlomak iz *Ilijade*. Teukro cilja strelom na Hektora ali maši, pogađajući svog brata Gorgitiona u grudi; μήκων δ' ὡς ἐτέρωσε κάρη βάλεν, ἦ τ' ἐνὶ κήπη καρπῶ βριθομένη νοτίησί τε εἰξαρινῆσιν, ὡς ἐτέρωσ' ἤμυσε κάρη πῆληκι βαρυνθέν (8.306–8). Lirski pesnik dodaje detalj o propadanju prefinjenog oblika cveta i gubljenju latica; kao rezultat, „efekat kontrasta između poređenja i konteksta koji koristi Homer zamenjen je koincidencijom: mak umire“ (D. Fowler (1987) 189. Otpadanje latica može odražavati gubitak kacige čudovišta, pružajući nesavršenu lepotu poslednjim trenucima jedne od njegovih glava.

Za klanjanje vrata upor. Hom. Il. 23.879 αὐχέν ἀπεκρέμασεν (o ustreljenom labudu), 13. 543 ἐκλίνθη δ' ἐτέρωσε κάρη, Od. 9.371, 22.17. Za δ' ἄρ u lirskom narativu videti fr. 19.42–3n. ἐπικάρσιος se drugde nalazi u arhajskom grčkom samo kod Hom. Od. 9.70, a potom se pojavljuje u jonskoj prozi. ὡς ὄκα (ili ὄτε), koje uvodi poređenje potvrđeno je u poeziji od Homera nadalje i povremeno u prozi (videti K–G II 492, Braswell o Pind. 9.16). Potom sledi „upad“ humane reči καταισχύνοις (upor. Hom. Il. 18.23–4, 24.416–18, Sof. Antig. 529) iz glavnog konteksta poređenja (Fowler (1987) 189 n.17 navodeći Silk (1974) 138–49; videti takođe Sof. Trah. 31ffn.), dovodeći sredstva i objekt poređenja bliže jedno drugome; takođe povlači za sobom ἐμίαινε (42), pojačavajući vezu između Geriona i maka. ἀπαλόν δέμας sreće se kod Anakreonta. αἶψα je često u lirici kao i u epici (FJ/W o Esh. suppl. 481); njegov tačan smisao ovde može postati jasan u rečima koje slede.

20

Ovaj kratki fragment mogao bi doći nakon fr. 19; pošto je uklonio Gerionovo prvo telo strelom, Herakle polazi na drugo sa svojom tojagom (tako Barrett kod Page (1973a) 153.) Takav plan napada predstavljen je na brojnim vazama. On takođe odražava obrazac iz *Ili-*

jade u kojem ratnik udara drugog izdaleka stenom ili kopljem a potom prilazi bliže i bori se mačem (upor. fr. 4.517–26, Fenik (1968) 23, 61, 64).

Ako je ovo ispravno, postoji praznina od nekih pedeset redova između fr. 19 (koji zauzima stupce XI i XII) i ovog fragmenta, koji dolazi na kraju stupca, ali koji neće odgovarati kraju stupca XIII (ili IV, VI, VIII, X, i XII). Moguća su alternativna mesta: fragment može doći nakon kratke retrospektive prikaza Gerionove pogibije kasnije u poemi; ili nakon Heraklovog napada na psa Orta, koji u nekim prikazima ima više od dve glave.

2 δεύτερ[ο- „drugi“ (dop. Lobel (1967a) 20).

3 ρόπαλον „tojaga“ Heraklova; upor. Pind. fr. 111.3 S–M, Sof. Trah. 512, Aristof. Žabe 495, i (za druge nazive ovog oružja) Mingarelli (2003) 121–2. Za Stesihora (koji koristi ovu reč u nepoznatom kontekstu u fr. 247.5) Megaklid kaže da je prvi koji je naoružao Herakla ovim oruđem, što je tvrdnja koju treba primiti s rezervom (fr. 281n.).

21

Pausanija nam kaže da Stesihorova *Gerionida* pominje grad Palantij. Ovo naselje moglo bi se pojaviti na dva mesta u poemi, oba je predložio Müller (1844) III 458; bliže nam je drugo, ali sve je neizvesno. (1) Narativ o Folu mogao bi se odnositi na grad tog imena, koji se nalazi u Arkadiji (o čemu videti [Hes.] fr. 162 M–W, Paus. 5.1.8, 8.43.1, Nielsen (2002a) 583–4, (2004) 526). (2) Heraklov povratak sa stadom mogao ga je provesti kroz Italiju, gde je mogao sresti Evandra, koji je napustio svoj rodni Palantij u Arkadiji i osnovao istoimeno naselje u Italiji (tako Dio. Hal. Rim. starine 1.40.1–2, Paus. 8.43.2). Epizoda koja se pominje u (1) svakako je bila deo Stesihorove poeme, dok za drugu nema eksplicitne potvrde. Pa ipak, pokazatelji nekih okolnosti za ovo drugo nalaze se u Sudinom komentaru s.v. Στησίχορος (c. 1095 = IV 433.18–19 Adler) οἱ δὲ ἀπὸ Παλαντίου τῆς Ἀρκαδίας φυγόντα αὐτὸν ἐλθεῖν φασιν εἰς Κατάνην, što bi mogao biti odjek činjenice koju je najpre izneo Evandar kod Stesihora, što je kasnije preneto na samog pesnika (tako Usener (1889) 369 = (1912–13) I 330, Wiseman (2004) 68); rudarenje po tekstovima od strane biografa zarad podataka o autorima bilo je standardna antička praksa (ako se misli na Evandra, referenca na Katanu je neočekivana, vid. napred u uvodu). Heraklove avanture u Italiji bile bi svakako privlačna tema za zapadnogričkog pesnika. Pošto Palantij ima posebnu vezu sa Evandrom, a ne Folom, više volimo da ga povežemo s njim.

22

Ovaj fragment sačuvao je Atenej, koji nam najpre kaže samo to da potiče iz susreta Herakla i Fola kod Stesihora. U narednoj referenci na odeljak dodaje da je preuzet iz *Gerionide*. Stihovi opisuju trenutak kad Herakle pije vino. Barrett (1968) 22 primećuje da „kada je gošćenje vinom, koje je bilo *casus belli* ovde pomenuto tako ovlašno, ne mogu da sma-

tram da je događaj detaljno opisan“. Možda je u pravu; ali miris vina, na primer, mogao bi biti detaljnije opisan u redovima koji slede.

Metrika fragmenta izgleda ovako

uu – uu – uu – uu – uu – – uu – uu – uu – uu – uu – uu –

Jedino mesto u metričkoj shemi koje ovome odgovara nalazi se u strofi / antistrofi, stih (c) za kojim ide prvi deo stiha (d), ili (4)–(7) u numeraciji redova na papyrusu.

1–2 σκύφιον δέ λαβών δέπας ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον, i kao svoj pehar uze posudu od tri merice“. Herakle uzima veliku posudu kao da je mala, prelazeći granice smrtnika čak i u piću. Upor. opis Nestorovog velikog pehara kod Hom. Il. 11.628–41, gde se izgleda nameće primisao da su „junaci iz prošlosti pili iz posuda velikih kao što su današnje za mešanje vina“ (West (1998) 191 = (2011–13) I 127). U poznijoj književnosti Heraklov ogroman apetit bio je predmet komičnih obrada (na primer Eur. Alkest. 747–72), ali takav ton ovde ne bi bio prikladan, pošto je na pragu konflikt iz tragedije.

σκύφιον označava manju posudu (uprkos Hesih. K. 4006 = Il 526 Late κρατῆρες: σιτλία, σκυφία). To je deminutiv od σκύφος koji se obično odnosi na duboku posudu (upor. Eur. Kikl. 390–1, o posudi koju Odisej nudi Polifemu, sa Dale (1952) 129–30 = (1969) 99). δέπας se odnosi na veliku posudu za mešanje (tako ispravno Collinge (1957)), kao ona koja kod Homera pripada Nestoru (Il. 11.632) i Kirki (Od. 10.316–17). Ova dva odlomka treba povezati sa miken-skim *di-pa*, što je termin koji je praćen ideogramima koji prikazuju posude bez drški ili sa dva do četiri slobodno stajaća prstena uspravno prema rubu. Drugim rečima, *di-pa* označava duboku posudu, verovatno za skladištenje. Drugde u epici i u kasnijem grčkom δέπας označava posudu koja se drži rukom. (σκύφειον, prema pretpostavci koju je izneo Casaubon (1600) 516.29–30, 37–40, što daje pridev koji prati δέπας umesto para imenica, i to bi se kombinovao sa Fridmanovim (Friedemann) πίνειν, kako bi se uklopilo u stihove epode (f) i (g), papyrusne redove (14)–(17). Pridev nije potvrđen, ali je σκύφον potvrđeno u ranoj epici i lirici.)

Konstrukcija ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον nejasna je. Ona znači ili (1) „mereci tri amfore“, sa τριλάγυνον kao imenicom srednjeg roda ili (2) „veoma velika“, skoro tri amfore, sa τριλάγυνον kao pridevom (upor. Nöthiger (1971) 147). Red reči prirodniji je u (1), što mi donekle držimo za bolje. Jedino pojavljivanje τριλάγυνον kao prideva, jeste na raznolikom popisu iz drugog veka (P.Oxy. 741.12); ali reč bi trebalo da ima paralele kao što su τετράδραχμον, εκατόμπεδος (Hom. Il. 23.164), εκατόμβοιος (2.449) i druge koje je sakupio Risch (1945) 20–1 = (1981) 117–18. Nijedan smisao ἔμμετρον nema tačne paralele, premda smislu iznetom u (1) treba dati prednost. ἔμμετρον „veliki,“ čini se inferiornim u ovom kontekstu od, recimo, περίμετρος ili ἄμετρος („nemerljivo“). Smisao ὡς u (2) može imati paralele sa njegovom upotrebom u prozi „sa rečima složenim sa brojevima“ da označi „oko“ ili „približno“ (LSJ s.v. E), ali ovde preostaje nešto neobično: Stesihorov narator čini se sveznajućim; zašto bi približno određivao veličinu posude? (HLS).

3–4 πί ἐπισχόμενος τό ρά οἱ παρέθηκε Φόλος κεράσας „Koji mu je Fol smešao i stavio pred njega, podigao je ustima svojim i pio“. Upor. Hom. Od. 4.66 (sc. νῶτα... οπτα) ἐν

χερσίν ἐλών τὰ ρά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῶι. Za ἐπισχόμενος upor. Plat. Fed. 117c ἐπισχόμενος ἐξέπιεν, Apol. Rod. 1.472–4, P.Oxy. 5102 fr. 5. 10 πίνειν ἐπισχ[(moгуće helenistički; uporedio Parsons kod Benaissa (2011) 42).

23

Ovaj fragment sastoji se od dva zasebna dela; horizontalni redovi pokazuju da su paralelni, ali ne naznačavaju raspon (Lobel (1967a) 24). Počeci redova na drugom delu otrivaju da on predstavlja ep. 1–7; to bi moglo da se nađe u bilo kom stupcu izuzev VI. Stubac neposredno pre ep. 1–7 uvek sadrži ant. 6–ep. 3, što se poklapa sa krajevima redova na drugom komadu papirusa (iako ant- 6 nije sačuvana).

Page (1973a) 144 smatra da se ovaj fragment odnosi na narativ o Folu. Možda je u redovima 33–5 neko dao (δῶκε) nekome posudu iz koje (ἔνθεν) ovaj pije vino (οἶνον). Stvarno Heraklovo pijenje odvija se u fr. 22, ali ovaj fragment mogao bi sadržavati kasniji opis tog fatalnog trenutka.

35 οἶνον: sledeća reč mogla bi biti ἐ[ρυθρόν (tako Führer (1969b) 683), pošto je ostao trag „levog luka kružnice“ (Lobel (1967a) 24); upor. Hom. Od. 5.165 itd, Arhil. fr. 4.8 IEG, Hom. Himn. 2.208.

35–6 πευ]καλίμο[ισιν: tako Barrett kod Page (1973a) 144. Slovo sa tačkom predstavljeno je lukom koji je sačuvan na jednom vlaknu „iznad osnovne linije“ (Lobel (1967a) 24). Tumačenja kao što su -καλίμα[ισιν (Lazzeri (2008) 302) ili καλιμά[ν (Lobel) nameću nepouzdana tumačenja zaobljenog ostatka; ovo drugo takođe ostavlja krajnji slog reda (koji se poklapa sa krajem perioda) trapavo neispunjenim.

24

Pominjanje sukoba i konja može ukazivati na vezu sa Folovim narativom.

1]κῶν φατά θ.. „i nepojmljivi“; tako Führer (1969b) 678; upor. [Hes.] Scut. 230 Γοργόνες ἄπλητοὶ καὶ οὐ φαταί. Slovo neposredno nakon φατά, sa svojim okruglim oblikom i mrljom od mastila u sredini mora biti θ ili ε; samo sa ovim drugim izbegava se hijat.

2 κάματος „muka, patnja“. Lobel (1967a) 15 predlaže ἀ]κάματος, ali to bi nas lišilo kraja reči na očekivanom mestu.

4 φύλοπις ἀργαλέα „strašni sukob“. Upor. Hom. Il. 11.278 φύλοπιν ἀργαλέην; drugde kod Homera i Hesioda nalazimo φύλοπιν αἰνίην. To je hitro propraćeno referencom na μάχαι: upor. fr. 100.13–14, Hom. Il. 13.789 ἔνθα μάλιστα μάχη καὶ φύλοπις ἦεν, 5.496 itd. ὀτρύνων μαχέσασθαι, ἔγειρε δέ φύλοπιν αἰνίην.

6–7 μάχαι τ' ἀνδροκτασῖαι τ(ε) υ – υ διαπρυσίοι „bitke, i pokolj ljudi, i probijanje kopljima...” (dop. Lobel (1967a) 15); upor. Hom. Il. 24.548 μάχαι τ' ἀνδροκτασῖαι τε, 7.237; takođe Od. 11.612, Hes. Teog. 228, gde τ' ἀνδροκτασῖαι nalazi na kraju stiha. διαπρυσίοι se koristi kod Hom. Himn. 5.19 za zvuke („probijajući, probadajući”: Faulkner uz nav. mesto), a kod Homera samo u prilogu διαπρυσίοι. U jazu τ' ἀλαλαί τε „i bojni pokličići” uklopilo bi se savršeno (tako JD, zapažajući da pridev određuje ὀλολυγαί u Hom. Himn. i Kalim. Himn. 4.258, te da se homerski prilog koristi za ratničke uzvike).

8 υυ – υυ – υ]ος ἵππων [: (verovatno ὠκυπόδων σθέν]ος ([Hes.]) Scut. 97, fr. 75.22 M–W, Simon. Anth. Pal. 7.301.3 = 708 FGE κλόνος (upor. Esh. Pers. 106–7 ἵπποχάρμας τε κλόνοους) ili κτύπος (Hom. Himn. 3.262 κτύπος ἵππων); dopune i paralele zahvaljujući JD.

25

Stihomerijska oznaka N pre reda 36 označava red 1300 na papirusu; to jest, deseti red petog stupca četvrte sekvence. Ovakvi marginalni znaci stoje ispod relevantnog reda, između svakog stotog i sto prvog, označavajući da ima sto redova do tačke koju označavaju. Upor. fr. 101.22 (A), fr. 97. 300 (G), Caroli (2007) 148 n. 478. Oznaka omogućava da se otkrije metrička shema za čitavi fragment, koji se sastoji od dva susedna stupca; ništa od onoga što je sačuvano na početku redova ili na krajevima, nije u neskladu sa ovom shemom.

2 φυγήν „pobeći”. εἰ ispod ete tumači reč kao infinitiv; obično bismo očekivali takvu glosu iznad a ne ispod teksta na koji se odnosi.

3 sholija]εγρ | ἔξω ἀμ[φοτέρων verovatno znači da je posebna varijanta čitanja zabeležena na levoj strani, ili na margini, u oba primerka; to jest, na levoj strani ili na margini dve druge kopije dostupne piscu sholija. Reference na ove druge kopije pojavljuju se u fr. 45.3 i 76.2 Za ἔξω „na levoj”, ἔσω „na desnoj”, videti Turner (1987) 14. n. 71, Cameron (2004) 174–5.

26

Ispred kratkog reda 2 nalazi se jedan red, a nakon njega dva, koja su barem četiri slova duža. Redovi 3 i 4 iste su dužine. Ovo će odgovarati shemi samo ako red 2 odgovara (7) te odatle fragment predstavlja ili str.6-ant.3 ili ant.6-ep.3. U kasnijem rasporedu, redovi 5 i 6 iste su metričke dužine; ipak, red 5 ne pojavljuje se na papirusu i tako je najmanje četiri slova kraći od reda 6. U prethodnom rasporedu, međutim, red 5 je dva kratka sloga kraći od reda 6; tako je verovatnije nastao obrazac koji vidimo na papirusu.

27

2 μῆγ' ἀρίστοι[„ponajbolji” (dop. Lobel (1967a) 3). Adverbijalno μέγα nalazi se u svim vrstama poezije (FJ/W o Esh. suppl. 141 = 151).

3̂ρ<ε>ικόμενο [„iskidan“ (dop. Lobel (1967a) 3); particip je potvrđen kod Hom. Il. 13.441, Tirt. fr. 19.18 IEG, Pind. fr. 169a.25 S–M (gde takođe treba dopuniti epsilonom).

5 υυ]ισσέτο κυ: možda ἐ]λίσσετο (dop. Lobel (1967a) 4 sa mekim akcentom) κύ[κλωι (HLS, navodeći Eur. Or. 444 κύκλωι γάρ ειλισσόμεθα παγχάλκοις ὄπλοις, 358, Her. 926–7).

28

Redovi 2 i 4 kratki su; red 6 kratak je ili nepostojeći. Pošto se obrazac redova dug-kratak-dug-kratak-dug-kratak ne pojavljuje na papirusu, red 6 mora biti prazan prostor na dnu stupca. Redovi 1–5 predstavljaju str./ant. 4–8, ili ep. 5-str. 1. Potonji obrazac nikad se ne nalazi na dnu stupca; prethodni se pojavljuje samo na dnu stupca II, gde redovi pripadaju strofi.

29

Ovaj fragment nalazi se na dnu stupca. Početni metrički obrazac dva krajnja reda, uu – u svakom, stavlja van pravila stupce VI, XII, i XIII. Oznake na margini pre prvog reda saglasne su sa oznakama koje se pojavljuju na margini fr. 15.12–13, jedinom mestu na papirusu gde epoda prelazi u strofu na mestu gde su sačuvani počeci redova. Zaključujemo da je u svakom slučaju pisar stavljao koronidu te odatle da tri reda ovoga fragmenta predstavljaju ep. 8 i str. 1–2. To se jedino događa na dnu stupca VII. Jedini drugi fragment iz stupca VII jeste fr. 12, koji se metrički ne poklapa sa ovim, i tako bi mogao doći iz istog stupca.

30

Paragrafi označavaju kraj strofe ili antistrofe pre zadnjeg reda ovog fragmenta, koji takođe pada na kraj stupca.

Jedino mesto gde se to događa jeste stubac IX.

31

Pošto su redovi 4 i 6 kratki, ovaj fragment mora se nalaziti u str./ant. 2–8 ili ep. 3-str. 1 (tako Page, SLG). U poslednjem, ἰαίνη na kraju ep. 4 bilo bi prvi deo od ἰαίνηται, kako bi se izbegao kraj reči na ancepsu, međutim, mediopasiv ovog glagola dobro je potvrđen u epskom i elegijskom stihu. U prethodnom, dva duga sloga na kraju ἰαίνη svakako zahteva metrička shema; to je možda izvjesnije, ali i jedno i drugo ostaju kao mogućnost.

1]αι φυλο: Führer (1977) 10 predlaže κ]αί φυλο[πι-; upor. frr. 24.4, 34.3, 100.14.

32

Redovi 2 i 4 znatno su kraći od redova 1 i 3; red 4 je nešto duži od reda 2. Fragment bi se uklopio ili u str./ant. 4–7 ili ep. 5–8.

1 οἶκ dop. Page, SLG.

3]ρεσηλύθον ε[: (ili: „stigao sam“ (tako u govoru) ili „stigli su“. ες se može uklopiti i u prethodnu i u reč koja sledi.

4 εὐρ]υχορ[„prostran“; tako Lobel (1967a) 20. Od postojećih mogućnosti, εὐρύχορος javlja se često u lirici (na primer, fr. 100.159, epici, i elegiji (videti Rou o Eur. Bahant. 87); εὐχορτος bi odgovaralo, međutim, retko je (potvrđeno kod [Hes.] fr. 372. 8 M–W i samo dva puta na drugim mestima); πολύχορδος bi odgovaralo, ali nije potvrđeno pre Euripida; ψυχορραγέω, koje se opet prvi put javlja kod Euripida, previše je dugo. Prekid reči teoretski je moguć (κλέος εὐρ]ύ χορ[οῦ?) ali nije izvesan semantički. Referenca na dolazak u prethodnom redu podržava Lobelovu rekonstrukciju, pošto je εὐρύχορος standardni epitet za mesto.

33

Lobel (1967a) 27 spaja dva komada papirusa kako bi sačinio ovaj fragment. Oznaka na margini između redova 1 i 2 mogla bi biti paragraf, koronida, znak za dužinu, spiritus asper ili neka druga oznaka. ἐκ]νάμφθη[„bio je osakaćen“ (dop. Lobel (1967a) 22, metafora iz češljanja vune (Sof. Aj. (1029–31) n.), nagoveštava neku nasilnu akciju; da li bi ἵππο[u prethodnom redu moglo nagoveštavati vezu sa epizodom sa Folom?

34

1]ν κονίαις[: Lobel (1967a) 15 dopunjava ἐ]ν što daje frazu koja se često koristi u kontekstu pada u boju (upor. Hom. Il. 2.418, 5.75, Od. 22.383 [Hes.] Scut. 365, Tirt. fr. 10.24 IEG, Teognid, 1268, Alkej fr. 283.15 Voigt, Esh. Agam. 64, Eur. Andr. 112, suppl. 821); redovi 3 i 4 ovde nagoveštavaju sukob.

3 φ]ύλοπιν [α dop. Lobel (1967a) 15; videti fr. 24.4n.

35

1–2 ὡς ἦνε[πε...] | ἀπαμε[ιβ „tako on odgovori“ (dop. Lobel (1967a) 28); videti fr. 15.1–3n.

36

1]ἔργα χερῶ[v: dop. Lobel (1967a) 24; verovatno u značenju imenice u jednini, „delo“ (Sof. Aj. 618–620/1n.).

37

Lobel (1967a) 11 smatra da se ovaj fragment nalazi u gornjem delu fr. 17. Ako je tako, on potiče od str./ant. 3–6

38, 39

Horizontalna vlakna idu preko fr. 38 do fr. 39.3–5, „ali pero i stil pisanja, premda ne i pisac, jesu različiti, tako da razmak između dva odlomka može biti značajan“ (Lobel (1967a) 23).

40

2 ἄφαιστος: dop. Lobel (1967a) 24; upor. fr. 12.27n.

41

2 τερπικερα[υν-: „koji uživa u munjama“ (dop. Lobel (1967a) 25), referenca na Zevsu. Ova epska reč (primeri kod Faulkner o Hom. Himn. 5.36) ne nalazi se drugde u lirici.

42

Ovaj fragment potiče sa vrha stupca i sadrži dva duga reda. On mora poticati iz stuba-
ca I, III, V, VI, VII, VIII, X, ili XII.

1 ἀθανάτοις καταμα[: (dop. Lobel (1967a) 18. κα [(pisano preko μα [može biti varijan-
ta (κατα)καρυσσ- za καταμανύ- (tako Page (1973a) 153).

2 ...αμώνιον: možda πεδαμώνιον „uzaludan, besplodan“ (tako Lobel (1967a) 18; o pri-
merima su diskutovali Silk (2007) 185; Poltera o Simon. fr. 5).

44

2]ασπιλο[: možda ἐρ]ασπιλο [καμ- (dop. Lobel (1967a) 27), „stilistička varijanta epske
prisvojne složenice ἐυπλόκαμος“ (Braswell o Pind. 4.136(b), referišući na id. (1977)), potvr-
đeno kod Ibika fr. 303(a).2 PMGF, Pindara (?) P.Oxy. 2736 fr. 2(b) 10 (tekst Lavecchia i Marti-
nelli (1999) 2), verovatno Bakhil. 28.9. Za ostale ἐρασι- složenice upor. fr. 248.3, Ksen. Uspom.
1.2.5. ἐρασιχρήματος, Nono Dion. 10.256 ἐρασίπετρος.

45

3 sholija καλύψει [ ] ἐν ἄμ(φοτέροις) sugeriše varijantu u čitanju, možda καλύψει, „u obe
kopije“ (fr. 25.3.n.).

76

2 Sholija ἀμ(οτέρ-) ἔξω [podrazumeva „na marginama obe kopije“ (fr. 25.3n.).

2 sholija]πρόκ[verovatno je varijanta, pošto je zabeležen akcenat (tako McNamee (2007) 372).

Literatura:

- CEG = P. Hansen (ur.), *Carmina Epigraphica Graeca*, Berlin, New York, 1983–9.
 D–K = H. Diels (ur.), *Die Fragmente der Vorsokratiker*, rev. W. Kranz, Berlin, 1951–2.
 EG = G. Kaibel, *Epigrammata Graeca ex lapidibus conlecta*, Berlin, 1878.
 EGM = R. L. Fowler (ur.), *Early Greek Mythography*, Oxford, 2000–13.
 FGE = D. L. Page (ur.), *Further Greek Epigrams*, ispravili i pripremili za štampu R. D. Dawe i J. Diggle, Cambridge, 1981.
 FgrHist = F. Jacoby i dr. (ur.), *Die Fragmente der griechischen Historiker*, Leiden, Boston, Cologne, 1923–)
 GEF = M. L. West (ur.), *Greek Epic Fragments from the Seventh to the Fifth Centuries BC*, London 2003.
 IEG = M. L. West (ur.), *Iambi et Elegi Graeci ante Alexandrum cantati*, Oxford, 1989–92.
 K–G = R. Kühner, *Zweiter Teil, Satzlehre*, Hanover, Leipzig, 1898–1904.
 LGS = D. L. Page (ur.) *Lyrica Graeca Selecta*, Oxford, 1968, corr. 1973.
 LSJ = H. G. Liddell, R. Scott, *A Greek-english lexicon*, Oxford, 1940.
 M–W = R. Merkelbach and M. L. West (ur.), *Fragmenta Hesiodica*, Oxford, 1967; suppl. *Fragmenta Selecta*, F. Solmsen; *Hesiodi Theogonia et Dies Scutum*, Oxford, 1990.
 PCG = R. Kassel, C. F. L. Austin (ur.), *Poetae Comici Graeci*, Berlin, New York, 1983–2001.
 PEG = A. Bernabé, *Poetae Epici Graeci. Testimonia et fragmenta*, Stuttgart, New York, 1996–2007.
 PMG = D. L. Page (ur.), *Poetae Melici Graeci*, Oxford, 1962, corr. repr., 1967.
 PMGF = M. Davies (ur.), *Poetarum Melicorum Graecorum Fragmenta*, Oxford, 1991–).
 SH = P. H. J. Lloyd-Jones, P. J. Parsons (ur.), *Supplementum Hellenisticum*, Berlin, New York, 1983.
 SLG = D. L. Page (ur.), *Supplementum lyricis Graecis. Poetarum lyricorum Graecorum fragmenta que recens innotulerunt*, Oxford, 1974.
 S–M = B. Snell, H. Maehler, *Bacchylides*, Leipzig, 1970; *Pindari Carmina cum Fragmentis*, Leipzig, 1987–9.
 TrGF = *Tragicorum Graecorum Fragmenta*; tom. I–V, Göttingen, 1971–2004.
 WSB = W. S. Barrett
 MLW = M. L. West
- O. F. Kleine, *Stesichori Himerensis fragmenta*, Berlin, 1828.
 T. Bergk, *Poetae Lyrici Graeci*, Leipzig, 1843.
 D. L. Page, v: PMG, LGS, SLG.
 D. A. Campbell, *Greek Lyric Poetry*, London-New York, 1967.
 M. Davies, PMGF.
 K. McNamee, *Annotations in Greek and Latin Texts from Egypt*, Oxford, 2007.
 P. Curtis, *Stesichoros's Geryoneis*, Leiden, Boston, 2011.
 M. Ercoles, *Stesicoro*, Bologna, 2013.
- Aubet, M.-E., *The Phoenicians and the West*, Cambridge, 2001.
 Austin, C. F. L., *Aristophanes*, Oxford, 2004.
 Barrett, W. S., *Euripides, Hippolytos*, Oxford, 1964.
 Barrett, W. S., *Stesichoros and the story of Gerion*, lecture at the Oxford Triennial, 2007.

- Barrett, W. S., *Stesichoros, Geryoneis*, SLG; publ. 2007.
- Barrett, W.S., *Greek Lyric, Tragedy, and Textual Criticism*, Oxford, 2007.
- Beckel, G., *Götterbestand und Bildüberlieferung griechischer Heldensagen*, Waldassen, 1961.
- Belen Deamos, M., *Phoenicians in Tartessos*, 2009.
- Benaisa, A., *Hellenistic(?) hexameters*, *The Oxy. Papyri*, 77, 2009.
- Bergk, T., *Die Geburt der Athene*, *Jahrbücher für classische Philologie*, 1884.
- Bertelli, L., *Hecataeus from genealogy to historiography*, Luraghi, 2001.
- Billerbeck, M., Zubler, C., *Stephani Byzantii Ethnica*, Berlin, New York, 2006–).
- Boardmann, J., *Herakles at sea*, Cain i dr., 1989.
- Bornmann, F., *Zur Geryoneis des Stesichoros und Pindars Herakles-Dithyrambos*, ZPE, 1978.
- Braswell, B. K., *A Commentary on the Fourth Pythian Ode of Pindar*, Berlin, New York, 1988;
- Braswell, B. K., *A Commentary on Pindar Nemean Nine*, Berlin, New York, 1998.
- Brize, P., *Die Geryoneis des Stesichoros und die frühe griechische Kunst*, Würzburg, 1980.
- Broggiato, M., *Cratete di Malo. I frammenti*, *La Specia*, 2001.
- Burkert, W., *Le mythe de Geryon: perspectives prehistoriques et tradition rituelle*, *Gentili and Paioni*, 1977.
- Burnett, A. P., *Jocasta in the West; The Lille Stesichorus*, CA, 1988.
- Buxton, R. G. A., *Forms of Astonishment. Greek Myths of Metamorphosis*, Oxford, 2009.
- Cairns, D. L., *Oxford Readings in Homer's Iliad*, Oxford, 2001.
- Casaubon, I., *Athenaei Deipnosophistarum Libri XV*, Heidelberg, 1597.
- Castellaneta, S., *Note alla Gerioneide di Stesicoro*, ZPE, 2005.
- Campbell, D. A., *Greek Lyric. Vol.2*, Cambridge MA, London, 1988.
- Chantraine, P., *Grammaire Homérique*, Coll. De Phil. Class., Paris, 1942–53.
- Collinge, N. R., *Mycenaean di-pa and δέπας*, BICS, 1957.
- Coo, L. M.-L., *The speech of Onetor and its tragic model*, SIFC, 2010.
- Curti, M., *L'elmo caduto? Note a Stesicoro, Gerioneide*, S15, *Davie's ZPE*, 1995.
- Dale, A. M., *The metrical units of Greek lyric verse*, CQ, 1969.
- Davies, M., *A convention of metamorphosis in Greek art*, JHS, 1986.
- Davies, M. A., *Monody, choral lyric and the tyranny of the hand-book*, CQ 1988.
- Davies, M. A., *Stesichorus' Geryoneis and its folk-tale origins*, CQ, 1988b.
- Diggle, J., *Euripides*, Cambridge, 1970.
- Diggle, J., *Marginalia Euripidea*, PCPS, 1969.
- Diggle, J., *Stesichorus*, P. Lille, ZPE, 1979.
- Di Gregorio, L., *Scholia vetera in Hesiodi Theogoniam*, Milan, 1975.
- Dodds, E. R., *Euripides. Bacchae*, Oxford, 1944, 1960.
- Dörig, J., Gigon, O., *Der Kampf der Götter und Titanen*, *Bibl. Helvetica Romana*, 1961.
- Drachmann, A. B., *Scholia vetera in Pindari carmina*, Leipzig, 1903–27.
- Drougou, S., *Kentauroi et Kentaurides*, LIMC, 1997.
- Ercoles, M., *Stesichorus PMGF; (Geryoneis: a textual proposal)*, 2011.
- Faulkner, A., *The Homeric Hymn to Aphrodite*, Oxford, 2008.
- Fenik, B., *Typical Battle Scenes in the Iliad*, Wiesbaden, 1968.
- Fenoglio, S., *Epiteti e formularita della notte nei poemi omerici*; Bertol. And Gasti, 2005.
- Finglass, P. J., *Stesichorus and the leaping lot*, ZPE, 2013.
- Finglass, P. J., *Stesichorus and the West*, ZPE, 2014.
- Fontenrose, J. E., *Python. A Study of Delphic Myth and its Origins*, Berkeley, 1959.
- Fraenkel, E. D. M., *Aeschylus, Agamemnon*, Oxford, 1950.
- Führer, R., *Formproblem-Untersuchungen zu den Reden in der frühgriechischen Lyrik*, Munich, 1967.
- Führer, R., *Zur metrischen struktur von Stesichoros' Σουθηραι*, *Hermes*, 1969.

- Führer, R., Die metrische struktur von Stesichoros' Γηρουνις, *Hermes*, 1969.
- Führer, R., Zum Stesichorus Redivivus, *ZPE*, 1970.
- Gaisford, T., *Georgii Choerobosci Dictata in Theodosii Canones*, Oxford, 1842.
- Gangutia Elicequi, E., *Gerioneidas: desarrollo literario griego en contacto con el Proximo Oriente*, Emerita, 1998.
- Glynn, R., Herakles, Nereus and Triton: a study of iconography in sixth century Athens, *AJA*, 1981.
- Griffin, J., *The Epic Cycle and the uniqueness of Homer*, *JHS*, 1977.
- Hansen, P. A., *Plutarchi De Herodoti malignitate*, Amsterdam, 1979.
- Hansen, P. A., *Hesychii Alexandrini Lexicon*, Berlin, New York, 2005–2009.
- Haslam, M., *Stesichorean metre*, *QUCC*, 1974.
- Heyne, C. G., *Pindari carmina et fragmenta cum lectionis varietate et annotationibus*, Oxford, 1809.
- Hordern, J. H., *Sophon's Mimes*, Oxford, 2004.
- Housman, A. E., *The Classical Papers of A. E. Housman*, Cambridge, 1972.
- Hunter, R. L., *The Hesiodic Catalogue and Hellenistic Poetry*, 2005.
- Huxley, G. L., *A boar in Stesichorus*, *GRBS*, 1966.
- Huxley, G. L., *Greek Epic Poetry from Eumelos to Panyassis*, London, 1969.
- Irvine, J. A. D., *Keres in Stesichorus' Geryoneis*, *SLG* 1997.
- Kokkorou-Alewaras, G., *Herakles and the Lernaean Hydra*, *LIMC*, 1990.
- Latte, K., *Hesychii Alexandrini Lexicon*, Copenhagen, 1953–66.
- Lavecchia, S., *Pindari Dithyramborum fragmenta*, Roma, Pisa, 2000.
- Lazzeri M., *I papavera di Verg. Aen. 9.436, Omero, Stesicoro e Ovidio*, *Sem. Rom.* 2006.
- Lazzeri, M., *Studi sulla Gerioneide di Stesicoro*, Napoli, 2008.
- Lerza, P., *Su un frammento della Gerioneide di Stesicoro*, *AR*, 1978.
- Lerza, P., *Nota a Stesicoro*, *AR* 1979.
- Lerza, P., *Osservazioni e congetture alla Gerioneide e all Ilioupersis di Stesicoro*, Maia, 1981.
- Lesky, A., *Gesammelte Schriften*, Bern und Munich, 1966.
- Lightfoot, J. L., *Parthenius of Nicaea*, Oxford, 1999.
- Lloyd-Jones, P. H. J., *Sophocles*, Cambridge MA, London, 1994–2003.
- Lobel, E., *Commentary on a poetic text*, *The Oxy. Papyri*, 1952
- Lobel, E., *Stesichorus, Συσθηραι?*, *The Oxy. Papyri*, 1956.
- Lobel, E., *Stesichorus, Νοστοι?*, *The Oxy. Papyri*, 1956.
- Lobel, E., *Epimetrum*, *The Oxy. Papyri*, 1962.
- Lobel, E., *Stesichorus, Γηρουνις, and other pieces*, *The Oxy. Papyri*, 1967.
- Lobel, E., *Stesichorus, Ερυφυλη*, *The Oxy. Papyri*, 1967.
- Lobel, E., *Stesichorus, Ιλιου περσις*, *The Oxy. Papyri* 1967.
- Lobel, E., *Choral lyric*, *The Oxy. Papyri*, 1968.
- Lobel, E., *Stesichorus*, *The Oxy. Papyri*, 1971.
- Maingon, A. D., *Epic convention in Stesichorus' Geryoneis*, Phoenix, 1980.
- Malkin, I., *Myth and Territory in the Spartan Mediterranean*, Cambridge, 1994.
- Maltomini, F., *Due note Stesicoree*, *SCO*, 1984.
- Maltomini, F., *Stesicoro*, *ZPE*, 1985.
- McInerney, J., *The Cattle of the Sun*, Princeton, 2010.
- Most, G. W., *Hesiod*, Cambridge MA, London, 2007.
- Mingarelli, S., *Eracle a Kos; una lettura del fr. 33a di Pindaro*, 2003.
- Müller, K. O., *Criseos mythologicae specimen*, *CJ*, 1822.
- Murray, G., *The Rise of the Greek Epic*, Oxford, 1924.
- Musso, O., *Due note papirologiche*, *Aegyptus*, 1969.

- Muth, S., *Gewalt im Bild*, Berlin, New York, 2008.
- Nisbet, R. G. M.; Hubbard, M., *A Commentary on Horace*, Oxford, 1970.
- Nöthiger, M., *Die Sprache des Stesichorus und des Ibycus*, Zürich, 1971.
- Page, D. L., *Sappho and Alcaeus. An Introduction to the Study of Ancient Lesbian Poetry*, Oxford, 1955.
- Page, D. L., *The sources of Stesichorus fr. 74, L-P CR*, 1959.
- Page, D. L., *Comment on lyric poems, The Oxy. Papyri*, 1963.
- Page, D. L., *Stesichorus, P. Oxy. 2617, PCPS*, 1967.
- Page, D. L., *Stesichorus, P. Oxy. 2735, PCPS*, 1069.
- Page, D. L., *Stesichorus, The Geryoneis, JHS*, 1973.
- Parsons, P. J., *The Lille „Stesichorus“, ZPE*, 1977.
- Pearson, A. C., *The Fragments of Sophocles*, Cambridge, 1917.
- Pfeiffer, R., *Callimachus*, Oxford, 1949–53.
- Pieraccini, L. C., *Around the Hearth*, Rome, 2003.
- Poltera, O., *Simonides Lyricus*, Basel, 2008.
- Risch, E., *Wortbildung der homerischen Sprache*, Berlin, New York, 1974.
- Robertson, M., *Geryoneis: Stesichorus and the vase-painters, CQ* 1969.
- Rozokoki A., *Stesichorus, Geryoneis S11 SLG: the dilemma of Geryon, WS*, 2008.
- Siebenkees, J. P., Tzschucke, C. H., *Strabonis Rerum Geographicarum libri XVII*, Leipzig, 1818.
- Schulten, A., *Tartessos*, Hamburg, 1950.
- Sideras, A., *Aeschylus Homericus, Hypomnemata*, 1971.
- Silk, M. S., *Interaction in Poetic Imagery with Special reference to Early Greek Poetry*, Cambridge, 1974.
- Stinton, T. C. W., *Two rare verse-forms, CR* 1965.
- Thilo, G., Hagen, H., *Servii grammatici qui feruntur in Vergilii carmina commentarii*, Leipzig, 1878–1902.
- Tsitsibakou-Vasalos, E., *The meter of Lille Stesichorus, GRBS*, 1987.
- Ucciardello, G., *Sulla tradizione del testo di Ibyco*, Grandolini, 2005.
- Ucciardello, G., *Review of Lazzeri (2008), JHS*, 2010.
- Ustinova, Y., *Caves and the Ancient Greek Mind*, Oxford, 2009.
- Vanschoonwinkel, J., *Mycenaean expansion*, 2006.
- Vergados, A., *The Homeric Hymn to Hermes*, Berlin, Boston, 2013.
- Veronese, F., *Appunti sul culto di Eracle e Gerione tra storia e archeologia, Hesperia*, 2010.
- Voigt, E.-M., *Sappho et Alcaeus. Fragmenta*, Amsterdam, 1971.
- Wackernagel, J., *Das Dehnungsgesetz der griechischen Kompozita*. Basel, 1889.
- Wailinga, H. T., *Ships and Sea-power before the Great Persian War*, New York, 1993.
- Watkins, C., *How to kill a Dragon*, Oxford, 1995.
- West, M. L., *Hesioda, CQ*, 1961.
- West, M. L., *Conjectures on 46 Greek poets, Philologus*, 1966.
- West, M. L., *Stesichorus redivivus, ZPE*, 1969.
- West, M. L., *Stesichorus, CQ*, 1971.
- West, M. L., *Further light on Stesichorus'Iliou Persis, ZPE*, 1971.
- West, M. L., *Textual Criticism and Editorial Technigue applicable to Greek and Latin Texts*, Stuttgart, 1973.
- West, M. L., *Greek Poetry 2000–700 BC, CQ*, 1973.
- West, M. L., *Studies in Greek Elegy and Iambus*, Berlin, New York, 1974.
- West, M. L., *Stesichorus at Lille, ZPE*, 1978.
- West, M. L., *Greek Metre*, Oxford, 1982.
- West, M. L., *The rise of Greek epic, JHS*, 1988.
- West, M. L., *Notes on Sappho and Alcaeus*, 1990.
- West, M. L., *Studies in Aeschylus*, Stuttgart, 1990.

West, M. L., *The invention of Homer*, CQ, 1999.
West, M. L., *Studies in the Text and Transmission of the Iliad*, Munich, Leipzig, 2001.
West, M. L., *Indoeuropean Poetry and Myth*, Oxford, 2007.
Wilamowitz-Moellendorff, E. F., *Euripides, Herakles*, Berlin, 1889, 1895.
Willi, A., *The Languages of Aristophanes*, Oxford, 2003.
Xylander, W., *Strabonis Rerum geographicarum libri septemdecim*, Basel, 1571.

Izvornik: ΣΤΕΣΙΧΟΡΟΥ ΓΗΠΙΟΝΙΣ, Stesichorus *The Poems*, uredili, napisali predgovor, komentare i preveli M. Davies i P. J. Finglass, Cambridge Univ. Press, 2014.

(Sa starogrčkog i engleskog preveo **Dejan Acović**)